

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет фінансів та банківської справи

Всеукраїнська студентська наукова конференція

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**

6-7 квітня 2016 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Київ 2016

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозвол

у КНТЕУ заборонено

УДК: 33.02.18

ББК: У.29

Перспективи розвитку ринку фінансових послуг: Всеукр. конф. студ. науки (Київ, 6-7 квітня 2016 р.): тез доп. / відп. ред. Н.П. Шульга – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т.

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами Всеукраїнської студентської наукової конференції, в яких розглядаються актуальні питання розвитку та регулювання ринку фінансових послуг в глобальному економічному середовищі; інноваційних інструментів ринку фінансових послуг; захисту справ споживачів фінансових послуг.

Особливу увагу приділено проблемам розвитку економічної науки та технологій впровадження її здобутків у практику фінансово-кредитних установ.

Матеріали представлені у авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК: 33.02.18

ББК: У.29

Редакційна колегія: Н.П. Шульга д.е.н., проф.; Н.О. Маслова, к.е.н. доц.; Н.М. Сушко, к.е.н., доц.; Л.А. Гербич, к.е.н, ст. викладач, С.О. Колодізева, к.е.н., ст.викладач.

Відповідальний за випуск: Н.П. Шульга, д.е.н, проф.

ЗМІСТ

ВСТУП	11
ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
АЛЬ-БЕЙДАНИ МАРИНА МОХАММАДІВНА Взаємодія інновацій та конкуренції на ринку фінансових послуг в умовах інтеграції	12
БЕЗПАЛЬКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА Розвиток страхового ринку як складової ринку фінансових послуг в умовах європейської інтеграції	14
БОЖКО ВЛАДИСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ Проблеми монетизації економіки України та шляхи їх вирішення	16
ВЕГЕРА ЛІЛІА ОЛЕКСАНДРІВНА Шляхи удосконалення державного регулювання ринку фінансових послуг	18
ГАВРИЛЮК МАРИНА ІГОРІВНА Специфіка формування монетарної політики в умовах глобалізації економіки	20
ГАДЖІАЛІЄВА МАРИНА ОЛЕГІВНА Аналітичний огляд ринку облігацій в Україні	22
ГУРІНА АЛІНА ЮРІЇВНА Розвиток конкуренції на ринку роздрібних банківських послуг України	23
ДОВГОПОЛА ЮЛІА ІГОРІВНА Ринок страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	25
ДОЛОНІНА АННА СЕРГІЇВНА Міжнародне кредитування в Україні	27
ІВАШИНА АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Роль іноземного капіталу у банківській системі України	29
ІШУНІНА АЛЛА ДМИТРІВНА Сучасний вектор кредитної діяльності ПАТ «Ощадбанк»	32
КОВАЛЬЧУК ДІАНА СЕРГІЇВНА Наукові погляди на тлумачення «рефінансування»	34
КОЛОВСІК ВІТАЛІНА АНДРІЇВНА Ринок фінансових послуг в контексті інтеграційних процесів	36

КОНДРЕНКО АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ Сучасний стан ресурсної бази банківського сектору	38
КОСТАНДОВА ЕЛІНА ХРИСТОФОРІВНА Інтеграція ринку фінансових послуг України у світовий економічний простір	40
КУЗЬМЕНКО ІРИНА ВІТАЛІЇВНА Проблеми функціонування грошового ринку України в умовах глобалізація фінансового простору	42
КУЛІШ МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА Шляхи залучення фінансових ресурсів банками України в умовах європейської інтеграції	44
ЛЕБЕДЬ ОЛЕКСАНДРА ПАВЛІВНА Сучасний стан та перспективи розвитку ринку кредитних послуг України	45
ЛИНЕЦЬ ТАРАС ГРИГОРОВИЧ Порядок взаємодії суб'єктів ринку депозитних послуг	48
ЛИСА КАТЕРИНА ІВАНІВНА Інтеграція ринку фінансових послуг України у глобалізоване світове господарство	51
МОКАНЮК ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ Стан розвитку біржових контрактів на ринку фінансових послуг України	53
НАЗАРОВА ДЖЕННЕТ ШАМИРАДІВНА Формування депозитної політики банку	55
НГУСН ТХІ МАЙ АНЬ Ресурсний потенціал банку: управлінський аспект	57
НИКИТЕНКО АНАСТАСІЯ ВАСИЛІВНА Удосконалення банківської системи України	59
ОВЧАРОВА ІННА СЕРГІЇВНА Розвиток банківської системи України за умов глобалізації фінансових ринків	61
ОГОРОДНІЧУК ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА Капіталізація банків в умовах євроінтеграції	63
ОЛЬХОВИК ОЛЬГА ОЛЕГІВНА Трансформація функцій центральних банків в умовах глобалізації економіки	65
ПЕТРИЧЕНКО ГАННА СЕРГІЇВНА Шахрайство на ринку платіжних карток в Україні та основні способи захисту	67
ПЕЧАГІНА НІНА СЕРГІЇВНА Тенденції розвитку валютного ринку Україн	70

ПІДДУБНА ОЛЕНА СЕРГІЇВНА

Розвиток електронних платіжних систем в Україні: міжнародний аспект та інституціональні засади

72

СІТОВСЬКА ОЛЕНА ОРЕСТІВНА

Розвиток конкуренції на ринку страхових послуг України

75

СЛАСТИНА ДАР'Я ОЛЕКСАНДРІВНА

Проблеми розвитку фінансово-кредитних установ в Україні

77

СУБОТЯК ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України

79

СЬОМЧЕНКОВА ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА

Активізація ринку добровільного медичного страхування в умовах реформування системи охорони здоров'я України

81

УМАНЦІВ ВЛАДИСЛАВ ЮРІЙОВИЧ

Фінансовий ринок в умовах активізації інтеграційних процесів

83

УСПАЛЕНКО АНАСТАСІЯ ІГОРІВНА

Недержавні пенсійні фонди як джерело підтримки соціальних стандартів в Україні

85

ЧАРИЄВ САПАРМУРАД БОРДЖАКОВИЧ

Технологія аналізу депозитних операцій банку

87

ШКОЛЬНА МАРІЯ ОЛЕГІВНА

Формування інвестиційного портфеля приватного інвестора на ринку фінансових послуг

89

ЯСЕЛЬСЬКА ЛІЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Основний інструментарій НБУ щодо проведення грошово-кредитної політики

91

ЯХІН ОЛЕКСАНДР ГЕННАДІЙОВИЧ

Оптимізація фінансових результатів діяльності банку

93

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

АНІКЕСВА МАРГАРИТА АНДРІЇВНА

Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку: сутність та критичний аналіз

96

БІДА ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

Стратегії управління ліквідністю банку

98

БОЙКО ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Регулювання капіталу банків в Україні в умовах інтеграції до світового фінансового простору

101

ВАСИЛЬЧЕНКО ВІКТОРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА Аналіз рівня капіталізації банків в контексті підвищення їх фінансової стабільності	104
ВАЩУК ДАРИНА МИКОЛАЇВНА Сучасний стан та перспективи розвитку страхового ринку Ллойд	107
ГАЛУШКО ОЛЕНА ІГОРІВНА Проблема рейтингової оцінки банків	109
ГРЕБЕНЮК ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА Облікова ставка як інструмент грошово-кредитної політики НБУ	112
ГУБАРЖЕВСЬКИЙ ДМИТРО ЮРІЙОВИЧ Співвідношення між державним регулюванням та саморегулюванням ринку страхових послуг	114
ДОЦОК КАРИНА ІГОРІВНА Реформування фінансової системи України в контексті антикризового регулювання	116
ДРЮК АННА ВОЛОДИМИРІВНА Проблеми та перспективи розвитку кредитних спілок в Україні	117
КЛИМЕНКО СТАНІСЛАВ ІГОРОВИЧ Ідентифікація та регулювання системно важливих банків як ключовий фактор забезпечення стабільності банківської системи	119
КОВАЛЕНКО ЮЛІЯ ЛЕОНІДІВНА Основні передумови виникнення та реалізації системного ризику	121
КРАВЧУК ДІАНА ВАСИЛІВНА Напрямки удосконалення державного регулювання ринку фінансових послуг України	124
КУЛИК ЄВГЕНІЙ ВАЛЕНТИНОВИЧ Аналіз рефінансування українських банків: проблеми та перспективи	127
ЛАНОВЕНКО ОКСАНА ВАСИЛІВНА Управління витратами сегментів банку	129
ЛАХМАН ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА Проблеми розвитку кредитних послуг в Україні для юридичних осіб	131
ЛОЖКІНА АНАСТАСІЯ ЕДУАРДІВНА Сутність та принципи функціонування саморегульованих організацій	134
МАНЗИРКОВА МАРІЯ ІГОРІВНА Роль державного регулятора на ринку міжбанківського кредитування	136
МЕЧЕТ КАТЕРИНА СТАНІСЛАВІВНА Проблеми розвитку кредитного ринку в Україні	138

МОГИЛА АНАСТАСІЯ МИКОЛАЇВНА Регулювання ринку фінансових послуг в глобальному економічному середовищі	140
МОРОЗ ІРИНА АНДРІЇВНА Вплив валютних коливань на обсяги депозитів у банках України	142
ОГАНЕСЯН ВАРТАН РОБЕРТОВИЧ Аналіз стану ринку банківських платіжних карток	145
ОГОРОДНИК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Вплив рівня облікової ставки на інвестиційні потоки	148
ПАПКА ІРИНА МИКОЛАЇВНА Особливості грошово-кредитної політики в Україні	150
ПОГРЕБНА АННА ВОЛОДИМИРІВНА Ризики у сфері використання банківських платіжних карток	152
ПОЛЬГУН НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА Перспективи впровадження Базель III в банківську систему України	154
САДОВА МАРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Крос-секторне регулювання ринку фінансових послуг в глобальному економічному середовищі	157
СИНГУБ ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ Державне регулювання діяльності рейтингових агентств в умовах кризи фінансових ринків	160
РЕЗЬ ЛІЛІЯ ЮРІЇВНА Теоретичні підходи до оцінки ризику репутації банку	162
СИРОВЕТНИК ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ Інституційні засади регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів	164
СУЛІМ КИРИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ Аналіз пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку України	166
ТАРАСЕНКО ІННА ВІКТОРІВНА Шляхи забезпечення фінансової стійкості банку	168
ФЕСЕНКО КОСТЯНТИН ЮРІЙОВИЧ Характеристика методів поповнення капіталу	172
ФИСИНА ОЛЕКСАНДР ЮРІЙОВИЧ Роль індивідуального кредитного ризику в банках	174
ХОМЕНКО АНТОН ВОЛОДИМИРОВИЧ Удосконалення управління кредитним портфелем банку	176

ШЕЙН АЛІНА-СЕРГІЯ СЕРГІЇВНА

Напрямки розвитку регулювання ринку фінансових послуг в Україні

179

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**ГАРАЩЕНКО АНАСТАСІЯ АНДРІЇВНА**

Роль інноваційних фінансових інструментів у розвитку ринку фінансових послуг

182

ГЕРАСИМОВА ЛІДІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Дослідження P2P-кредитування в Україні

184

ГРИНЬКО ІРИНА СЕРГІЇВНА

Похідні фінансові інструменти як інновація

185

ДЕМЧЕНКО ОКСАНА ПЕТРІВНА, БЕРДНІК ДІАНА ВІТАЛІЇВНА

Інтернет – банкінг на ринку фінансових послуг

187

ДЕХТЯРЕНКО НАТАЛІЯ ІВАНІВНА

Інновації ринку банківських послуг в Україні

189

ДЖЕГЕРУК ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

Інноваційні страхові фінансові інструменти на ринку фінансових послуг України

191

ДОБЕРА ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Інноваційний лізинговий ф'ючерс як інструмент зниження кредитних ризиків фінансово-кредитних організацій

193

ЄМЧИК МАРІЯ МИХАЙЛІВНА

Необхідність впровадження центрального контрагенту в Україні

195

ЖВАНЕЦЬКА ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА

Факторинг як інструмент прискорення фінансування

197

ЗАДОРОЖНА ВІРА ВАЛЕРІЇВНА, ПАНАСЕЙКО СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Інноваційна стратегія як ефективний спосіб антикризового управління у банківській діяльності України

200

КВАША АНАСТАСІЯ АНАТОЛІЇВНА

Необанк як новий рівень розвитку банківського бізнесу

202

КЛИМЕНЧУК ЮЛІЯ ОЛЕГІВНА

Фінансовий конгломерат як інноваційна форма організації транснаціонального банківського бізнесу

204

КОВАЛЕНКО ЮЛІЯ ЛЕОНІДІВНА

Інноваційні підходи в оцінці кредитоспроможності споживачів кредитних послуг

206

ЛЕНЬ СОФІЯ СТЕПАНІВНА Особливості застосування банківських інновацій в Україні	209
ЛУЖЕНЕЦЬКА АЛЬОНА ВАЛЕРІЇВНА Деривативи на ринку фінансових послуг	212
ЛУЦЕНКО ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА Інноваційні технології в банківській сфері	214
МАДАЙ ДІАНА ОЛЕГІВНА Розвиток банківських послуг з використанням дистанційних технологій	217
МАРЧЕНКО НАТАЛІЯ АНДРІЇВНА, ДОЛГОПОЛОВ МИХАЙЛО ГРИГОРОВИЧ Краудфайдинг як перспективний канал фінансування	219
МУСІЙОВСЬКА ОКСАНА МИКОЛАЇВНА Інструменти удосконалення процесів надання банківських послуг: реінжиніринг та бенчмаркінг	221
ОЛІЙНИК КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Фінансові інновації в діяльності банку	223
ПРОЩИНА ТЕТЯНА АНДРІЇВНА Процентна політика НБУ та шляхи її вдосконалення	225
ПУЛЕХА МАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА Стан та перспективи розвитку електронних грошей в Україні	227
СТАДНИК ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ Еволюція системи рефінансування банків кредитором останньої інстанції	229
ТІШКОВА ЮЛІЯ ВІТАЛІЇВНА Роль інноваційних технологій у розвитку сучасного банківського сектору	231
ХОЛОД ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Інноваційні інструменти ринку кредитних послуг	234
ЧЕРНИШ НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА Факторинг на ринку фінансових послуг	236
ЧУРІКОВА АННА ВОЛОДИМИРІВНА Розвиток електронних грошей в Україні	238
ШИНКАРЬОВ ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ Перспективи запровадження режиму таргетування інфляції в Україні	240
ШКОЛЬНА ЄЛИЗАВЕТА ОЛЕГІВНА Проблеми та перспективи розвитку інвестиційних фондів та інвестиційних компаній в Україні	242

ЯРОШЕНКО АЛЬОНА МИКОЛАЇВНА

Факторинг як особливий вид кредитування

244

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

АРТЕМЕНКО АЛЬОНА ВОЛОДИМИРІВНА

Зарубіжний досвід як основа реформування системи захисту прав споживачів фінансових послуг України

247

ВАСИЛЬЧУК ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Соціальні стандарти життя в Україні та методи їх покращення

249

ГЕРБИЧ ВІКТОРІЯ ІГОРІВНА

Захист прав споживачів кредитних послуг в Україні

250

ЖУК ДАР'Я СЕРГІЇВНА

Міжнародний досвід діяльності інституту фінансового омбудсмена

253

КАЧУР МАРІЯ ОЛЕГІВНА

Відновлення довіри споживачів депозитних послуг в Україні

256

КОНОТОПЕЦЬ ФЕДІР МИКОЛАЙОВИЧ

Організаційні засади захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні

258

МІЩЕНКО МАРИНА ВІКТОРІВНА

Інститут фінансового омбудсмена як один із варіантів захисту прав споживачів фінансових послуг

261

ЯКУБОВА АННА РАШИДІВНА

Причини виникнення ризику споживачів фінансових послуг

263

ВСТУП

Шановні учасники Всеукраїнської студентської наукової конференції!

Ринок фінансових послуг держави як складна економічна система формується під впливом різноманітних чинників, які визначають можливості та тенденції його розвитку.

Ринок фінансових послуг є одним з механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, оскільки розподіл фінансових ресурсів на цьому ринку відбувається на конкурентній основі, що дозволяє спрямувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню.

Саме тому, зміцнення ринку фінансових послуг України потребує дослідження сучасного стану його розвитку, виявлення проблем і своєчасності визначення основних напрямів його розвитку, що в сукупності впливає на ефективність функціонування економіки країни загалом.

Необхідність розроблення нових підходів до визначення напрямів розвитку ринку фінансових послуг потребує всебічного вивчення та ґрунтовного обговорення. Саме вирішення цих питань присвячено збірник тез за матеріалами Всеукраїнської студентської наукової конференції, який відбувся в Київському національному торговельно-економічному університеті (м. Київ, 6-7 квітня 2016 р.).

Значну увагу приділено проблемним питанням щодо: функціонування ринку фінансових послуг в Україні та зарубіжних країнах; управління діяльністю фінансово-кредитних установ; інструментів інноваційного розвитку ринку фінансових послуг; фінансової складової економічного розвитку; захисту справ споживачів фінансових послуг.

Для ефективного функціонування ринку фінансових послуг необхідно мати розвинену інфраструктуру, розгалужену мережу фінансових посередників, інформаційне забезпечення, досконалу законодавчу базу, що створює належні умови для надання якісних фінансових послуг. До ринку фінансових послуг належать професійні послуги на ринку капіталів, грошовому, валютному, фондовому, інвестиційному, страховому та інших ринках, що забезпечують обіг фінансових активів.

СЕКЦІЯ 1. ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Аль-Бейдані М.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВЗАЄМОДІЯ ІННОВАЦІЙ ТА КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Технологічний прогрес, а разом з ним і інновації, як ринкове втілення досягнень науки і техніки потребують певних передумов виникнення і функціонування. Угорський вчений Б. Санто до факторів, що впливають на сприйняття інновацій суспільством і економікою відносить: силу уяви і творчі здібності людини; ефективність досліджень і розробок; рівень захисту прав інтелектуальної власності; об'єми початкового капіталу; можливість придбання необхідних засобів; рівень конкуренції; можливість прогнозування економічних умов; розвиток урядової нормативної системи регулювання [1, с.69].

У літературі підтверджується гіпотеза про обернений U-подібний зв'язок між конкуренцією на ринку та інноваціями у розвинутих країн [2]. Пояснюється це тим, що коли конкуренція не надто сильна, фінансові обмеження не жорсткі і тоді зростання конкуренції стимулює інновації. Однак, коли конкуренція суттєво зростає, починають діяти шумпетеріанські ефекти, тобто, конкуренція починає негативно впливати на інновації через зниження прибутковості.

В економічній літературі конкуренцію на ринку фінансових послуг звужують її до конкуренції між банками [3, с. 13-16]. Конкуренцію на ринку фінансових послуг варто розглядати як конкуренцію між продавцями подібних фінансових послуг та як конкуренцію між споживачами подібних фінансових послуг. Особливості конкуренції між депозитними корпораціями визначаються їх домінуючим положенням на ринку фінансових послуг. До них відносять

наступні: конкуренція в банківській сфері характеризується більшою інтенсивністю, ніж в інших сферах економіки; конкурентами банків виступають не лише інші банки, а й небанківські фінансові установи; при завоюванні нових ринків, банки не покидають освоєні; з метою реґулювання лідируючих позицій на ринку банки створюють нові банківські продукти; конкуренція між банками полягає у диференціації банківського продукту [4]. Результатом загострення конкуренції на ринку фінансових послуг є створення та розвиток фінансових конгломератів, активізується співпраця продавців фінансових послуг із учасниками інфраструктури ринку фінансових послуг, сприяючи створення ними спільного продукту [5, с. 137].

Отже, за умов посилення інтеграційних процесів на ринку фінансових послуг рівень його інноваційний розвиток можливий за помірної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Санто Б. Инновации как средство экономического развития / Б. Санто ; [пер. с венг. С. И. Завялова]. – М. : Прогресс, 1990. – 296 с.
2. Aghion P. Competition and Innovation: An Inverted U Relationship / P. Aghion, N. Bloom, R. Blundell, R. Griffith, P. Howitt // NBER Working Paper. – 2002. – № 9269. – 28 p.
3. Коробов Ю.И. Банковская конкуренция на современном этапе / Ю.И. Коробов // Банковское дело. – 2010. – № 11. – С. 13 - 16.
4. Рекуненко І.І. Вплив конкуренції на стан кредитного ринку України / І.І. Рекуненко, Л.Є. Струк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9954/2/Rekunenکو.
5. Волосович С.В. Об'єктивна необхідність та функціональне призначення системи кредитних відносин / С.В. Волосович // Вісник економічного університету. – 2014. - № 22/1. - С. 133-137.

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ ЯК СКЛАДОВОЇ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Європейський напрям державної політики України впливає на розвиток вітчизняного страхового бізнесу, що підвищує актуальність забезпечення належної якості послуг національними страховими компаніями, враховуючи, що молодому страховому ринку, порівняно з країнами ЄС буде складно витримати конкуренцію в сучасних умовах.

Процес інтеграції страхового ринку України до ЄС має свої сильні та слабкі сторони. До основних потенційних переваг вітчизняних страхових компаній можна віднести: збільшення іноземних інвестицій у страховий ринок, зменшення тарифів на надання страхових послуг, запровадження європейських стандартів з класифікації ризиків у страхуванні, можливість захисту інтересів споживачів страхових послуг згідно з процедурою розгляду досудових спорів, сприяння захисту економічної конкуренції на страховому ринку України, запровадження корпоративного управління діяльністю страхових компаній; удосконалення системи правового забезпечення ринку страхових послуг тощо.

На відміну від європейських країн, частка страхувального сектору на фінансовому ринку в Україні є незначною. Це пояснюється тим, що ринок страхових послуг досить молодий та перебуває на етапі формування. Так, в 2015 році частка валових страхових премій у ВВП складала усього 1,4%, що значно менше відповідного показника європейських країн (7,6%). У цьому ж році розмір загальних витрат страховиків на страховому ринку України становив 28689,5 млн. грн., а фінансовий потенціал вітчизняного страхового ринку дорівнює (- 12383,3 млн. грн.), що свідчить про фінансову нестійкість страхового ринку та наявність значної кількості неплатоспроможних

страховиків, на відміну від страхових ринків європейських країн, де розрахований показник наближений до 0, що свідчить про фінансову стійкість європейських страхових компаній.

Інтеграційні процеси вимагають від країн, зокрема й від України, покращення умов страхування: удосконалення державного регулювання страхової діяльності; поліпшення якості обслуговування, використовуючи новітні технології; розширення асортименту страхових послуг, що зумовлено появою нових видів ризиків; збільшення обсягів статутних фондів страхових компаній, що сприяє фінансовій стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності; підвищення витрат на проведення експертизи, оцінки об'єкта страхування згідно з європейськими стандартами. Це потребує реформування вітчизняної системи нагляду за страховою діяльністю з урахуванням вимог ЄС до національних органів нагляду, а також приведення у відповідність класифікацію видів страхової діяльності в Україні, а також адаптування національного страхового ринку до європейських вимог.

Але на даний момент відбувається скорочення кількості страхових компаній та підвищення монополізації, тобто із зареєстрованих страхових компаній: 100 страхових компаній отримують 93,3% всіх страхових премій ринку, а решта 249 страхових компаній отримали всього 6,7% страхового ринку, що свідчить про неефективність діяльності та високий рівень збитковості серед невеликих страхових компаній.

Отже, євроінтеграція дасть Україні можливість подальшої розбудови страхового ринку відповідно до європейських стандартів якості надання страхових послуг.

ПРОБЛЕМИ МОНЕТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У наш час досить актуальною є проблема монетизації економіки, яка корелює з реальними економічними й соціальними процесами, що відбуваються в країні. Вона повинна бути обов'язково пов'язана з обсягами створеної в економічній системі вартості товарів та послуг, швидкістю обороту грошової маси, величиною попиту й пропозиції на товари та гроші, станом товарного і фінансового ринків.

Проблема монетизації полягає в доведенні грошової маси до рівня, достатнього для успішної реалізації всього обсягу вироблених товарів та послуг і погашення всіх боргових зобов'язань у процесі відтворення. Virішення проблеми повинно забезпечуватися урівноваженням попиту і пропозиції грошей на грошовому ринку, незалежно від фактичного обсягу грошової маси в обороті.

Рівень монетизації економіки України є досить низьким у порівнянні з іншими країнами. Це свідчить про приховані кризові процеси економічної системи. Нормальне значення цього коефіцієнта має дорівнює 70 - 80 %. У 2015 р. коефіцієнт монетизації економіки України становив 50,2 % (у 2014 – 61%). Такі зміни відбулися внаслідок посилення бартеризації економічних зв'язків та зростання доларизації. З боку НБУ причиною зниження коефіцієнту монетизації є використання адміністративних заходів щодо стабілізації валютного курсу та запровадження інфляційного таргетування.

Проблема у нашій країні полягає в тому, що нарощувати грошову масу методами експансійної монетарної політики не можна, бо додатково випущені гроші тільки збільшують тиск на ціни на валютному і товарному ринках. Це

спричинює поглиблення девальвації та інфляції гривні, які й так перебувають на досить високому рівні і за якими розпочинається прискорене зростання інфляційних очікувань і падіння рівня монетизації ВВП.

У зв'язку з цим необхідні такі заходи, які б дозволили збільшити грошову масу і ВВП країни без інфляційного росту, тобто використовувати технології не інфляційного збільшення грошової маси. Насичення економіки грошима повинно супроводжуватися нормалізацією структури грошової маси – ростом банківських депозитів та зниженням доларизації економіки.

Також, іншою проблемою в Україні протягом останнього часу є те, що гроші вливаються в економіку переважно шляхом купівлі валюти в експортерів, за якими фактично закріплюються функції перших кредиторів.

Основною проблемою є недовіра населення до національної валюти, що посилює доларизацію економіки і демонетизує її. Необхідно розробити та застосувати підхід дедоларизації, розвиваючи місцеві фінансові ринки, щоб сповільнити доларизацію місцевого боргового ринку.

Іншими проблемами є державні витрати, які потребують значних обсягів кредитних ресурсів, не створюючи нової вартості; досить велика частка готівкових коштів поза банками, які, обслуговуючи тіньовий сектор, суттєво послаблюють ефект грошово-кредитної мультиплікації; недостатній обсяг довгострокових депозитних ресурсів у структурі грошової маси.

Низький рівень монетизації характеризує низький рівень ділової активності, тобто недовіру до банківської системи, небажання суб'єктів господарювання інвестувати у реальний сектор економіки.

Таким чином, потрібно підвищувати рівень монетизації економіки за рахунок відновлення довіри до національної грошової одиниці, довіри до банківської системи, повернення заощаджень населення до банківської системи. НБУ має забезпечити достатні обсяги доступних кредитних ресурсів, сприяти процесам акумуляції заощаджень та трансформування їх у

продуктивний капітал, що в свою чергу приведе до приходу інвесторів і до покращення ділової активності населення.

Вегера Л.О.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

В останні роки особливо стрімко змінюються характер відносин на фінансовому ринку. Каталізатором цих змін, окрім науково-технічного прогресу, стала фінансово-економічна криза у світі. Банківська система є найбільш конкурентоздатною ланкою фінансового сектору економіки і, відповідно, при проведенні ряду заходів щодо підвищення якості її функціонування, вона зможе ефективно функціонувати з огляду подальшої лібералізації зовнішньоекономічних відносин.

Для забезпечення ефективного функціонування банківської системи необхідно удосконалити нормативно-правову базу, а саме щодо правового врегулювання кредитних відносин, захисту кредиторів та позичальників.

Часткове субсидування в деяких галузях, заміна ліцензування та сертифікації, розвиток страхування відповідальності допомагає зняти навантаження з держави і забезпечити ефективну і не корупційну підтримку галузей, стимулювання "точок зростання" та підтримку якості послуг і технологічності (у тому числі інноваційності) бізнесу.

Необхідно створити умови для формування широкого класу власників, заінтересованих у розвитку фінансового ринку і підвищення вартості національного багатства України.

Держава повинна стимулювати зміну моделі поведінки від споживчого до інвестиційно-ощадного сприйняття (сприяти зростанню норми заощаджень у населення).

Ключове завдання повинно бути в забезпеченні ефективної мобілізації фінансових ресурсів учасниками фінансового ринку з урахуванням інтересів суспільства. Зниження ризиків використання інсайдерської інформації, розширення ролі інституційних закордонних інвесторів є вкрай важливими для реалізації сценарію прориву на фінансовому ринку. Зокрема, це дозволить мінімізувати системні ризики, знизити трансакційні витрати, а також стимулювати розвиток довгострокових інвестицій в протизагаду спекулятивним операціям.

Потрібне активне продовження пенсійної реформи, тобто в подальшому, можлива реалізація програми заходів з переходу до повноцінної накопичувальної системи, використання заощаджень та співфінансування державою накопичувальних програм; в іншому випадку економіка зіткнеться з бюджетною, соціальною і демографічною кризою.

Проводячи виважену кредитно-грошову і фіскальну політику, встановлюючи величину ставки рефінансування, регулюючи умови випуску внутрішніх і зовнішніх облігаційних позик і здійснюючи грошову емісію, держава в особі Національного банку та Уряду повинна бути спроможною формувати збалансовані потоки фінансових ресурсів.

Повинна формуватися й забезпечуватися концепція єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів у країні, сприяння адаптації фінансового ринку до міжнародних стандартів, забезпечення ефективного механізму обігу цінних паперів та належних умов для інвестицій.

Важливим є запобігання монополізації фондового ринку, створення умов для розвитку добросовісної конкуренції між учасниками фондового ринку та здійснення контролю за їх реалізацією.

Висновок: отже, ринкові процеси відбуваються на фоні гострої нестачі інвестиційних ресурсів, необхідних для розвитку економіки. Питання гарантування прав та визначення законодавчих рамок інвестиційної діяльності повинно бути однією з пріоритетних функцій держави і суспільства.

Гаврилюк М. І.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Процес формування та перебіг економічних процесів в країні є складним явищем, саме тому для держави необхідно визначити правильні важелі впливу на цей процес. Одним із таких впливових важелів є визначення Центральним банком ефективної монетарної стратегії. Оскільки сучасна ринкова економіка знаходиться в процесі глобалізації, то наразі є актуальним виявлення специфіки формування монетарної політики саме в умовах глобалізації. Метою даної роботи є виявлення закономірностей трансформації монетарної політики в умовах глобалізації та обґрунтування її специфіки.

Насамперед, важливо дати визначення глобалізації економіки та її впливу на економіку країни. Глобалізація може бути представлена як організація і розширення економічної діяльності за межі окремих країн, вона пов'язана з економічною відкритістю, зростанням взаємозалежності в торговій, інвестиційній, фінансово-економічній та культурній сферах. [1]

Принциповими рисами сучасної глобальної фінансової архітектури та монетарної системи є: блоковий поділ світу між геоекономічними центрами; конкуренція провідних валют при виконанні ролі деномінації резервних

активів; асиметрія між роллю долара США у глобальних резервах та роллю американської економіки в глобальному ВВП та експорті.[2]

З глобалізацією пов'язані фундаментальні зміни у зовнішньому оточенні центральних банків, макроекономічних процесах, характері реалізації монетарної політики, тому формування монетарної політики може відбуватися за наступними положеннями:

- в умовах глобалізації орієнтація на внутрішню рівновагу стає домінуючим принципом монетарної політики, який поступово підкоряє всі інші аспекти монетарної політики у ринковій економіці, зокрема мобільність капіталів та валютний курс;

- глобалізація стає безпосереднім фактором підвищення нейтральності монетарної політики, із нею пов'язана закономірність, що довгострокові ставки починають вирівнюватися швидше, ніж короткострокові;

- основний вплив глобалізації на монетарну політику справляється через канал високої торговельної відкритості, волатильності короткострокових капіталів, припливу прямих іноземних інвестицій.

Отже, незважаючи на всю специфіку формування монетарної політики в умовах глобалізації та виявлення її позитивних тенденцій розвитку на сьогодні не існує передумов для формування цілісної системи глобального регулювання, тому що глобалізація передбачає обмеження на національну монетарну політику, що є неефективним як з міркувань того, що провідні центральні банки не відступлять від пріоритету внутрішньої рівноваги, так і з міркувань того, що на сьогодні не існує ні засобів ні передумов для заходів, які би, обмежуючи коливання валютних курсів, виступили фактором забезпечення такої стабільності. Підвищенням стабільності глобальної фінансової архітектури є міжнародна координація макроекономічної політики.

Список використаних джерел

1. Ключко В. Глобалізація та її вплив на країни з перехідною економікою // Економіка України. - 2001. - №10. - С. 51-58.

2. Козюк В. Центральні банки в умовах глобалізації / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. - К., 2006.

Гаджіалієва М.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД РИНКУ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ

Сьогодні облігації майже єдині цінні папери, що мають фундаментальну вартість, і саме на них базується фондовий ринок України, а відтак, і перспективи його розвитку. Оздоровлення економіки України значною мірою залежить від становлення та налагодженого функціонування ринку цінних паперів, регульованого державою та інтегрованого у світові фондові ринки.

Для того, щоб посприяти розвитку ринку облігацій та зацікавити іноземних інвесторів, необхідно звернути увагу на вирішення таких проблем: можливість отримання прибутків від інвестування, принаймні не нижчих, ніж в країнах, що розвиваються; захист прав інвесторів; забезпечення справедливого ціноутворення та вирішення проблеми постійної підтримки ліквідності ринку; створення умов для швидкого і надійного обліку та засвідчення переходу права власності на цінні папери; забезпечення надійної та безперешкодної системи грошових розрахунків за угодами купівлі-продажу облігацій.

Протягом січня-грудня 2015 року зареєстровано 155 випусків облігацій підприємств на суму 12,43 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 16,58 млрд грн. В 2016 році зареєстровано 38 випусків облігацій підприємств на суму 1,69 млрд. грн., що на 26,71 млн грн менше порівняно з аналогічним періодом 2015 року [1]. Таким чином, можемо зробити висновок, що обсяг випуску облігацій зменшується з кожним роком, що є результатом зменшення

активності підприємств через кризу економіки та критичність стану фондового ринку України.

За результатами січня - лютого поточного року спостерігалася консолідація торгівлі облігаціями переважно на двох фондових біржах – ПАТ «Перспектива» та ПАТ «Фондова біржа ПФТС» – 96,90 % від загальної вартості біржових контрактів. Зокрема, найбільший обсяг торгів на цих фондових майданчиках зафіксовано з державними облігаціями України (19,55 млрд грн) та депозитними сертифікатами Національного банку України (8,47 млрд грн) [1].

Ринок облігацій підприємств як один із сегментів ринку цінних паперів є невід’ємним елементом ринкової економіки України. Його розвиток та ефективне функціонування сприятимуть економічному зростанню, збільшенню розмірів залучених фінансових ресурсів тощо. Проте, варто звернути увагу на ряд негативних факторів, що стримують його розвиток та сприяють зниженню рентабельності виходу на нього вітчизняних емітентів. Адже лише подолання цих явищ дасть новий поштовх для функціонування та розширення ринку корпоративних облігацій.

Список використаних джерел

1. Сайт НКЦПФР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>.

Гуріна А. Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ РОЗДРІБНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринок банківських послуг — це специфічна сфера ринкових відносин, яка

забезпечує попит і пропозицію на послуги банків, направлені на стимулювання та розвиток банківських операцій з метою задоволення потреб клієнтів.

Роздрібні банківські послуги - це послуги надані населенню задоволення особистих, сімейних потреб, які пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Станом на 30 вересня 2015 р. сформовано рейтинг банків за показником фінансової стійкості. До першої десятки потрапили такі банки, як: Кредобанк, Креди Агриколь Банк, УкрСиббанк, Укргазбанк, Мегабанк, Альфа-Банк, Райффайзен Банк Аваль, Укрсоцбанк, ПроКредит Банк, Ощадбанк [1].

На основі аналізу діяльності зазначених банків визначено територіальні межі ринку за допомогою розширеного експертного аналізу, на основі чого можна стверджувати, що ринок є загальнодержавним. Для визначення рівня концентрації на ринку було розраховано коефіцієнти ринкової концентрації (CR_n). У результаті проведених розрахунків одержано такі результати: $CR_1=24,77$, $CR_3=42,1$, $CR_5=54,2$. На основі цього можна дійти висновку, про те, що на ринку роздрібних банківських послуг існує ймовірність колективної олігополізації [2, с. 143].

За допомогою індекса Херфіндаля-Хіршмана нами було розраховано рівень ринкової концентрації ННІ, який становить 0,09. Оскільки значення цього індексу є меншим за 0,15, це свідчить, що ринок є низько концентрованим [2, с. 144].

Для визначення рівня інтенсивності конкуренції на ринку використано показник дисперсії ринкових часток. Таким чином визначено ступінь відхилення ринкової частки кожного банку від середньої ринкової частки. При цьому показник дисперсії становить 0,0007, що дає змогу зробити висновок про те, що ринок є низько дисперсним, а тому існують передумови на ньому повноцінної конкуренції [2, с. 145].

Для оцінки й аналізу рівня ринкової конкуренції та бар'єрів входження на ринок було використано статистичні дані, які характеризують діяльність структурних підрозділів банків України. На основі проведеного аналізу можна

робити висновок, що динаміка є досить нестабільна, темпи приросту кожен рік змінюються. Спостерігається негативна тенденція, тобто зменшення кількості відділень банків на території України.

Проаналізувавши за вищенаведеними показниками стан конкуренції на ринку роздрібних банківських послуг, можна дійти висновку, що ринок не є монополізованим та на ньому існує достатня кількість учасників. Це своєю чергою забезпечує належний стан конкуренції та високий ступінь конкурентної боротьби між ними.

Список використаних джерел

1. <http://minfin.com.ua/banks/rating>
2. Державне антимонопольне регулювання: В.Д. Лагутін, Ю.І. Боровик, О.В. Вертелева та ін.; за ред. В.Д. Лагутіна. — К.: Київ. нац. тогр.-екон. ун-т, 2015. — 480 с.

Довгопола Ю. І.

Київський національний торговельно–економічний університет

РИНОК СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Становлення й розвиток ринку фінансових послуг є однією з передумов ефективного функціонування всіх сфер і ланок економіки країни. В сучасних умовах політичної та економічної нестабільності, фінансовий сектор України знаходиться у стадії жорсткої конкурентної боротьби як з боку українських, так й іноземних фінансових установ. Особливо актуальною на сьогодні є проблема розвитку ринку страхування в Україні як складової ринку фінансових послуг.

Роль страхування в ринковій економіці важко переоцінити, адже воно має величезні можливості сприяти економічному та соціальному розвитку країни в

цілому, задовольняти інтереси щодо захисту майна як юридичних, так і фізичних осіб. Крім того, страхування є важливою ланкою формування всієї системи економічної безпеки.

Проте, така роль стає реальною лише тільки за належного рівня розвитку страхової справи. До країн із найбільш високим розвитком страхової справи належать: США, Німеччина, Великобританія, Франція, Італія, Швейцарія, Бельгія та Японія.

Але, на жаль, в Україні ще все зберігається низький рівень страхової культури серед громадян, якій особливо помітно знизився за останні 2 роки, головною причиною чого послугувала соціально-економічна та політична нестабільність. Про це свідчить хоча б невтішна статистика: на сьогодні страхуванням охоплено менш, ніж 10% страхового поля, на відміну від більшості країн Європи, США та Японії, де страхуванням охоплені практично всі підприємства та громадяни.

Для того, аби детльніше проаналізувати український страховий ринок, необхідно звернутись до офіційної статистики за 2014-2015 роки щодо структури страхового ринку.

Зростання обсягів чистих страхових виплат у I півріччі 2015 року мало місце у всіх основних системоутворюючих видах страхування, водночас, виплати у страхуванні кредитів та страхуванні від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилися. Збільшення чистих страхових виплат у I півріччі 2015 року (+26,7%) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування життя на 192,7 млн грн, страхування фінансових ризиків – 180,1 млн грн та автострахування – 161,7 млн грн. У структурі чистих страхових виплат станом на 30.06.2015 найбільша питома вага страхових виплат припадає на автострахування, частка якого становила 56% станом на I півріччя 2014 року і скоротилась відповідно до 50% станом на 2015 рік. На другому місці медичне страхування, частка якого відповідно до інших видів страхової діяльності скоротилась із 24% до 20%, а на третьому – страхування життя, частка якого у

загальній структурі, навідміну від попередніх видів страхування-лідерів зросла із 4% д 9%.

В загальному всі види страхування мали позитивний приріст чистих виплат, негативний приріст спостерігається лише для страхування кредитів, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, а також інших видів страхування.

Важливим і перспективним напрямком розвитку українського страхового ринку є розвиток перестраховання, зокрема вихідного перестраховання. Особливістю цієї галузі страхування є те, що воно забезпечує збалансування страхового портфелю та сприяє покращенню і зміцненню співпраці із провідними державами світу у галузі страхування. Статистика свідчить, що у 2015 році, порівняно із попереднім відбулося збільшення частки вихідного перестраховання.

На це вплинуло збільшення на 313,4 млн грн перестраховання в середині країни та збільшення на 484,4 млн грн операцій з перестраховання із страховиками- нерезидентами.

Отже, для українського страхового ринку характерні як позитивні, так і негативні тенденції. За умов глобальної інтеграції ринку фінансових послуг надзвичайно важливим напрямом для України є забезпечення функціонування конкурентноспроможного ринку страхових послуг.

Долоніна А. С.

Київський національний торговельно-економічний університет

МІЖНАРОДНЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується вагомим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни. Сьогодні Україна співпрацює з такими організаціями як МВФ, МБРР, ЄБР та ще рядом країн-кредиторів. Така

співпраця призводить до того, що сукупний борг України поступово зростає. В зв'язку з нестабільністю таких явищ як зовнішній та внутрішній борг вбачаємо за необхідне дослідити сучасний стан, динаміку та наслідки кредитування України через систему зовнішніх запозичень, що зумовлює актуальність цього дослідження.

За підсумком останніх двох років сукупний обсяг державного боргу зріс більш ніж на 40% до 1571,77 млрд. грн. [3]. В той же час у 2015 р. загальна сума державного та гарантованого державою боргу, приведена до доларового еквіваленту, скоротилася на 6,19% до 65,49 млрд. дол. [2]. Одним з чинників скорочення показників зовнішнього державного боргу було проведення реструктуризації заборгованості країни перед зовнішніми приватними кредиторами. Не менш важливий вплив на борг України мала девальвація національної валюти, яка дозволяє урядові розраховуватися за внутрішніми боргами, що дешевшають разом із зниженням курсом гривні. Останній транш від МВФ Україна отримала 4 серпня 2015 року [1].

Співробітництво України з міжнародними валютними організаціями має ряд як позитивних, так і негативних наслідків. Серед позитивних наслідків слід виділити такі: підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, сприяння удосконаленню грошово-кредитної системи держави. Недоліками співробітництва є: формування фінансової залежності країни від зовнішніх ресурсів, нарощення зовнішнього боргу держави, перетворення проблеми обслуговування боргу в проблему запозичення, зубожіння населення в довгостроковій перспективі через підвищення тарифів на газ та опалення [4].

Отже, нині Україна залежна від зовнішніх запозичень, а сукупний державний борг вже перевищив 100% від ВВП [3]. Девальвація національної валюти та реструктуризація боргу мали ключовий вплив на скорочення обсягу запозичень. Деякі положення угоди щодо реструктуризації боргу матимуть певний тиск на зростання вітчизняної економіки, що відобразиться на добробуті населення та економічній ситуації в країні у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Валерія Гонтарева: ми поступово виходимо на шлях відновлення економічного зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=20125896&cat_id=55838
2. Коротка інформація щодо державного та гарантованого державою боргу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystichni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-harantovanoho-derzhavoiuborhu-ukrainy-u--rotsi?category=borg&subcategory=garantovaniy-derzhavoj-borg-ukraini>
3. Методологічний коментар Огляд зовнішнього боргу України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19241238>
4. Чуркіна І. Є. Узгодження національної бюджетної політики з вимогами фінансових інституцій: позитивні та суперечливі наслідки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/170.pdf>

Івашина А.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації фінансових ринків питання детальнішого дослідження особливостей діяльності банківських установ України стає все більш актуальним. Адже на сучасному етапі розвитку банківської системи важливим завданням є досягнення відповідного рівня конкурентоздатності

вітчизняних банків. Від зростання ресурсного потенціалу банків значно залежать сприятливий інвестиційний клімат у країні, інтеграція банківської системи у світове співтовариство та вихід економіки з кризи. Тому проблема залучення іноземного капіталу у банківську систему України для підвищення рівня достатності ресурсного потенціалу є досить актуальною.

Згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність», банк з іноземним капіталом – це банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвесторові, становить не менше 10 відсотків [1].

У науковому середовищі, а також у документах міжнародних організацій найпоширенішими є такі трактування поняття «іноземний банк»: банк, центральний офіс якого міститься за кордоном; банк, 50% і більше якого належить прямим іноземним інвесторам, за винятком офшорних власників (в інших інтерпретаціях: 10 %, 51%, 100%) [3, с. 36].

Динаміка кількості банків з іноземним капіталом у період з 2008 по 2011 роки була схильна до зростання (з 47 до 55 з них: з 100% іноземним капіталом 17-22). Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків також зростала (з 35 до 42%). Починаючи з 2012 року ці показники починають поступово зменшуватись: кількість банків з іноземним капіталом станом на 01.02.2016р. становить 41, з них зі 100% іноземним капіталом – 17 банків. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків становить 42.8% (що на 10,3% більше ніж у минулому році) [2].

Функціонування в банківській системі іноземного капіталу має як негативні, так і позитивні аспекти. До негативних можна віднести: зростання залежності економіки, зокрема, ринку праці та бюджету, від ефективності роботи інвесторів; витіснення українських банків більш капіталізованими; неможливість здійснювати повний контроль за операціями іноземних банків; діяльність іноземних банків може створювати додаткові ризики для банківської системи: ризик банкрутства материнського банку, ризик спекулятивної діяльності; іноземні банки можуть нав'язувати модель деформованого

розвитку, коли цілі іноземних банків не збігаються з соціально-економічними пріоритетами країни.

Позитивні аспекти: присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку; прихід іноземних банків сприяє витісненню з ринку економічно слабких банків, що сприятиме посиленню довіри до вітчизняної банківської системи юридичних і фізичних осіб, а також формуванню конкурентоспроможної та фінансово стійкої банківської системи; конкуренція з боку банків з іноземним капіталом, яка стимулює скорочення загальних витрат, позитивно впливає на доступність кредитів для кінцевого споживача, особливо враховуючи темпи збільшення витратності українських банків.

Основною причиною зменшення активності іноземних інвесторів є світова фінансова криза. Так, Роберт Келлі попереджає, що «зараз інвестори не бажають брати на себе будь-який ризик, пов'язаний із вкладеннями в країни, що розвиваються» [4].

Отже, зростання кількості банків з іноземним капіталом має більше позитивних наслідків, сприяючи поглибленню економічної інтеграції України з розвиненими країнами. Але потрібно враховувати, що головною проблемою у діяльності філій іноземних банків є недосконалість законодавства у частині визначення інструментів впливу, за необхідності на діяльність філії, яке не є юридичною особою.

За даними численних рейтингів банки з іноземним капіталом вважаються найбільш надійними в Україні, а тому їх кількість, зокрема частка іноземного капіталу повинна зростати. Аби сприяти якнайшвидшому такому зростанню необхідно забезпечити систему управління іноземним капіталом, яка б, з одного боку, забезпечувала стабільність вітчизняних банків, а з іншого – їх ефективність і динамічне зростання. Також важливим заходом буде

стимулювання відкриття філій іноземних банків у певних містах і спеціальних економічних зонах, що, з одного боку, сприятиме розвитку ринку банківських послуг у всіх регіонах, а з іншого – дозволить вітчизняним банкам конкурувати та співпрацювати з іноземними партнерами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність», із змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт НБУ, режим доступу: // http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
3. Івасів І. Вплив іноземних банків на банківську систему України / І. Івасів, Р. Корнилюк // Вісник НБУ. – 2011. – № 10. – ст. 36.
4. Шкарпова О., Дружерученко К., Руденко В. Світ після кризи // Український діловий тижневик «Контракти» – №42 від 20.10.2008// – Режим доступу : www.kontrakty.com.ua.

Ішуніна А.Д.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНИЙ ВЕКТОР КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОЩАДБАНК»

Історично склалось так, що державний банк для громадян пост Радянських країн, сприймається лише як банк, для виключно касового обслуговування бабусь, в поєднанні з довгими чергами та не досить кваліфікованим персоналом.

Ще досить нещодавно, ці твердження були майже справедливі. Але ПАТ «ОЩАДБАНК», ступив на шлях перспективного розвитку, своїх продуктів, іміджу банку, вимог до персоналу та інше. В останній рік, провадиться політика

нового формату діяльності Банку. Це передбачає, створення відділень нового формату, з новими посадами, наприклад такими як: менеджери з обслуговування окремо кредитних, депозитних операцій, при цьому розділяючи їх діяльність за обслуговуванням юридичних та фізичних осіб, хол-менеджер. А також багато, нововведень у сфері самообслуговування.

Касові та депозитні операції ОЩАДБАНКУ користуються попитом, а ось кредитування клієнтів банку є не досить актуальним. Давайте розглянемо чому ж саме така ситуація на ринку, і які саме зміни у новому форматі діяльності Ощадного Банку, сприяють актуалізації саме цього банківського продукту.

По-перше, розподіл працівників на більш вузьких спеціалістів, таких як касові робітники, менеджери, це є кроком вперед. Але найбільш продуктивним рішенням став поділ менеджерів на обслуговування окремо фізичних та юридичних осіб, а також на оформлення депозитних та кредитних угод окремо.

По-друге, пропозиція продуктів кредитування стала більш різноманітною, та більш цікавою для клієнта. Державні програми, авто кредитування та кредит на електромобілі, також кредит на нерухомість на вторинному ринку – наразі це актуальні кредитні програми сьогодення, що сприяють притоку нових клієнтів.

Незважаючи на спрямування всіх сил та ресурсів банку на створення відділень нового формату є декілька суттєвих недоліків.

Перше, що одразу помічає клієнт є розподіл клієнтів по залах, але на жаль, в деяких відділеннях не у кожному залі з обслуговування фізичних осіб є менеджер з кредитування. Клієнту доводиться йти в інший зал для юридичних осіб, і лише там дізнаватись про умови бажаного виду кредитування так оформити його. Тобто кредитна спрямованість Ощадбанку є досить специфічною та прямо спрямованою більше на обслуговування суб'єктів господарювання, ніж на обслуговування фізичних осіб.

Звісно, ще залишилось багато відділень старого формату, що вже не відповідають вимогам сучасного світу та вимогам нового покоління, але

боротьба за краще майбутнє почалась, тому бажаю успіхів у розвитку, а також виключення всіх негативних моментів, які не сприяють розвитку фінансових послуг.

Ковальчук Д. С.

Київський національний торговельно-економічний університет

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА ТЛУМАЧЕННЯ «РЕФІНАНСУВАННЯ»

Термін «рефінансування» трактується багатьма науковцями та практиками в різних значеннях, але чітке тлумачення цього поняття відсутнє. Під рефінансуванням, як правило, розуміють операції центрального банку з надання грошових коштів банками в рамках його грошово-кредитної політики. Дане трактування обумовлена тим, що згідно з українським законодавством під рефінансуванням розуміється кредитування Національним банком України банків (вузьке трактування) [1, 2].

Пуховкіна М. розглядає рефінансування на макрорівні, так і на макрорівні. [3., с.147]. На думку Грязнової А., банки мають можливість проводити рефінансування шляхом взаємного кредиту на міжбанківському кредитному ринку, випуску єврооблігацій на міжнародних фінансових ринках, а також залучення синдікованого кредиту [4., с 346]. Міщенко С. стверджує, що кредити рефінансування, навіть в умовах кризи, не повинні надаватися істотно недокапіталізованим чи неплатоспроможним банкам для вирішення їх капіталізації. Якщо банк є неплатоспроможним або має серйозну нестачу капіталу, спочатку потрібно вирішити питання поповнення його капіталу, а вже потім можливість надання йому додаткових кредитних ресурсів [5., с. 78].

Макконнелл К.Р. і Брю СЛ. не дають чіткого визначення рефінансування банків, але відзначають, що, отримуючи позики від федеральних резервних

банків, комерційні банки збільшують свої резерви (активи) в обмін на боргові зобов'язання [6., с. 243]. Лаврушин О.І. розглядає рефінансування як можливість кредитних інститутів отримувати при необхідності кредити центрального банку шляхом переобліку векселів або під заставу цінних паперів [7., с.144].

З наведених визначень рефінансування очевидно, що не існує єдиного трактування цього терміну, а є велика кількість його інтерпретацій. Більшість авторів трактують поняття рефінансування у контексті власних досліджень. На нашу думку найбільш повним тлумачення рефінансування є Пуховкіної М., що розглядає рефінансування у вузькому розумінні (з боку як центрального банку) так і в широкому (з усіх можливих джерел).

Список використаних джерел

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-IV. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07. 12. 2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Пуховкіна М.Ф. Еволюція політики рефінансування в Україні / М.Ф. Пуховкіна // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 10. – С. 146-153.
4. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / под общ. ред. А.Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 1168 с.
5. Міщенко С. Проблеми забезпечення ліквідності банків на основі використання механізмів рефінансування / С.В. Міщенко // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 75-88.
6. Макконнелл Кэмпбелл Р. Экономикс. Принципы, проблемы и политика / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю. – Т. 1. – М.: Республика, 1992. – 785 с.

7. Банковское дело: учеб. для студентов вузов, обучающихся- ся по экон. специальностям / Лаврушин О.И. и др.; под ред. Лаврушина О.И. 6-е изд., стереотип. – М.: КноРус, 2010. – 378 с.

Коловсік В. А.

Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Нинішній стан економіки України характеризується високим рівнем трансформацій та ускладненням процесів господарювання економічних суб'єктів. Однією з важливих частин економічної системи в Україні є ринок фінансових послуг.[2, ст.119]

В процесі дослідження в даній роботі розглянемо розвиток ринку фінансових послуг у контексті євроінтеграційних процесів.

Метою даного дослідження є виявлення переваг та недоліків для функціонування ринку фінансових послуг.

Насамперед, розглянемо що являє собою ринок фінансових послуг це сфера діяльності учасників з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.[1]

Основною проблемою функціонування ринку фінансових послуг в Україні є нестача фінансових ресурсів для забезпечення ефективності праці ринку. З цього можна зробити висновок, якщо немає достатньої кількості фінансових ресурсів, відповідно немає необхідної кількості інвестицій.

В контексті інтеграційних процесів ринок фінансових послуг розширює свої можливості і набуває ряд переваг:

- значне розширення клієнтури ринку;
- збільшення іноземних інвестицій;
- розширення економічних відносин з міжнародними країнами;
- збільшення кількості іноземних цінних паперів, що дає можливість отримувати більший прибуток, в тому числі дивіденди;
- вищий рівень конкуренції, відсутність монополій.

Трансформування української економіки викликає ряд суперечок, і це не дивує. Окрім названих переваг такої інтеграції можна перерахувати ряд недоліків:

- недостатня ліквідність фондового ринку;
- переважання державних цінних паперів;
- недостатня прозорість діяльності емітентів та професійних учасників ринку;
- нерозвиненість правової бази, неадекватність її сучасним вимогам діяльності на ринку фінансових послуг;
- низький технологічний рівень функціонування ринкової інфраструктури;
- низький рівень корпоративної культури;
- недостатня обізнаність більшої частини населення з питань фінансового ринку [3, с.95]

Питання євроінтеграції для України є доволі складним та проблематичним, проте я вважаю, що для економіки це буде своєрідний крок вперед, крок до нових можливостей, а отже необхідно спробувати. Адже, забезпечення нормального функціонування ринку фінансових послуг є основним завданням країни в процесі інтеграції.

Список використаних джерел

1. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг Верховна Рада України; Закон від 12.07.2001 № 2664-III зі змінами та доповненнями.

2. Ящук В.В. Ринки фінансових послуг як складова системи економічного розвитку//Фінанси України. – 2011. - №1. – С. 115 – 121.

3.Малютін О.К. Оцінка фінансового сектору та його значення в економічному розвитку України // Фінанси України.-2011.-№3.-С.92-100.

Кондренко А. В.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

СУЧАСНИЙ СТАН РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Банківська система будь якої країни є ключовим елементом економіки, оскільки створює умови для її розширеного відтворення через перерозподіл акумульованих грошових коштів із урахуванням поточних потреб економіки. Необхідною умовою для забезпечення активної діяльності банків є створення відповідної ресурсної бази, яка формується за допомогою пасивних операцій банку: операцій з формування власних, залучених (депозитних) та позичених (не депозитних) ресурсів, що потребує особливої уваги з боку банківських менеджерів.

За результатами аналізу ресурсної бази банків України за даними Національного банку України (НБУ) [1], представлена пасивами банків протягом 2015 року спостерігається скорочення обсягу пасивів банків України на 4,74 % або на 62 467 млн. грн., що в свою чергу обумовлено скороченням

капіталу банків майже на 30 % або на 44 310 млн. грн. та зниженням обсягу зобов'язань банків на 1,5 % або на 18 157 млн. грн. (табл. 1).

Незважаючи на зменшення обсягу капіталу банків України, що може бути пов'язано із скороченням кількості банків протягом цього ж періоду з 163 до 117, статутний капітал банків збільшився на 14, 56 % або на 26 237 млн. грн. Така ситуація може бути пов'язана із виконанням банками України зобов'язання щодо поетапного збільшення статутного фонду до 500 млн. грн в період до 11 липня 2024 року відповідно до постанови правління НБУ № 464 від 06.08.2014 р.

Таблиця 1

Пасиви банків України, млн. грн

Назва показника	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016
Пасиви	1 127 192	1 278 095	1 316 852	1 254 385
Капітал	169 320	192 599	148 023	103 713
з нього: статутний капітал	175 204	185 239	180 150	206 387
Зобов'язання банків	957 872	1 085 496	1 168 829	1 150 672
кошти суб'єктів господарювання	202 550	234 948	261 372	317 626
з них: строкові кошти суб'єктів	92 786	104 722	102 527	96 176
кошти фізичних осіб	364 003	433 726	416 371	389 060
з них: строкові кошти фізичних осіб	289 129	350 779	319 121	281 462

Таким чином, спостерігається скорочення частки капіталу банків в їх пасивах з 15,02 % станом на 01.01.2013 р. до 8,27 % станом на 01.01.2016 р., що свідчить про зниження захисної функції капіталу.

Більшість зобов'язань банків України складають кошти клієнтів, частка яких за період з 01.01.2013 р. по 01.01.2016 р. коливається від 59,15 % до 61,42 %, при цьому кошти клієнтів представлені переважно коштами фізичних осіб незважаючи на економічну ситуацію, що склалася в країні. Починаючи з 01.01.2014 р. спостерігалася тенденція щодо поступового скорочення частки коштів фізичних осіб на користь коштам суб'єктів господарювання. При цьому строкові кошти, що є особливо важливими для забезпечення ліквідності банківської діяльності, переважають у коштах фізичних осіб, а їх поступове

скорочення починаючи з 2014 р. має свідчити про необхідність реагування з боку банків через розробку та реалізацію відповідних заходів.

Список використаних джерел

1. Основні показники діяльності банків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
2. Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру: Постанова Правління НБУ від 06.08.2014 р. № 464 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0464500-14>.

Костандова Е.Х.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНТЕГРАЦІЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Ринок фінансових послуг є тим середовищем, в якому відбувається обмін фінансовими ресурсами, надання кредиту та мобілізація капіталу. Об'єктивною підставою функціонування ринку фінансових послуг є неспівпадіння потреби у фінансових ресурсах з наявністю джерел задоволення цієї потреби. Закономірним тут є той факт, що обмін фінансовими ресурсами не обмежується кордонами однієї країни, а відбувається між фінансовими ринками різних країн.

Фінансова глобалізація і процес інтеграції ринку фінансових послуг України у світову фінансову систему зумовлюють активізацію дій регуляторів щодо подальшого розвитку країни.

Насамперед потрібно забезпечити привабливість довгострокових інвестицій, підвищити ліквідність ринку фінансових інструментів і розширити перелік операцій і фінансових послуг, що створить умови для ефективного

функціонування ринку фінансових послуг як механізму залучення додаткових, в тому числі іноземних, інвестицій у розвиток реального сектору вітчизняної економіки [2, с. 75].

За умов світової глобальної інтеграції надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування конкурентоздатного ринку фінансових послуг, зокрема ринку цінних паперів. Фінансування інвестицій в реальний сектор через канали ринку цінних паперів і залучення на ці цілі неспекулятивних вітчизняних та іноземних капіталів повинно стати найважливішим джерелом нового етапу промислового підйому. Ринок цінних паперів актуалізує приток капіталів із інших країн, тим самим підсилюючи оборот національних цінних паперів. Це дає змогу розширити спектр послуг зазначеної сфери, розвивати та закріплювати міжнародні фінансові зв'язки і забезпечити зростання показників національної економіки [1, с. 20].

В умовах глобалізації Україна має обрати свій шлях інтеграції, не забуваючи про свої національні інтереси. Це можливо лише при потужній ефективній національній економіці. Без стабільної й ефективної національної фінансової системи повноцінна інтеграція в систему всесвітнього фінансового ринку неможлива.

У стратегічній перспективі Україна має повністю інтегруватися до глобальної фінансової системи та стати її повноправним учасником, але це створює нові умови функціонування внутрішнього фінансового ринку, нові правила поведінки українського бізнесу, нові принципи державного управління тощо. У таких умовах необхідна розгорнута, цільова підготовка України, її фінансової системи, а також окремих учасників ринків фінансових послуг до глобальних правил функціонування. Проте, це має відбуватися з урахуванням національних інтересів та інтересів українського бізнесу в цілому, без загрози економічній та фінансовій безпеці держави [1, с. 22].

Отже, можна сказати, що основними пріоритетами для подальшого розвитку ринку фінансових послуг України в умовах глобалізації та інтеграції у

світовий фінансовий простір є захист економіки від можливих ризиків і криз та забезпечення сталого економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Стукало Н.В. Становлення концепції розвитку національної фінансової системи України в умовах глобалізації / Стукало Н.В. // Економіка та держава.–2009. – №7. – С. 16–27.
2. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.- 2012.- №1.- с. 72-78.

Кузьменко І.В.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОШОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПРОСТОРУ

Сьогодні швидкий розвиток фінансової глобалізації ставить перед державами нові проблеми та завдання, одним з яких є формування ефективної державної фінансової політики з метою створення сприятливих умов для підсилення позитивних ефектів від процесу фінансової глобалізації. В Україні ця проблема набуває неабиякої актуальності, оскільки її фінансова система знаходиться на стадії становлення і наслідки фінансової глобалізації для неї можуть бути непередбачуваними та катастрофічними.

Одним із першочергових завдань у процесі розвитку фінансової системи України має стати визначення оптимального рівня оподаткування, ступеню державного регулювання та лібералізації фінансових ринків, адаптація українського законодавства у фінансовій сфері до міжнародних стандартів тощо. Фінансовий ринок нашої країни ще перебуває в стадії формування, хоч окремі його сегменти розвиваються досить активно. Підвищення ефективності

міжнародного співробітництва у цій сфері відбувається відповідно до Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання міжнародного співробітництва у сфері запобігання фінансуванню тероризму”.

Надзвичайно важливим є передача регуляторних повноважень саморегулюючим організаціям та системним інститутам ринку, зокрема біржам, депозитаріям, кредитним спілкам, інвестиційним, пенсійним фондам.

Предметом подальшого наближення до європейських стандартів виступають такі положення законодавства України у сфері фінансового посередництва, як удосконалення механізму гарантування банківських вкладів, процедура державного контролю за діяльністю страхових компаній, питання надання державних преференцій на страховому ринку та рівень його інформаційного забезпечення, механізм оптимального співвідношення між ризиками та дохідністю цінних паперів, формування правової бази для здійснення операцій з похідними цінними паперами, процедура допуску на національний фондовий ринок іноземних цінних паперів та питання підвищення правого захисту прав споживачів фінансових послуг. Фінансовий ринок України характеризується як кредитно орієнтований, оскільки основним джерелом фінансування суб'єктів господарювання протягом тривалого часу стабільно виступають кредити. Обсяги емісії акцій та облігацій підприємств значно менші порівняно з банківськими кредитами. Таким чином існує суттєва асиметрія в розвитку окремих сегментів фінансового ринку із значним переважанням грошового ринку. Опора на розвиток реального сектора економіки і на забезпечення його необхідними інвестиційними ресурсами залишається першочерговою.

Завданнями для підвищення ліквідності та прозорості фінансового ринку України в системі глобалізації фінансового простору є:

- концентрація фінансових інститутів і диверсифікація фінансових інструментів, з одночасними рестрикціями щодо переміщення спекулятивного капіталу;
- підвищення рівня внутрішньої конкуренції між фінансовими інститутами та їх конкурентоспроможності у міжнародному порівнянні;
- легітимізація угод, розширення місткості організованого ринку та зростання його капіталізації;
- поширення традиційних (масових) фінансових послуг і продуктів, з одночасним впровадженням новацій у сфері фінансового сервісу;
- збалансування чинних і розробка необхідних нових законодавчих і підзаконних актів фінансового права, і в першу чергу - тих, які стосуються захисту законних прав власності як великих, так і міноритарних інвесторів;
- модифікація засобів державного регулювання з активнішим використанням можливостей учасників ринку; для згладжування ринкової циклічності.

Куліш М.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ БАНКАМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

В умовах інтенсифікації інтеграційних процесів до європейського економічного простору актуальним є пошук інноваційних банківських послуг, що здатні підвищити конкурентоспроможність банків України шляхом залучення фінансових ресурсів. Прикладом таких інновацій є інтегровані банківські послуги (поєднання розрахункових та депозитних банківських продуктів).

Вітчизняні банки мають конкурентні переваги: здатність сплачувати високі відсоткові ставки із залучених ресурсів; наявність суспільного попиту на кредитні ресурси; високий рівень освіти населення при одночасно низькій вартості праці банківського персоналу в порівнянні з більшістю європейських країн [1].

Залучення фінансових ресурсів з європейських країн може відбуватися таким чином:

1. Активізація діяльності вітчизняних банків на європейському міжбанківському ринку. Перешкодою при цьому є складність отримання рейтингів міжнародних рейтингових агенцій. Вона може бути усунена шляхом підписання угод про взаємне визнання та ностріфікацію діяльності європейських та вітчизняних рейтингових агенцій.

2. Вихід вітчизняних банків на європейські фондові біржі. Але для цього потрібна готовність українського банківського менеджменту та власників до роботи на європейських фінансових ринках за їх правилами.

3. Створення та актуалізація діяльності альтернативних посередницьких структур (трестові компанії, пенсійні і фінансові фонди, тощо), які отримають доступ до дешевих фінансових ресурсів європейських країн та можуть розміщувати їх в українських банках. При цьому необхідно мінімізувати ризики шляхом диверсифікації, страхового або заставного забезпечення, придбання привілейованих акцій тощо.

4. Відкриття нових філій великих світових банків і подальший перелив частини їх ресурсів на вітчизняний міжбанківський ринок. До загроз відносять наявні загальноекономічні і політичні ризики. Вони мінімізуються шляхом проведення реформ відповідно до стандартів ЄС.

5. Залучення міждержавних позик та позик від міжнародних фінансових установ до НБУ, їх подальший перерозподіл до банків. Головними перешкодами є небажання міжнародних інвесторів вкладати кредитні ресурси внаслідок низької довіри до України та їх непрозорий розподіл між банками.

Усунення цієї перешкоди можливе внаслідок активізації економічних реформ та реформування інституту НБУ [2].

Отже, з метою залучення додаткових фінансових ресурсів в умовах інтеграції до європейського економічного простору потрібно провести ряд реформаційних заходів, спрямованих на мінімізацію існуючих та потенційних загроз банків, зближення вітчизняного та іноземного банківського законодавства, а також вдосконалення системи регулювання та нагляду за діяльністю банків України.

Список використаних джерел

1. Попова Л. О. Банківська конкуренція на депозитному ринку: оцінка та вплив на маркетинговий механізм /Л. О. Попова, І. Ю. Тарасов //Бізнес Інформ. – 2014. – № 8. – С. 292–297.
2. Брітченко І.Г. Підвищення конкурентоспроможності банків на ринку банківських послуг України/ І.Г. Брітченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. (Збірник наукових праць). – 2015. – Випуск 1 (45). – Том 1. – С. 176-179.

Лебедь О. П.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Сучасна економічна практика довела, що банківське кредитування є універсальним інструментом розподілу й перерозподілу національного доходу, фінансових і матеріальних ресурсів, сприяє підвищенню рівня рентабельності вітчизняних підприємств та стимулює прогресивні структурні зрушення у економіці країни в цілому. Реалізація банками кредитних послуг забезпечує

формування основних доходів банківського сектору у вигляді відсоткового доходу та сприяє задоволенню потреб реального сектору економіки у додаткових фінансових ресурсах для поповнення обігових коштів та розвитку вітчизняних підприємств.

Основні принципи банківського кредитування пов'язані із забезпеченістю, строковістю, платністю кредитних послуг, мають цільове спрямування. Принцип забезпеченості кредиту спрямований на захист інтересів банку щодо мінімізації ризиків отримання збитків та неповернення фінансових коштів у зв'язку із можливою неплатоспроможністю позичальника у майбутньому. У цьому аспекті для банків постає завдання з розробки більш ефективних підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників, що сприятиме як покращенню якості власного кредитного портфелю, так і збільшенню прибутків. Реалізація принципів строковості та платності кредитних послуг значною мірою впливає на можливість збільшення обсягів кредитування протягом наступних періодів. Важливим аспектом надання кредитних послуг банком залишається цільовий характер фінансування, що доволі часто пов'язано із спрямованістю загальної стратегії розвитку банківської установи та може проявлятися у підтримці банком різноманітних екологічних та соціальних проектів [1].

У цьому контексті важливим завданням для вітчизняних банківських установ є розробка та запровадження ефективного механізму завчасної ідентифікації можливих проблем, пов'язаних із недотриманням основних принципів банківського кредитування, що може проявлятися у несплаті позичальником відсотків за користування кредитними коштами та основної суми кредиту, а також нецільовим використанням клієнтом наданих банком фінансових ресурсів. Запровадження банками провідного світового, європейського досвіду та дотримання міжнародних принципів банківської діяльності сприятиме покращенню якості кредитних портфелів банківських установ та зміцнить конкурентоспроможність ринку банківських послуг

України [1; 2]. Важливий вплив на розвиток вітчизняного ринку кредитних послуг має Національний банк України [3], діяльність якого повинна сприяти відновленню довіри населення до вітчизняного банківського сектору зміцненню позицій банківських установ України на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Петрук О.М. Банківська справа [Текст]: навч. посіб. / О.М. Петрук; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – К.: Кондор, 2007. – 466 с.
2. Трокоз Л. Проблемна заборгованість як невід’ємна складова кредитного портфелю комерційного банку [Електронний ресурс] / Л. Трокоз. – Режим доступу: <http://intkonf.org/trokoz-lo-problemna-zaborgovanist-yak-nevidemna-skladova-kreditnogo-portfelyu-komertsiynogo-banku/>. – 20.03.2016р.
3. Офіційни сайт НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=76262&cat_id=36794.

Линець Т.Г.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПОРЯДОК ВЗАЄМОДІЇ СУБ’ЄКТІВ РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ

Ключові поняття: депозитна послуга, ринок депозитних послуг, суб’єкти ринку депозитних послуг.

В економіці країни постійно відбувається кругообіг фінансових ресурсів, які акумулюються в одних суб’єктах і з плином часу перетворюються на капітал, який використовується для інвестицій; в інших суб’єктів виникає потреба в додаткових фінансових ресурсах для розширення господарської діяльності. У такому кругообігу фінансових ресурсів основними суб’єктами виступають кредитори (заощадники) та позичальники, а передача коштів між

ними відбувається за участю фінансових посередників через надання фінансових послуг.

Схема взаємодії учасників ринку депозитних послуг може бути представлена на рисунку 1.

Рис.1. Фінансові установи у процесі акумулювання та переміщення вільного капіталу[1]

В табл.1 наведено дані про обсяги та структуру залучених депозитів в Україні за 2005 – 2016 рр. у млн.грн [2].

Бачимо, що зростання обсягів депозитів має місце, проте темпи невисокі. Найбільшу частку займають депозити на вимогу, далі – короткострокові, лише 3% довгострокових вкладів. Пояснюється така тенденція недовірою клієнтів до стабільності та надійності роботи банків та економічною ситуацією в країні. Це створює серйозну проблему взаємодії суб'єктів ринку депозитних послуг та перешкоджає банківським установам залучати ресурси, а населенню отримувати прибуток з власних заощаджень.

Таблиця 1

Обсяги та структура залучених депозитів за 2005-2016 рр.

Рік	Обсяг залучених депозитів, млн.грн.	в тому числі за строками								в тому числі за валютою			
		на вимогу		до 1 року		1 - 2 роки		від 2 років		в нац. валюті		в ін. валюті	
		обсяг	частка, %	обсяг	частка, %	обсяг	частка, %	обсяг	частка, %	обсяг	частка, %	обсяг	частка, %
005	134754	50634	38	32922	24	51198	38	-		87769	65	46985	5
006	185917	62557	34	42762	23	80598	43	-		115102	62	70814	8
007	283875	93404	33	60618	21	106222	37	23630	8	192298	68	91577	2
008	359740	107589	30	92912	26	122344	34	36897	10	201835	56	157905	4
009	334953	119793	36	135357	40	60425	18	19378	6	173091	52	161862	8
010	416650	152477	37	133499	32	106718	26	23956	6	239302	57	177348	3
011	491756	174959	36	153983	31	132907	27	29907	6	280440	57	211316	3
012	572342	185314	32	187948	33	163861	29	35219	6	320268	56	252074	4
013	669974	205565	31	188831	28	249362	37	26216	4	421754	63	248220	7
014	675093	250153	37	210442	31	186535	28	27963	4	365454	54	309638	6
015	716728	305383	43	271454	38	120055	17	19836	3	391911	55	324817	5
січень 2016	729959	307236	42	278740	38	123157	17	20826	3	387884	53	342075	7
лютий 2016	755282	317138	42	287566	38	129057	17	21521	3	389170	52	366111	8

Список використаних джерел

1. Еш.С.М. Ринок фінансових послуг [текст]: підручник./ С.М.Еш – К.: «Центр учбової літератури», 2015.-400 с.
2. Дані сайту Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

ІНТЕГРАЦІЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛІЗОВАНЕ СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Ринок фінансових послуг є тим середовищем, в якому відбувається обмін фінансовими ресурсами, надання кредитів та мобілізація капіталу. В сучасних умовах функціонування ринку фінансових послуг виникає значне неспівпадання потреб у фінансових ресурсах фінансових установ з джерела задоволення цих потреб. Безумовно закономірним є й той факт, що обмін фінансовими ресурсами не обмежується кордонами однієї країни, а відбувається між фінансовими ринками різних країн.

За умов світової глобальної інтеграції надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування конкурентоздатного ринку фінансових послуг.

Показники останніх років свідчать, що розвиток ринку фінансових послуг України призводить до низки позитивних зрушень, а саме:

- послаблення жорсткості впливу умов торгівлі на економічне зростання країни;
- підтримка диверсифікації індустріальної бази країни;
- посилення дієвості експортно-орієнтованої моделі економіки;
- сприяння зменшенню рівня бідності населення.

Сьогодні в Україні великий вплив на вітчизняний ринок фінансових послуг, окрім приватних іноземних фінансових установ, мають міжнародні фінансові організації й фінансова діяльність уряду.

Отже, можна сказати, що основними пріоритетами для подальшого розвитку ринку фінансових послуг України в умовах глобалізації та інтеграції у світовий фінансовий простір є захист економіки від можливих ризиків і криз та

забезпечення сталого економічного зростання. Для цього повинні бути забезпечені такі вагомні чинники:

- зміцнення інституційної основи фінансової сфери, зокрема удосконалення правової бази для усунення асиметричного розвитку серед представників фінансового посередництва (банківських та небанківських інституцій) з посиленням конкуренції, поміж яких створюватимуться передумови для подальшого розвитку ринку фінансових послуг;

- розширення асортименту та популяризація фінансових послуг міжнародного рівня, що забезпечить фінансово-потужне та конкурентоздатне середовище послуг;

- організація регіональної збалансованості ринку фінансових послуг;

- підвищення рівня фінансової грамотності населення.

Це дасть змогу підняти ринок фінансових послуг на новий рівень, збільшити доходи і розширити коло учасників даного ринку.

Підводячи підсумок, слід зауважити, що Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутнішими для української фінансової системи. Позитивний чи негативний вектор змін від глобалізації залежить від рівня розвитку національної економічної та фінансової систем країни. Беручи до уваги той факт, що чим могутніша фінансова система країни, тим більше позитивних результатів вона може одержати від процесу глобалізації, в Україні слід підтримувати таку політику, що буде здатна протистояти викликам фінансової глобалізації, запобігати негативним наслідкам.

СТАН РОЗВИТКУ БІРЖОВИХ КОНТРАКТІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. Фондовий ринок займає вагомe місце в структурі всього фінансового ринку. Він є невід’ємним механізмом функціонування ринкової економіки. У більшості країн із ринковою економікою саме фондовий ринок вважають головним індикатором економічного стану в країні, а обсяги укладених біржових контрактів – один із важливих показників ділової активності.

Виклад матеріалу. Український ринок цінних паперів є досить молодим і в значній мірі відрізняється від аналогічних ринків країн, які мають розвинену фінансову систему, і кількісно, і якісно. Обсяг торгів на фондових біржах України за 2015 рік становив близько 245 млрд. грн., що на 54% менше, ніж за підсумками 2014 року [3]. Така динаміка обумовлена переважно зниженням активності на ринку державних облігацій, частка операцій з якими за вказаний період складала близько 87%. Дані щодо обсягів біржових торгів ЦП наведено на рис.1.1 та рис.1.2.

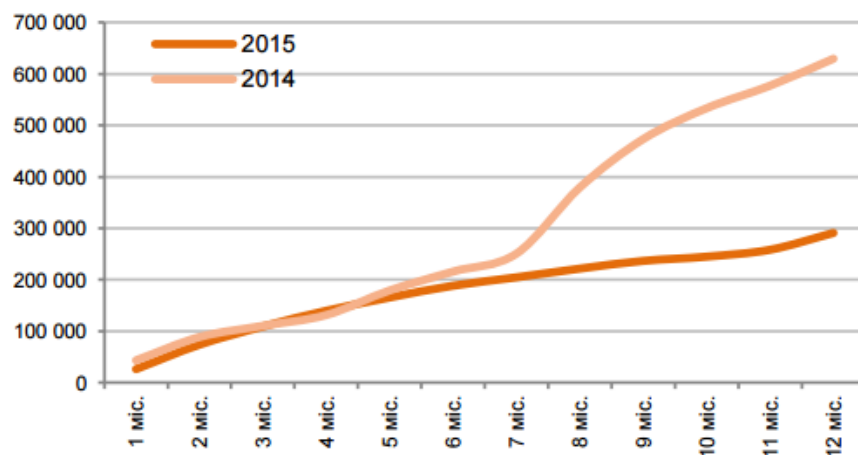

Рис.1.1. Щомісячні обсяги біржових контрактів з цінними паперами, млн. грн. (накопичувальним підсумком) [1]

Найбільший обсяг торгів був зафіксований у наступних організаторів: фондова біржа «Перспектива», фондова біржа «ПФТС», та «Українська біржа»

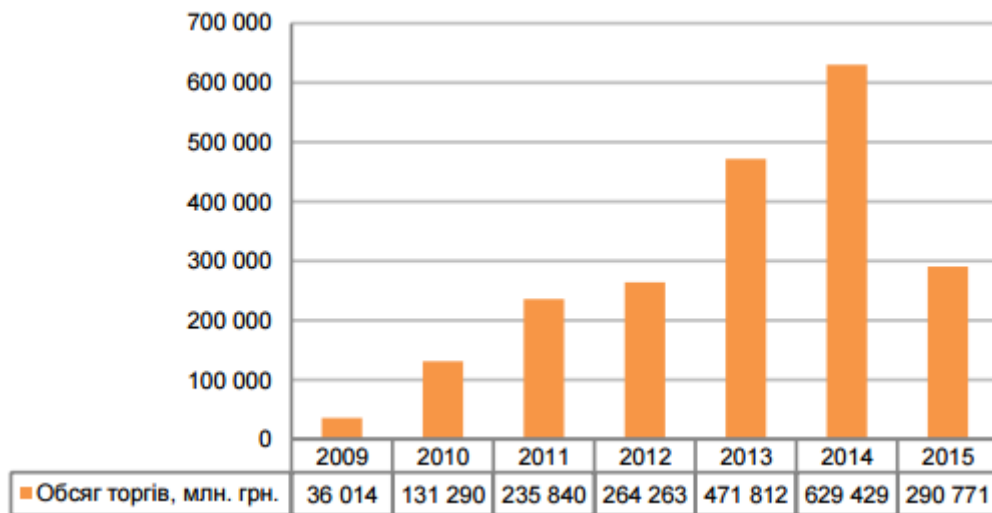

Рис.1.2. Обсяги біржових контрактів з цінними паперами, млн. грн. [1]

Як видно з рисунків, січень-грудень 2015р. виявились найбільш успішними для ФБ «Перспектива», на якій було здійснено близько 77% загального обсягу угод (переважно угоди з ОВДП) [2.] Частки ФБ «ПФТС» та «УБ» в загальному обсязі біржових угод склали відповідно 18% (переважно угоди з ОВДП) та 2% (переважно угоди з акціями).

В цілому, на ТОП-3 організатори торгівлі у січні-грудні 2015р. припадало близько 98% загального обсягу контрактів на організованому ринку [3]. Можна зазначити, що основну частку ринку займають облігації, а саме державні облігації України, облігації підприємств та облігації місцевої позики посідають значно нижчу сходинку. На другій позиції знаходяться акції, які разом з облігаціями займають 90-95% всього обсягу біржових контрактів [4]. Найменшу питому вагу у структурі розподілу торгівлі різновидами цінних паперів в Україні мають казначейські зобов'язання та деривативи [5, с.171]

Отже, стан розвитку біржових контрактів на ринку фінансових послуг України свідчить про необхідність його якісної перебудови

шляхом реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що стримують його подальший стійкий розвиток.

Список використаних джерел

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua>.
2. Офіційний сайт ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» »[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://fbp.com.ua/>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Федірко В. В. Фондовий ринок України: сучасні тенденції та проблеми розвитку // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць: Вип. 35 / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 388 с.
5. Яцюк Г.В. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів / Г.В. Яцюк// Фінансова інфраструктура України – К.: Криниця, 2013 – с.170-172.

Назарова Д. Ш.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

Суб`єктами депозитних операцій є банки, що виступають як позичальники, і власники коштів, котрі, в свою чергу, виступають кредиторами [1]. Об'єктами депозитних операцій є кошти, що передані банку на умовах, визначених двосторонньою угодою [1].

На долю депозитних операцій приходиться біля 85% пасивів банків [1]. При залученні депозитів банки дотримуються наступних принципів організації депозитних операцій :

- депозитні операції здійснюються таким чином, щоб сприяти отриманню банківського прибутку або створювати умови для отримання прибутку в майбутньому;

- в процесі організації забезпечується різноманітність суб`єктів депозитних операцій та поєднання різних форм депозитів;

- при здійсненні банківських операцій забезпечується взаємозв`язок і взаємопогодження між депозитними і кредитними операціями по термінам і сумах;

- особлива увага в процесі організації депозитних операцій приділяється строковим депозитам, які найбільше підтримують ліквідність балансу банку;

- проводячи свої депозитні та кредитні операції, банк повинен зменшувати свої вільні ресурси;

- банк повинен приймати міри по розвитку банківських послуг, що передбачає залучення депозитів [2].

Основним моментом під час формування депозитної політики є правильне формулювання мети та вибір відповідних інструментів для її реалізації.

Необхідно зазначити, що немає єдиної депозитної політики для всіх банків. Кожен банк визначає свою власну депозитну політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні своєї діяльності. Якщо банк не має власної депозитної політики, або має депозитну політику невисокої якості, або не зміг довести її основні положення до відома конкретних виконавців, ставлячи тим самим під сумнів можливість її реалізації, значно підвищується сукупний ризик його діяльності.

При формуванні депозитної політики для більш точної характеристики ресурсної бази банку необхідно оцінювати стабільність депозитів, характер

коливань обсягу депозитів. Під час такого оцінювання визначається стабільна частина депозитів, тобто обсяг коштів, несхильних або мало схильних до впливу коливань кон'юнктури ринку.

Одним із пріоритетних напрямів підвищення ефективності депозитної політики банку є вдосконалення структури банківського сектору і розвиток внутрішньогалузевої конкуренції. З метою підвищення конкурентоспроможності українських банків у світлі інтеграції до Євросоюзу доцільним є створення програми структуризації та консолідації банківської системи, підвищення рівня її капіталізації.

Список використаних джерел

1. Банківські операції: підручник / За ред. В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
2. Вареник В. А. Методолгічні аспекти формування структури капіталоутворення в банківській системі України / В. А. Вареник // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – № 6. – С. 306-311.
3. Фурсова В. А. Формування ресурсної бази комерційних банків: сучасний стан і перспективи розвитку / В. А. Фурсова // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии. – 2011. – № 50. – С. 118-124.

Нгуєн Тхі Май Ань

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Ресурсний потенціал та розвиток банку визначаються управлінськими можливостями та здібностями персоналу, який становить суб'єкту складову

потенціалу. Об'єктною стороною є усі види ресурсів банку, усі напрями діяльності, а також організаційна структура банку. Серед складових елементів ресурсного потенціалу банку провідне місце в ієрархії займають саме фінансові ресурси, які є визначальними щодо формування кількості та якості решти складових цього поняття. Тому вітчизняні науковці, досліджуючи ресурсний потенціал банку, зосередили увагу на аналізі фінансових ресурсів як домінуючого складового елемента [Ошибка! Источник ссылки не найден.1, с. 12].

В умовах гострої конкурентної боротьби за зміцнення ресурсної бази банків у сучасних умовах, вивчення ресурсного потенціалу банку є вимогою, яка забезпечить прибутковість та підвищить конкурентноздатність банку серед інших учасників фінансового ринку. Хоча погляди учених зосереджені переважно на понятті «ресурсна база» та оптимізації її структури, менеджерам та аналітикам, котрі прагнуть досягнути успіху у банківському бізнесі, доцільно оперувати терміном «ресурсний потенціал» банку, оскільки [2, с. 270]:

- даний термін є ширшим за значенням та змістом, тому що охоплює сукупність усіх видів ресурсів, які здійснюють вплив на діяльність окремого банку - фінансові, матеріальні, трудові, технічні, організаційні, інформаційні, просторові;

- «ресурсна база» є поняттям визначеним та прогнозованим, водночас «ресурсний потенціал» містить у собі натяки на пошук та виявлення певних резервів, здатних істотно вплинути на зміну показників діяльності банку;

- людські ресурси є ключовим фактором успішного розвитку банківської установи, тому результативним буде ефективне управління трудовим потенціалом банку;

- ресурсний потенціал банківських установ визначається спроможністю до генерування та реальним обсягом фінансових ресурсів населення та суб'єктів господарювання цієї території, її трудовим, інформаційним, технічним, науковим потенціалом;

- здійснюється стимулювання керівництва та менеджерів банку до

пошуку резервів поповнення ресурсної бази банку;

- за умов пошуку резервів та джерел поповнення фінансових ресурсів банку та виконання економічних нормативів НБУ відбувається аналіз проведення активних операцій та надання різного роду послуг банками;

Усі елементи ресурсного потенціалу банку функціонують узгоджено та одночасно, однак це не перешкоджає дослідженню кожної складової окремо з метою з'ясування її питомої ваги та ролі у загальному ресурсному потенціалі.

Список використаних джерел

1. Васюренко Л. В. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз : монографія / Л. В. Васюренко, І. М. Федосік. – Х. : ПП Яковлева, 2003. – 87 с.

2. Коваленко Л. Економічний зміст ресурсного потенціалу банківської установи // Л. Коваленко, В. Мартиненко // *Ukrainian Food Journal*. – 2013. – № 2. – С. 256-271.

Никитенко А.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УДОСКОНАЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Функціонування банківської системи України на сучасному етапі характеризуються значними збитками банківських установ (в 2015 році склав 66,6 млрд. грн., тоді як в 2014 році становив 33,1 млрд. грн.), високими ризиками, що визначає необхідність формування значних резервів під активні операції, визнанням неплатоспроможними 55 банків з початку 2015 року [1].

Основними проблемами банківського сектору України протягом 2015 року були значний вплив ресурсів з банківської системи, погіршення якості кредитних портфелів банків та збиткова діяльність. У 2014р. у позичальників виникли значні труднощі з обслуговуванням кредитів, що суттєво посилює

ризиковість банківського бізнесу. Частка негативно класифікованої заборгованості в загальному обсязі кредитної заборгованості банків з 2014 року зросла з 7,7% до 22,8% на початок 2016 р..

Загальний обсяг зобов'язань банків за 2015 рік збільшився на 7,8% (або на 92,2 млрд. грн.) і на 01.02.2016 р. становив 1177,7 млрд. грн. Основною складовою зобов'язань банків залишалися залучені депозити: на 01.01.2015 р. кошти фізичних осіб становили 35,6% від загальної суми зобов'язань, кошти суб'єктів господарювання – 24,6%. Значний вплив депозитів протягом 2015 року спостерігався на рахунках фізичних осіб – кошти фізичних осіб скоротилися на 4% (на 17,4 млрд. грн.) – до 416,4 млрд. грн.

З метою створення умов для стабільної діяльності банків, вчасного виконання ним своїх зобов'язань перед вкладниками, а також надання банкам додаткової гнучкості в управлінні ліквідністю Національний банк України (НБУ) протягом 2015 р. змінював вимоги щодо формування банками обов'язкових резервів: зменшував частку обов'язкових резервів; зменшував частку мінімального обсягу обов'язкових резервів; дозволив банкам зараховувати в покриття обов'язкових резервів, що формуються та зберігаються на кореспондентському рахунку, частину залишків готівки в касі банку в національній валюті [3]. Задля збереження довіри до банківської системи НБУ здійснював підтримку ліквідності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб шляхом надання кредитів. [1].

Отже, для удосконалення банківської системи України, в першу чергу необхідно, щоб НБУ в 2016 році посилив механізм антикризового управління функціонуванням банківської системи, що обумовлене наступними причинами: наявністю системного впливу банківського сектору на результативність функціонування економіки країни; низьким рівнем захищеності вітчизняної банківської системи; низьким рівнем капіталізації власного капіталу переважної більшості банків.

Наявність вищезазначених причин обумовлює необхідність створення

відповідного фонду, метою формування якого є компенсаційний вплив на економіку країни та зростаючу потребу у фінансових ресурсах в момент виникнення та загострення кризових явищ, а також неспроможності банківської системи задовольнити ці потреби. Також слід удосконалити законодавство та регулятивні механізми в банківській сфері, оптимізувати грошово-кредитну та валютну політику, подолати дисбаланси в економіці тощо.

Список використаних джерел

Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.bank.gov.ua.

1. Основні показники діяльності банків України. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article>.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Овчарова І.С.

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Фінансова глобалізація передбачає вільний та ефективний рух капіталів між країнами та регіонами, функціонування глобального ринку, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів, реалізацію глобальних фінансових стратегій ТНК та транснаціональних банків. Фінансова глобалізація в першу чергу впливає на розвиток фінансового сектору економіки, і банківського.

За умов все більшого поглиблення процесів політичної, культурної та економічної інтеграції між країнами світу, посиленням взаємозалежності між

ними, необхідним для України стає розроблення такої стратегії розвитку, що забезпечить її конкурентоспроможність. Значної уваги при плануванні довгострокових цілей необхідно приділити перспективам банківської системи, адже її стан значно впливає на функціонування ринкових відносин та стабільність національної економіки.

Центр наукових досліджень НБУ основними проблемами розвитку банківської системи на сьогодні визначає недостатній рівень капіталізації банків, низький рівень корпоративного управління, недостатній рівень управління банківськими ризиками та незахищеність прав кредиторів і вкладників. Проблемою та водночас наслідком глобалізації фінансових ринків можна визначити активний приплив іноземного капіталу в банківський сектор. На 01.01.2016 у загальній кількості банків частка з іноземним капіталом складає 41%. Процес входження іноземного капіталу у вітчизняну банківську систему має ряд переваг та недоліків. Іноземні банки в Україні переслідують здебільшого власні цілі, не здійснюючи істотного позитивного впливу на економічний розвиток та ефективність функціонування всієї банківської системи.

Комплексна програма розвитку фінансового сектора України до 2020 року визначає такі перспективи для банківського сектора в майбутньому як відновлення банківського кредитування, що забезпечить економічне зростання та не призведе до інфляційного тиску; очищення від проблемних активів балансів фінансових установ; сталий приплив депозитів та більша незалежність банків в оцінці ризиків та формуванні необхідних резервів за активними операціями.

Стратегія розвитку банків в середньо- та довгостроковому періоді повинна включати такі напрями як: 1) збільшення рівня капіталізації банківської системи, а саме: завершення рекапіталізації за рахунок державних коштів, підвищення вимог до мінімального розміру статутного капіталу фінансових установ та доопрацювання законодавства для полегшення злиття

банків; 2) організаційні зміни, що спрямовані на підвищення ролі державних банків 3) посилення контролю держави над процесом входження іноземного капіталу в український банківський сектор 4) стимулювання банків до підвищення ефективності ведення бізнесу (необхідно змінити акценти системи показників ефективності від розширення частки ринку до якості доходів та ефективності витрат).

У майбутньому банківська система має стати системоутворюючим елементом, важелем для проведення державної політики у сфері прискорення економічного зростання і структурної перебудови економіки. Розвиток кредитного ринку разом зі стимулюючою політикою держави є ефективним шляхом вирішення проблеми сировинної орієнтації національної економіки.

Список використаних джерел

1. Коваленко В. В. Дадашев Б.А. Розвиток ринку банківських послуг України в світлі фінансових глобалізаційних викликів // Економічний простір. – № 97. – 2015. – С.127 – 139.
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова правління НБУ від 18.06.2015 р. № 391 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>

Огороднічук О. М.

Київський національний торговельно-економічний університет

КАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Однією з найважливіших стратегічних цілей для України в останні роки є зближення з країнами Європейського Союзу. Співпраця у банківській та фінансово-кредитній сферах є одним із пріоритетних завдань, оскільки банки є

головними суб'єктами міжнародних валютно- фінансових та кредитних відносин, які сприяють міжнародному руху капіталів.

Але слід зазначити, що вітчизняна банківська система має деякі проблеми, а саме банківський сектор України характеризується наявністю великої кількості дрібних і фінансово слабких банків.

Інтеграція в світовий простір для українських банків, може бути загрозою для стабільності українського фінансового сектору, в наслідок низької конкурентоспроможності банківських установ, а також недостатня фінансова спроможність банків обмежує посередницьку роль банківського сектору в розподілі інвестиційних ресурсів. У цьому контексті постає важливе питання щодо реформування і коригування пріоритетних шляхів розвитку української банківської системи.

Найактуальнішою проблемою банківського сектору, передусім, є низький рівень і недостатня якість капіталів українських банків. Так, станом на 1 січня 2016 року регулятивний капітал банків становив 130 974 млн. грн, а 1 січня 2015 року він становив 188 949 млн. грн. Тобто за 12 місяців регулятивний капітал банків значно зменшився. Проте варто зазначити що кількість банків у зв'язку з банківською реформою за вказаний період теж зменшилась з 163 до 117. У більшості вітчизняних банків низький рівень капіталу, що свідчить або про неможливість, або про небажання їх власників вирішувати цю проблему. Більше того, загострюється тенденція розбалансованості між темпами зростання капіталів банків та обсягами їхніх активних операцій. Ці диспропорції негативно впливають на рівень адекватності банківського капіталу. У цілому по банківській системі станом на 01.01.2016 рік рівень адекватності знизився до найнижчої позначки 10.02, порівняно з показником 15.6 станом на 01.01.2015 року. Тобто запас банківської системи щодо трансформації грошей у ресурсну базу активних операцій звужується. Щодо частки іноземного капіталу в статутних капіталах українських банках, то вона постійно зростає: станом на 01.01.2015 рік вона становила 32,5%, а станом на

01.01.2016 рік вже становила 42,8%. Тому необхідно розробити цілий комплекс важливих обмежувальних умов, яких потрібно суворо дотримуватись у процесі залучення іноземного капіталу в банківську систему України. Серед таких заходів доцільно виділити: забезпечення європейських стандартів управління банками; забезпечення НБУ недопущення надмірної концентрації іноземного банківського капіталу з метою обмеження можливості монополізації цієї сфери; забезпечення прозорості джерел зовнішнього інвестування в банківську систему; привнесення іноземним капіталом новітніх технологій ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення; введення заборони доступу на вітчизняний ринок банків з офшорних зон.

Отже, позитивного ефекту євроінтеграції для банківської системи України можна досягнути лише враховуючи національні соціально-економічні інтереси, а за відсутності певних обмежувальних заходів прихід іноземного капіталу в українську банківську систему матиме негативні наслідки.

Ольховик О.О.

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

XXI ст. ознаменувалося початком зародження єдиного глобального фінансового ринку, що, з одного боку, супроводжується формуванням транскордонного капіталу і підвищенням його мобільності, утворенням потужних банківських груп і розгалуженої мережі офшорних юрисдикцій, а з другого – істотно підвищує ризик фінансових криз. Світ стає дедалі «тіснішим», а економіки різних країн – взаємозалежнішими. Особливо глобалізаційні фактори впливають на діяльність банківських установ.

Первісною функцією Центрального банку було обслуговування уряду. Вже згодом він стає банком банків (або кредитором останньої інстанції), тобто функції центрального банку розвиваються відповідно до його відносин з урядом та банками. М.І. Савлук зазначає, що найбільший банк Великої Британії Банк Англії спочатку використовувався невеликими приватними банками для безпечного зберігання їх грошових резервів на відкритих у ньому рахунках [1]. Отже, функція банку банків розпочалась з найбільшого приватного банку Англії, який потім отримав статус центрального банку та перейняв на себе дану функцію

За кредитних грошей емісійна функція значно ускладнилась, оскільки регулювання грошового обороту, що не має золотого забезпечення, відбувається в умовах постійного знецінення. Слід зазначити, що на сучасному етапі функціонування банківської системи функцію емісії виконують і комерційні банки через процес грошово-кредитної мультиплікації, а центральний банк не лише емітує гроші, а й контролює їх випуск з боку комерційних банків застосовуючи регулюючі інструменти (норму обов'язкових резервів, відсоток за позиками рефінансування тощо), що також ускладнює дану функцію порівняно з початковою.

Центральний банк виконує функцію банківського регулювання і нагляду за діяльністю кредитних організацій. Головна мета банківського регулювання і нагляду – підтримка стабільності банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів, зменшення безробіття та інфляції, вирівнювання платіжного балансу. Функція банкіра та фінансового агента уряду зародилась ще за часів державних банків, однак вона значно змінилась, оскільки за часів зародження даної функції обмеження фінансування уряду було пов'язане з золотим запасом, що не є безмежним, а «друкувати» кредитні гроші можна без обмежень. У сучасному ж світі обмеження на емісію грошей для покриття дефіциту державного бюджету залежить від законодавчих норм, що регулюють

процес фінансування бюджету, кваліфікації керівництва національного банку та державного апарату управління.

Окрім того, однією із функцій центральних банків сьогодення є функція провідника монетарної політики, стратегічними цілями якої є зростання виробництва, підвищення зайнятості та стабілізація цін, на етапі ж зародження взагалі не було визначено впливу діяльності центрального банку на дані соціально-економічні аспекти розвитку країни.

Безперечно, на функції центральних банків також вплинула глобалізація, що видно з діяльності ЄСЦБ. Наприклад, вони впроваджують єдину грошово-кредитну політику, яку визначає ЄЦБ, підпорядковують йому свої офіційні валютні резерви та здійснюють відповідне функціонування платіжно-розрахункових систем.

Список використаних джерел

1. Гроші та кредит : підручник / М.І. Савлук [та ін.]; за ред. М.І. Савлука. – 6-те вид. пер. та доп. – К.: КНЕУ, 2011. – 589 с.

Петриченко Г.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ШАХРАЙСТВО НА РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ ТА ОСНОВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ

На сьогоднішній день більшість людей, які прагнуть не відставати від сучасного ритму життя, не можуть уявити себе без платіжної картки в гаманці. Платіжні картки як один із результатів розвитку інформаційних технологій – це зручність, швидкість, простота, відкриття нових можливостей, але заодно і небезпека.

З кожним роком в Україні рівень шахрайства з платіжними картками не

збавляє обертів. Так, в 2015 році українські банки отримали 181 млн гривень збитків від шахрайських операцій з платіжними картками. Це становило всього 0,0147% від обсягу транзакцій у цьому періоді, який дорівнював 1,2 трлн. грн. [1]. Але в порівнянні з 2014 роком розмір збитків зріс у два рази. Загалом, в 2015 році 47 банків (у порівнянні з 39 банками у 2014 році) отримали збитки від карткового шахрайства [2].

Серед основних причин, які призводять до шахрайства з платіжними картками можна виділити: низький рівень фінансової грамотності населення, зокрема відсутність належної поінформованості про заходи безпеки при здійсненні операцій з платіжними картками, недотримання самими банками усіх необхідних способів і методів захисту від шахрайства, повільне впровадження смарт-карток, а відповідно – широке використання карток із магнітною смугою, які наділені меншим ступенем захисту та значне поширення розрахунків в мережі Інтернет.

Як свідчить статистика, стрімко зростаючими видами шахрайства є кеш-треппінг, вішинг та фішинг, а от випадки скіммінгу починають з кожним роком зменшуватись [3]. Виділяють також такі види, як: шиммінг, івсдроппінг, кард-треппінг, фармінг, трешинг. Так, у 2015 році за даними ЄМА було виявлено майже 990 випадків кеш-трепангу, 2771 випадок зафіксованих шахрайських дзвінків клієнтам банку (вішинг), 72 випадки скіммінгу, 28 випадків івсдроппінгу та 38 фішингових сайтів. При чому у кожному наступному кварталі 2015 року кількість дзвінків клієнтам від шахраїв, які представлялися співробітниками банків, істотно зростала. При цьому 60-65% клієнтів банків добровільно повідомляли свої дані злочинцям [3].

На сьогодні, у протидії картковому шахрайству, банки використовують такі способи як унікальний одноразовий пароль, який власник рахунку отримує на мобільний телефон; встановлення різного роду лімітів на картки при розрахунках та запровадження віртуальних банківських карток, виключно для розрахунків у мережі Інтернет.

Ще одним важливим способом протидії шахрайству з боку банків могла б стати орієнтація на випуск чіпових карток. Поки що, станом на 2015 рік картки з чіпом становили 0,6% від обсягу емітованих активних карток. А їх емісія мала тенденцію до зниження [1]. Українські банки значно затягують і уповільнюють цей процес, перш за все через відсутність необхідних технічних засобів, які могли б зчитувати дані з такої картки та їх відносно високу ціну.

На нашу думку, одним із ключових способів захисту проти шахрайства із платіжними картками є підвищення фінансової грамотності населення. В цьому мають бути зацікавлені, перш за все, самі держателі платіжних карток, так як вони ризикують своїми грошима. Підвищенню фінансової грамотності населення сприяють Асоціація «ЄМА», Незалежна асоціація банків України (НАБУ), яка запустила проект «Протидія кіберзлочинності», самі банки, які публікують статті, присвячені даній проблемі, на своїх сайтах.

Список використаних джерел

1. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219.
2. "Карткові" шахраї завдали банкам 180 мільйонів гривень збитків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2016/02/26/583169/>.
3. Підсумки протидії платіжному шахрайству та кіберзлочинам в Україні в 3-4 кварталах 2015 року. Інфографіка [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://ema.com.ua/results-2015-meeting-of-forum-on-results-of-safety-calculations-and-operations-with-payment-and-credit-instruments/>.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Валютний ринок - механізм забезпечення взаємодії між національною та світовою економікою, займає важливе місце в економічній політиці держави, оскільки стимулює економічний розвиток у країні та здійснює відповідний вплив на стан окремих секторів, галузей і підприємств. Валютний ринок, як один з головних елементів світової валютно-фінансової системи, в останні десятиліття характеризується посиленням процесів глобалізації, диверсифікації та трансформації. Інтеграція України до світового співтовариства зумовлює необхідність удосконалення функціонування її валютного ринку.

Головною тенденцією валютного ринку України є значне переважання обсягів продажу валюти з боку населення над обсягами купівлі та знеціненням української гривні. За підсумками проведеного аналізу можна виділити такі головні характеристики валютного ринку України:

1. Наявність тенденцій до девальвації гривні відносно іноземних валют, що негативно впливає на економічний розвиток, подорожчання імпортованих товарів, та підвищенні рівня інфляції. Згідно даних НБУ, за період 2014 р. – I пів. 2015 р. офіційний курс національної валюти зменшився з 9799,3 грн./100 дол. США станом на 01.01.2014 р. до 2100,5 грн./100 дол. США станом на 01.07.2015 р. (пікове значення офіційного курсу було зареєстроване 26 лютого 2015 року – 3001,01 грн. за 100 дол. США).

2. Значне підвищення попиту на іноземну валюту у населення, внаслідок втрати довіри до національної валюти, що призводить до зростання рівня доларизації. Сукупний обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку за підсумком I пів. 2015 року склав 1401,3 млн. дол. США (за аналогічний період 2014 року – 9135,2 млн. дол. США).

3. Зміна обсягів золотовалютних резервів, що обумовлене необхідністю погашення та обслуговування державного боргу, номінованого в іноземній валюті, За підсумками проведеного дослідження обсяг золотовалютних резервів склав за 3 квартали 12,774 млрд. дол. США, збільшившись з початку 2015 року на 70% (Станом на 01.01.2014 р. обсяг резервів відповідав 20,416 млрд. дол. США).

4. Збільшення обсягів депозитів, залучених в національній валюті, який склав 367,7 млрд. грн. станом на 01.10.2015 р. (збільшився на 0,5% (9,8 млрд. грн.)) В той же час обсяг депозитів, залучених в іноземній валюті, за цей період зменшився на 22,2% (3,6 млрд. дол. США), склавши 15,1 млрд. дол. США. Динаміка загального обсягу депозитів залежить від рівня довіри до банківської системи з боку населення та складної соціально-політичної ситуації в країні.

5. Виникнення «чорного валютного ринку», як наслідок незадоволеного валютного попиту. Це зумовлено дефіцитом готівкової іноземної валюти при високому рівні попиту. Курси купівлі/продажу на «чорному ринку» відрізняються від значень обмінних курсів, встановлених комерційними банками, зазвичай, на 2-3 грн. в бік збільшення [1].

Сучасні процеси, що відбуваються на валютному ринку, суттєво впливають на розвиток національної економіки. Аналіз стану валютного ринку України вказує на необхідність впровадження комплексу законодавчих, нормативно-правових і інших заходів з метою вирішення актуальних проблем розвитку валютного ринку й забезпечення інтеграції в систему світового фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Національне рейтингове агентство «Рюрік». [Електронний ресурс]: Режим доступу – http://rurik.com.ua/documents/research/Currency_2_2015.pdf .

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ

Загальновідомо, що платіжна система є визначальною складовою національної економіки, центральною ланкою фінансово-кредитної системи. Останнім часом у всьому світі електронні гроші широко залучаються до обігу і стають важливим інструментом фінансової інфраструктури економічно розвинених країн.

Характеризуючи організаційну структуру української платіжної системи, можна виділити два основні типи: перший тип – це внутрішні платіжні системи, та другий – міжнародні платіжні системи. У 2015 році через СЕП було здійснено 298 774 тис. початкових платежів на суму 17 750 млрд. грн. СЕП забезпечує здійснення міжбанківського переказу у файловому режимі та в режимі реального часу. Упродовж минулого року у файловому режимі було здійснено 297 432 тис. початкових платежів на суму 9 724 млрд. грн., у режимі реального часу – 1 341 тис. початкових платежів на суму 8 026 млрд. грн. Переважна більшість початкових платежів надіслана до СЕП банками України та їх філіями – 276 795 тис. початкових платежів (93% від їх загальної кількості). У 2015 року в СЕП у середньому за день оброблялося 1.2 млн. початкових платежів на суму 71 млрд. грн. Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП становив 52.4 млрд. грн., а середньодобовий коефіцієнт обігу коштів за рахунками учасників системи – 1.33.

Учасниками НСМЕП є 52 банки та 23 інші підприємства, що займаються переважно еквайринговою діяльністю. Слід зазначити, що до 2013 року як за кількісними показниками, так і за загальним обсягом операцій НСМЕП нарощувала оберти (рис. 1), проте в 2014 році, у зв'язку з негативним впливом

кризових явищ в економіці та війною на Сході країни, ці індекси значно зменшилися.

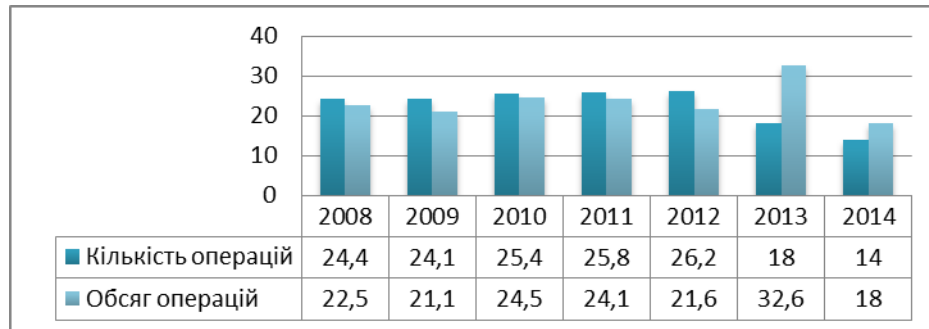

Рис. 1: Ключові показники діяльності НСМЕП

Джерело: розроблено автором на основі даних НБУ

Найбільшою картковою платіжною системою, що обслуговує платіжні операції в Україні, є VISA. За даними 2014 року обороти за нею становили 61,8 % від загальних оборотів на ринку, а кількість операцій – 59,6 % від загального обсягу операцій. Функціонування НСМЕП за кількістю та оборотами платіжних операцій на картковому ринку України займає третю позицію. Проте, незалежно від позиції, показники функціонування НСМЕП на ринку є набагато нижчими за аналогічні показники міжнародних платіжних систем [12].

Таким чином, на українському ринку платіжних послуг спостерігаються позитивні зрушення такі як зростання частки безготівкових платежів, збільшення кількості і обсягів операцій за платіжними картками, послаблення фінансових вимог до учасників ринку електронних платіжних систем з боку регулятора – Національного банку України. Серед основних перешкод розвитку – високий рівень корупції, відсутність доступу до фінансових ресурсів, недовіра населення до електронних платіжних засобів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

2. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 5 квітня 2001 р., із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
3. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
4. Губернаторов О.А., Войтович О.П. Захист електронних платежів на основі протоколу IPSEC / О.П. Войтович, О.А. Губернаторов // Методи та засоби кодування, захисту й ущільнення інформації: міжнар. наук.-практ. конф., 20-22 квітня 2011 р.: тези доп., – Вінниця, 2011. – С. 145-146.
5. Капралов Р.О. Вплив макросередовища на функціонування ринку банківських платіжних карток в Україні / Р.О. Капралов // Бізнес інформ. – 2013. – № 8. – С. 317–324.
6. Кіреєва К. Необхідність створення Єдиного національного платіжного простору в Україні / К. Кіреєва // Вісник НБУ. – 2010. – № 9. – С. 21-25.
7. Коваль О.М., Настенко М.М. Банківські платіжні картки та їх ризики в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/7_82879.doc.html
8. Кравченко І.С., Дрозд І.В. Сучасний стан і перспективи розвитку Національної системи масових електронних платежів на ринку банківських платіжних карток в Україні / І.С. Кравченко, І.В. Дрозд // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014. – № 2. – С. 141–148.
9. Система електронних платежів Національного банку України та діяльності банків України на ринку платіжних карток у 2013 році // Вісник НБУ. – 2014. – № 3. – С. 19-21.
10. Лук'янов В.С. Національна платіжна система: поняття, ключові принципи організації і базові функції / В.С. Лук'янов // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12 – С. 160-168.

11. Веб-сторінка Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
12. Міщенко В., Ніконова М. «Розвиток безготівкових роздрібних платежів і технологій самообслуговування клієнтів банків в Україні» // Вісник НБУ, січень 2014, — С. 20.

Сітовська О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринкова трансформація економіки України й соціальні перетворення, що відбуваються, зумовили необхідність побудови адекватної системи страхування, яка б забезпечувала надійний захист для юридичних і фізичних осіб від матеріальних втрат, спричинених стихійними лихами, нещасними випадками чи іншими ризиковими обставинами.

На розвиток ринку страхових послуг впливають також й чинники, що характерні для розвитку українського підприємництва загалом, зокрема нерозвиненість експертизи, відсутність стратегій обслуговування, нестабільна економіка, коливання валютного курсу, бюрократія, високий рівень корупції [1]. Головною якісною ознакою конкуренції є наявність у споживача страхових послуг їх широкого вибору та страхових продуктів, які пропонуються на ринку [2]. Основною рисою, що характеризує зростання інтенсивності рівня конкуренції, є активізація діяльності страховиків у напрямі підвищення власної прозорості для споживачів, партнерів та суспільства в цілому.

Особливістю конкуренції на страховому ринку України є його неоднорідна структура. Так, зокрема, всі страхові компанії можна умовно

поділити на три групи. До першої групи належать класичні страхові компанії, які надають послуги необмеженій кількості споживачів на відкритому ринку за умов жорсткої конкуренції. Друга група об'єднує компанії, які звичайно називають кептивними, тобто ті, які міцно пов'язані адміністративно та фінансово з певною групою компаній або галуззю. Третю групу утворюють компанії, що надають специфічні послуги податкового арбітражу (так звані схемні компанії).

Задовільні кількісні показники не повною мірою характеризують стан конкуренції, оскільки існують певні ніші, де через наявні адміністративні обмеження або недостатність інформації у споживача його вибір обмежується [3].

Для вирішення проблем розвитку конкуренції на ринку страхових послуг потрібно забезпечити активну політику з боку держави для подальшого удосконалення та регулювання страхового ринку, а також, приведення страхового законодавства України у відповідність до європейських стандартів [3].

Таким чином можна стверджувати, що на національному страховому ринку створено конкурентне середовище, тобто функціонують страховики зі своїми організаційними структурами на територіях окремих регіонів та страхувальники, представлені юридичними та фізичними особами різних сфер діяльності.

Список використаних джерел

1. Внутрішній ринок і торгівля України: структурно-інституціональна трансформація: монографія / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, А.Г. Герасименко та ін.; за ред. В.Д. Лагутіна. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2015. – 432 с.
2. Сафонова О.Д. Сучасний стан страхового ринку України та основні проблеми його розвитку / О.Д. Сафонова // Економіка харчової промисловості. – 2014. – №1.– С. 98 – 102.

3. Державне антимонопольне регулювання / В.Д. Лагутін, Ю.І. Боровик, О.В. Вертелева та ін.; за ред. В.Д. Лагутіна. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 480 с.

Сластіна Д.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Фінансово-кредитні установи (ФКУ) як професійні учасники фінансового ринку присутні в усіх його сегментах, формують попит на фінансові ресурси та фінансові активи, визначаючи рівноважну ціну на них. Разом із суб'єктами інфраструктури фінансового ринку вони формують його організаційно-інституційну основу, забезпечуючи виконання різноманітних посередницьких та допоміжних функцій щодо купівлі-продажу фінансових інструментів та активів, фінансових послуг.

До фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та ін. [1]. Оскільки навіть пересічні громадяни пов'язані з фінансово-кредитними установами, проблеми та перспективи розвитку цієї сфери є актуальним питанням сьогодні.

Розвиток і функціонування фінансово-кредитних установ в Україні перебувають ще під впливом негативних наслідків фінансової кризи, яка відбувалася у попередні роки і значно вплинула на фінансову систему нашої держави. Саме тому для фінансових установ притаманні такі основні проблеми:

1. Недосконалий механізм регулювання ФКУ. Регуляторні дії не

завжди виявляються достатньо ефективними та оперативними (введення тимчасових адміністрацій, дій щодо власників банків і небанківських фінансових установ тощо). Несвоєчасне застосування заходів впливу з боку органів регулювання та нагляду поглиблюють проблеми фінансових установ. Низький рівень оперативності застосування методів регулювання та нагляду спричинили нестабільність фінансового сектору [3];

2. Низький рівень ліквідності ФКУ, що відчутно обмежує їх платоспроможність, спричиняє втрату довіри клієнтів, ускладнює можливості по залученню депозитних ресурсів і доступ до зовнішніх джерел фінансування, які необхідні для підтримки ліквідності. Наслідком цього можуть стати дефіцит фінансових ресурсів, зниження рівня прибутковості ФКУ;

3. Низький рівень інвестиційної та інноваційної діяльності ФКУ, що призводить до зниження ліквідності та підвищує фінансові ризики;

4. Недостатній рівень прозорості та системи захисту прав інвесторів, кредиторів, інших клієнтів цих установ;

5. Не виконання критеріїв «професійної придатності, бездоганної репутації й добросовісності розкриття інформації» [2, с. 12].

Отже, на сьогодні банківські фінансово-кредитні установи є більш конкурентоспроможними і здатними забезпечити певну потребу суб'єктів господарювання у додаткових фінансових ресурсах. Однак існує низка проблем, вирішення яких забезпечить збереження не лише досягнутого рівня розвитку фінансово-кредитних установ в Україні, але й сприятимуть значному приросту показників їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.06.2001 року за № 2664-III зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

2. Міщенко В. І. Особливості посткризового реформування фінансового

сектору України [Текст] / В. І. Міщенко // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 3–15.

3. Науменкова С.В. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн [Електронний ресурс] / Науменкова С.В., Міщенко В.І.. – 2010. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=706>

Суботяк Ю.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Фінансова стійкість банківської системи – це показник, який відображає її надійність щодо зовнішніх впливів. Він включає оцінку структури капіталу банків і його достатності для покриття ризиків, рівня ліквідності балансу, структури і якості активів, політики управління ризиками.

Під час фінансової кризи та в посткризовий період банківська система України знаходилася під впливом ряду негативних чинників, які значно вплинули на фінансовий ринок України.

Банківська система України станом на 31.12.2015 р. є фінансово нестійкою, це спричинене рядом негативних чинників:

1) регулятивний капітал депозитних установ зменшується, так як за 2015 рік він становить 12,31%, що на 5,95% менше за дані 2013 року, а це значить, що збільшується частка ризику, яку беруть на себе кредитори і вкладники банку, а не його власники;

2) банки не проводять активну роботу з проблемними кредитами, їх частка в загальній сумі кредитів з кожним роком зростає. За даними НБУ, частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів,

виданих вітчизняними банками, зросла з 1,3% станом на 01.01.2008 року до 13,5% станом на 01.01.2015 року, тобто у 10 разів [2];

3) банківській системі України треба приділяти більше уваги управлінню нормою прибутку на капітал як інтегрованому показнику, що характеризує ефективність банківської діяльності, а також необхідно зменшувати або перебудовувати малоефективні активи. Норма прибутку на активи з 2013 по 2015 рік зменшилася на 5,28%, і протягом 2014-2015 років має від'ємне значення і складає -4,24%, -5,54%, відповідно, що свідчить про відсутність прибутку на активи банківської системи України. В 2013 та 2015 роках норма прибутку на капітал є від'ємною та становить -31,95% та -65,51% відповідно.

4) критичним є співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу банківської системи України. Збільшення даного показника в 2015 році відбулося на 129,09% з 6,94% у 2013 році. Отже, співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу банківської системи України з стабільного рівня у 2013 році набуло критичного за своїм значенням на кінець 2015 року [2].

Також не варто виключати такі фактори, як значний відтік депозитів підприємств і населення, різке зростання курсу іноземної валюти стосовно національної валюти та масове неповернення кредитів. Усе це негативним чином відобразилося на фінансовій стійкості банківської системи України [1].

Таким чином, уряду України необхідно вжити заходів, розробити стратегію щодо покращення стійкості банківської системи України, а саме із поліпшення якості та структури капіталу, підвищення рівня концентрації капіталу, проведення активної роботи з проблемними кредитами, перебудувати малоефективні активи та стабілізувати рівень співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу.

Список використаних джерел

1. Довгаль Ю.С. Проблеми забезпечення фінансової стійкості комерційних банків України / Ю.С. Довгаль, О.М. Гребінь. – 2011.
2. Офіційний сайт Національного банку України. Статистика індикаторів фінансової стійкості [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.bank.gov.ua.

Сьомченкова О.С.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АКТИВІЗАЦІЯ РИНКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Сучасна система фінансування охорони здоров'я в Україні має ряд ознак, що притаманні моделі Бевериджа, яка заснована на принципах загальної соціальної солідарності, та має трирівневий формат соціального захисту: 1) базові гарантії населення, що забезпечуються державою; 2) страхування працівників роботодавцем; 3) додаткове особисте страхування. В Україні, на виконання ст. 49 Конституції, «охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням», при цьому «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» – I рівень моделі Бевериджа. II та III рівні забезпечується у два основні способи: добровільне медичне страхування (ДМС) та безпосереднє придбання медичних послуг у постачальника. Частка ДМС у забезпеченні ресурсами медичних закладів в Україні є мізерною (1,90%): у 2014 році загальні бюджетні видатки на охорону здоров'я становили 57150,1 млн. грн. (3,65% ВВП), валові страхові виплати за страхуванням здоров'я – 1108,6 млн. грн. Отже, держава є основним покупцем,

а враховуючі кількість та обсяги послуг приватних медичних закладів, і основним постачальником медичних послуг, задовольняючи левову частку суспільної потреби у захисті здоров'я.

Діюча в Україні система фінансування охорони здоров'я має наступні недоліки: а) низькій рівень диверсифікації офіційних джерел фінансування галузі; б) значний обсяг «тіньового» фінансування закладів охорони здоров'я; в) низький рівень доходів населення, що стримує розвиток ДМС; г) не адаптованість мережі медичних закладів (державних та комунальних) до надання платних послуг; д) відсутність механізмів оптимізації використання наявних коштів як медичних закладів, так і пацієнтів і т.д.

Зазначені недоліки на тлі погіршення стану здоров'я населення країни, низької якості медичного обслуговування, відсутності передумов та стимулів розвитку медичної галузі зумовлюють необхідність реформування національної системи медичного забезпечення. У 2015 р. МОЗ України представлено на розгляд громадськості проект Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», в якому визначено принципово новий формат організації медичної справи. Ключовим суб'єктом нової має стати Фонд медичного страхування України (ФМС). Ресурсна база ОМС має формуватися за рахунок: а) страхових платежів страхувальників (роботодавців, місцевих органів виконавчої влади, фізичних осіб та ін.); б) коштів місцевих і державного бюджетів; в) благодійних внесків та ін.

Проект передбачає переведення національної системи охорони здоров'я на соціально-страхову модель (ССМ), історичне підґрунтя якої було закладено за правління канцлера Німеччини О. Бісмарка. Для України в умовах зростання потреби у медичному обслуговуванні населення, низьких доходів громадян, дефіциту державного бюджету, становлення національної економіки соціально-страхова модель є оптимальною. Запровадження ОМС передбачає використання договірних відносин в сфері медичних послуг, організацію контролю за їх якістю, впорядкування мережі медичних закладів, встановлені

вартості послуг, а також реалізацією інших заходів, що, у свою чергу, важливі для розвитку ДМС. Отже, варто очікувати щонайменше п'ятикратне збільшення обсягу операцій ринку фінансових послуг в сегменті продуктів ДМС. Крім того, розгортання ОМС стимулюватиме активізацію й на інших сегментах ринку фінансових послуг, зокрема в аспекті розміщення страхових резервів ФМС.

Уманців В. Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФІНАНСОВИЙ РИНОК В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Лібералізація економічних відносин та стрімкий розвиток інформаційних технологій створили сприятливі умови для постійного розширення фінансових послуг. Інтенсивна конкуренція на фінансовому ринку сприяє об'єднанню банків з іншими фінансовими установами.

Фінансовий ринок є складною структурою, яка сформувалась у результаті тривалої еволюції економічних власності. Ефективне функціонування фінансового ринку може відбуватися лише за умов конкуренції, коли переважна частина фінансових ресурсів мобілізується суб'єктами підприємницької діяльності на засадах їх купівлі-продажу. Передумовою функціонування фінансового ринку є невідповідність потреб у фінансових ресурсах джерелам їх задоволення [1, с. 41-42].

Фінансовий ринок характеризується кругообігом фінансових ресурсів, у процесі якого одні суб'єкти ринку акумулюють кошти, а інші – пред'являють попит на них. Саме тому він є особливою формою організації руху коштів в економіці й покликаний забезпечити державі, суб'єктам господарювання та

домашнім господарствам необхідні умови для залучення ресурсів. Об'єктами економічних відносин на фінансовому ринку є грошово-кредитні ресурси, цінні папери та фінансові послуги. При цьому суб'єктами таких відносин є держава, підприємства та фізичні особи [2, с. 44-46].

Очевидно, що чим більш розвиненим є фінансовий ринок, тим швидше акумулюються інвестиційні ресурси. Для української економіки процес перетворення фінансових ресурсів в інвестиції відбувається зі значним часовим інтервалом, що обумовлено перш за все недосконалістю інституційного середовища функціонування ринкових суб'єктів, нерозвиненістю ринку цінних паперів тощо.

Вчені виділяють три групи суперечливих тенденцій, які притаманні розвитку фінансового ринку, а саме:

- посилення взаємозалежності національних економік, що сприяє підвищенню ефективності функціонування фінансового ринку та призводить до підвищення залежності внутрішнього ринку від зовнішніх шоків;
- ускладнення інструментарію фінансового ринку та активізація глобального спекулятивного капіталу;
- формування механізму глобального регулювання фінансового ринку через упровадження єдиних стандартів, що формує нові можливості у протистоянні глобальним кризам, й водночас призводить до втрати окремими державами контролю за національним ринком [3, с. 30-34].

Збільшення масштабів фінансового ринку супроводжується зміною інституційної структури його регулювання. Це обумовлено зростанням потреби в узгодженні зусиль регуляторів, ускладненням операцій, котрі здійснюються фінансовими посередниками та посиленням тенденцій до формування фінансових конгломератів.

Світова економіка демонструє відрив фінансових операцій від економічного розвитку та відокремлення процесів нагромадження фінансового капіталу від потреб реального економічного сектору. Саме тому

самодостатність фінансового ринку виявляється у тому, що він набуває стійкої спроможності стабільно відтворюватися на власній основі.

Список використаних джерел

1. Малий І. Й. Макрорегулювання фінансового сектору: монографія / І. Й. Малий, Т. О. Королук. – К.: КНЕУ, 2015. – 303 с.
2. Лагутін В. Д. Інституційний і біхевіористський виміри розвитку фінансового ринку / В. Д. Лагутін // Фінанси України. – 2012. – №8. – с. 43-51.
3. Лютий І. О. Суперечності процесів фінансiалiзацiї та їх вплив на економiчне зростання в Україні / І. О. Лютий, П. А. Мороз // Економiка України. – 2014. – №4. – с. 29-39.

Успенко А.І.

Київський національний економічний університет ім. В.Гетьмана

НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНІ

Є ряд особливостей функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні. Так, у Законі України „Про недержавне пенсійне забезпечення” [1] НПФ трактується як „юридична особа, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у порядку, визначеному законодавством”.

НПФ – елемент третього рівня нової пенсійної системи, що створюється в Україні. Третій рівень – система НП забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі у формуванні пенсійних нагромаджень з метою отримання

пенсійних виплат. В Україні існують цілком об'єктивні причини розвивати саме третій рівень пенсійного забезпечення.

Розвиток системи НПЗ протягом останніх років уповільнилося [2]. Необхідне створення сприятливих умов для ефективного розвитку НПФ, оскільки новим законодавством встановлено досить жорсткий режим регулювання їхньої діяльності. Саморегулювання – один із засобів розвитку системи НПФ. Активно діюча система саморегулювання створює додаткові механізми для розвитку суб'єктів НПЗ шляхом введення єдиних правил і стандартів діяльності, а також вирішення проблемних питань із врахуванням точки зору учасників ринку.

Роль НПФ у системі у системі пенсійного забезпечення має зростати. НПФ є засобом гарантування гідного рівня життя після виходу на пенсію; по-друге, кошти НПФ є джерелом довготермінових інвестицій, необхідних для економічного розвитку країни.

До основних причин недостатнього розвитку НПЗ в Україні можна віднести [3]: 1) низький рівень довіри населення до НПЗ; 2) законодавчу неврегульованість окремих питань діяльності ринку НПЗ; 3) низький рівень дохідності пенсійних активів; 4) недостатня зацікавленість роботодавців у фінансуванні недержавних пенсійних програм для працівників; 5) низький фінансовий рівень спроможності громадян для участі у системі НПЗ. Наближення послуг НПФ до населення України створює потенціал для подальшого розвитку пенсійного забезпечення населення. Фактично у нашій країні є достатні можливості впровадження НПЗ [4]. Проте, слід відмітити, що допоки більшість населення України буде отримувати мізерні заробітні плати, про розвиток НПФ годі й мріяти. Здійснити ефективне впровадження та функціонування НПФ в Україні можливо через сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, а значить, і підвищення рівня економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» №1057 – IV // ВВР. Від 9.07.2003 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. 9. Інформація про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/732.html>

3. Актуальні проблеми та перспективи розвитку ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/033.htm

4. Сучасний стан та перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_2_2/pdf/177-182.pdf.

Чарисв С. Б.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Залучені ресурси є основною складовою ресурсної бази банку. Джерелами формування залучених банківських ресурсів є депозити населення і суб'єктів господарювання. Вони забезпечують необхідні кошти для здійснення банками повномасштабної діяльності, і, як наслідок, є джерелом зростання прибутку.

Отже організація депозитної діяльності банку повинна бути спрямована на оптимізацію ресурсної бази банку та підвищення ефективності функціонування в відповідності зі стратегічними цілями і завданнями [1].

Аналіз депозитного портфеля банку проводиться з метою: узагальнення результатів депозитної діяльності банку і виконання розроблених планів; визначення повноти використання депозитних ресурсів банку (дана оцінка дозволяє корегувати окремі напрями діяльності банку для усунення недоліків); пошуку резервів підвищення ефективності роботи банку; удосконалення внутрішніх регламентів, що дозволяють мінімізувати витрати, ризики і підвищити прибутковість банку, підтримати ліквідність на належному рівні [2].

Таким чином аналіз депозитних операцій відіграє важливу стратегічну роль для банку.

Основним джерелом аналізу депозитних операцій банку є фінансова звітність банку, зокрема щоденний, щомісячний, щоквартальний, щорічний баланс банку, фінансовий річний звіт з примітками.

Процес аналізу депозитних операцій банку передбачає реалізацію наступних етапів: систематизація та обробка даних; аналіз динаміки депозитного портфеля банку; аналіз структури депозитного портфеля банку; коефіцієнтний аналіз депозитного портфеля банку.

Аналіз депозитних операцій банку починають з визначення їх суми за балансом за допомогою обчислення залишків за рахунками на основі балансу банку, далі визначається зміна суми зобов'язань банку в динаміці в абсолютному і відносному виразах. Далі здійснюється узагальнення та інтерпретація розрахованих показників динаміки депозитного портфеля банку, на основі чого визначаються його тенденції розвитку.

Депозитний портфель банку класифікується за різними ознаками (в залежності від вкладників, термінів, виду валюти і т.д.), за результатом аналізу структури депозитного портфеля банку готується відповідний звіт, в якому описується специфіка депозитного портфеля банку.

Коефіцієнтний аналіз депозитних операцій банку починається з формування системи показників, формування вихідних даних, потім проводиться розрахунок і економічна інтерпретація, яка передбачає порівняння розрахованих показників з рекомендованими (нормативними), що допоможе зробити висновки про результати аналізу депозитних операцій банку відповідно до діючої практики організації депозитних операцій, що дозволить виявити проблеми або ризики на ранній стадії.

Список використаних джерел

1. Шелюк А. А. Функціональна модель депозитного менеджменту банку / А. А. Шелюк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2013 – Вп. 37. – С 370-378. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2013_37_42
2. Лухтионова А. С. Подходы к оценке депозитной политики кредитной организации [Електронний ресурс] / А. С.Лухтионова. – Режим доступу: <http://www.scienceforum.ru/2015/pdf/12942.pdf>

Школьна М.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Розглянувши основні теоретичні та правові засади формування інвестиційного портфеля приватного інвестора в Україні слід сказати, що процес фінансового планування має включати формування персонального інвестиційного портфелю, з урахуванням усіх найважливіших характеристик приватного інвестора, таких як: мета інвестування, регулярність грошового потоку, інвестиційний горизонт, толерантність до ризику. Також важливим є

відповідність даного процесу законодавству України та Європи, урахування міжнародних стандартів та досвіду зарубіжних країн.

Зважаючи на те, що Україна прагне відповідати європейським стандартам, вважаємо доцільно брати за взірець процесу фінансового планування схему розроблену в OTP Bank (Угорщина). По даній схемі процес формування інвестиційного портфеля приватного інвестора на ринку фінансових послуг має складатися з таких етапів:

1. Визначення грошових потоків клієнта.
2. Розрахунок фінансового стану.
3. Визначення ставлення до ризиків.
4. Сортування продуктів.
5. Інвестиційна пропозиція.
6. Підведення підсумків.
7. Продаж та підтримка.

Для впровадження подібної моделі на українському ринку фінансових послуг основним питанням залишиться вибір інструменту для пропозицій під час формування індивідуального портфелю. Розглянувши динаміку обсягів основних інструментів ринку позикового капіталу України в 2006-2015 рр. ми дійшли висновку, що найбільшою популярністю користується банківський депозит (693,4 млрд. грн. в 2015 р.). На другому місці боргові фінансові інструменти, обсяги по яким в 4 рази менше ніж по депозиту (174,2 млрд. грн). Ще менше коштів довіряє населення пайовим цінним паперам та похідним фінансовим інструментам (4,8 та 7,8 млрд. грн. відповідно). Низька популярність пайових та похідних фінансових інструментів дуже звужує можливості щодо побудови інвестиційного портфеля приватного інвестора в Україні.

Але попри невеликий вибір інструментів, представлених на ринку, ми розробили приклад побудови інвестиційного портфеля консервативного

інвестора в сучасних ринкових умовах України терміном на 30 років. В розрахунках ми використовували такі інструменти:

1. Депозит із можливістю поповнення та зняття коштів.
2. Строковий депозит із капіталізацією відсотків.
3. Страхування життя.
4. Відкритий ІСІ.

За нашими результатами якщо б приватний інвестор вкладав протягом перших 10 років по 8 тис. грн. на рік, а протягом наступних 20 років по 12 тис. грн. на рік, то кінцева накопичена сума склала б 1,1 млн. грн. при сумарному вкладі за 30 років 320 тис. грн. Даної суми вистачило б на купівлю квартири та автомобіля, або оплату навчання дітей, або забезпечення пенсії та ін.

Тож на прикладі консервативного відношення до ризику та класичних цілей для інвестування, ми показали, що навіть при невисоких рівнях заощаджень, при виборі правильної моделі фінансового планування можна досягти поставленої мети та задовольнити клієнта і його потреби.

Ясельська Л.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ НБУ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Розвиток фінансово-кредитної системи країни визначається ефективністю монетарного регулювання, що базується на використанні дієвого інструментарію грошово-кредитної політики (ГКП).

НБУ у сучасних умовах використовує певний інструментарій для проведення грошово-кредитної політики, зокрема: облікова ставка; норма обов'язкових банківських резервів; операції на відкритому ринку [1,с.324].

На сьогоднішній день, Правління Національного банку України констатує напружену ситуацію на грошово-кредитному ринку України, що є наслідком погіршення ринкових очікувань економічних агентів на фоні суспільно-політичних подій. Так протягом 2013-2015 рр. було зафіксовано певне прискорення темпів інфляції. Внаслідок цього були великі зміни щодо основних показників інструментарію ГКП. Наприклад, ще від 04.03.2015р. облікова ставка становила 30%. Тому з метою стримування інфляційних процесів НБУ застосовує важелі процентної політики, згідно цього, облікова ставка від 25.09.2015 р. становить 22%. Впродовж цього періоду ІСЦ на 02.2015р. мав показник 34,5%, а станом на 02.2016р. зменшився на 1,8% і становить – 32,7% порівняно із базисним роком [2].

Щодо такого інструменту як норма обов'язкових резервів, то НБУ наразі здійснює послаблення жорсткої монетарної політики і знижує норму обов'язкових резервів, внаслідок чого більша частка ресурсів залишається в розпорядженні банків, що дає можливість збільшувати обсяги кредитування та веде до зростання грошової маси в обігу. Наразі цей показник становить 40% [2].

Операції з цінними паперами на відкритому ринку вважаються найбільш гнучким інструментом грошово-кредитної політики. Якщо дослідити статистику цього показника, то можна відразу побачити, що у продовж 2010-2014 рр. він мав тенденцію до зростання і становив - 763 250 млн.грн., але вже у 2015р. – обсяг операцій на відкритому ринку впав до показника 309 691 млн.грн. [2].

Таке маневрування НБУ із основними інструментами ГКП спричинює також зміни і в основних показниках розвитку країни. Одними із таких є зміна грошової маси в обігу. Зміна обмінного курсу є також результатом зміни інструментів НБУ. Щоб врівноважити попит і пропозицію на іноземну валюту, для підтримки стабільності гривні НБУ проводить валютні інтервенції. Так станом на січень 2015р. цей показник становив 21,8 грн., а на березень 2016 –

26,07 грн. [2], що вказує на ще більшу девальвацію гривні.

Отже, на сьогодні ефективність застосування НБУ інструментів ГКП характеризуються на досить низькому рівні. Бракує дієвих механізмів державного контролю і звітності за результати її проведення, що призводять до стрибкоподібних змін валютного курсу, рівня ІСЦ, високих процентних ставок, норм обов'язкових резервів, не достатнього розвитку ринку операцій з купівлі-продажу ЦП [1]. На нашу думку, для подолання цих проблем потрібно врегулювати валютний сегмент ринку України, стимулювати розвиток ринку з ОВДП, сприяти зростанню довіри населення до банківського сектору економіки, що в свою чергу призведе до стабілізації економічної ситуації в країні.

Список використаних джерел

1. Аванесова І.А. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 9. – Суми: Мрія-1 ЛТД; УАБС, 2004. – С. 316 – 329
2. Статистичний бюлетень 2015 [Електронний ресурс] : / Режим доступ: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897.

Яхін О. Г.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Дослідженням аналізу фінансових результатів займалися такі науковці як: Щербакова Г. М., Панова Г. С., Іванов В. В., Герасимович А. М., Тиркало Р. І., Щибиволок З. І. та інші. Слід зазначити, що в їх роботах розглянуто підходи до

оцінки та аналізу окремих аспектів фінансових результатів діяльності банку без узагальнення окремих видів його діяльності. Тому для аналізу фінансових результатів банку найбільш доцільним є використання таксономічного підходу, що дозволяє відібрати показники, які характеризують різні аспекти результативності, й синтезувати їх в один загальний, що найбільш повно відображає рівень прибутковості банку. Одним із перших почав використовувати спеціальну дослідницьку методику агрегування ознак З. Хельвіг. Ним був запропонований таксономічний показник, котрий становить синтетичну величину, утворену з усіх ознак, які характеризують економічне явище, що вивчається. Для відбору первісних показників аналізу для фінансових результатів банку було розглянуто підходи різних авторів, щодо оцінки прибутковості (табл. 1).

Таблиця 1

Показники оцінки прибутковості банку

Показники	Щербакова Г. М.	Панова Г. С.	Тиркало Р. І.	Івано в В. В.	Герасимович А. М.
1	2	3	4	5	6
Загальний рівень рентабельності	+	+	+	+	+
Окупність витрат доходами	+	+		+	+
Чиста процентна маржа	+	+	+		+
Чистий спред	+	+			+
Інший операційний дохід					+
«Мертва точка» прибутковості банку		+	+		
Рентабельність активів	+		+	+	+
Рентабельність загального капіталу		+	+	+	
Рентабельність статутного капіталу	+	+		+	
Рентабельність витрат	+	+		+	+
Норма прибутку на капітал				+	
Продуктивність праці		+		+	
Рентабельність витрат на персонал	+		+	+	

Як видно з табл. 1, найчастіше в економічній літературі зустрічаються такі показники: загальний рівень рентабельності, окупність витрат доходами, чиста процентна маржа, чистий спред, рентабельність активів, рентабельність загального капіталу, рентабельність статутного фонду (акціонерного капіталу), рентабельність витрат та рентабельність витрат на персонал. Таксономічний

показник фінансових результатів діяльності банку дозволяє оцінити достатній у певному періоді або на момент проведення оцінки середній рівень значення ознак, що характеризують досліджуване явище. Таксономічний показник фінансових результатів діяльності банку дозволяє оцінити достатній у певному періоді або на момент проведення оцінки середній рівень значення ознак, що характеризують досліджуване явище. Як відомо, значення коефіцієнта таксономії може коливатися у межах $[0;1]$ та інтерпретуватися наступним чином. Стан окремого процесу або явища тим більше розвинутий, чим ближчим є значення коефіцієнту таксономії до 1. Використовуючи значення даних показників можна сформувати матрицю спостережень досліджуваного банку.

Отримані результати дозволять визначити рівень фінансових результатів діяльності банку в цілому, та окремо які фактори та яким чином впливають на його значення. Це означає, що на певний момент можливо визначити ключові напрямки для роботи над покращенням фінансових результатів банку. Очевидно, що одним з напрямків буде визначення методів та підходів для оптимізації фінансових результатів діяльності банківської установи.

СЕКЦІЯ 2. РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анікеєва М.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ: СУТНІСТЬ ТА КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Функціонування економіки та вирішення соціальних завдань держави безпосередньо залежить від стану банківської системи, фінансування та обслуговування банками своїх клієнтів, оскільки будь-які коливання у банківському секторі миттєво відображаються на стані усєї економіки, рівні добробуту та фінансової захищеності громадян. Наслідком такої взаємозалежності виступає потреба у підтримці стабільності та надійності вітчизняної банківської системи. При чому стійкість кожної банківської установи як окремого елемента є визначальним фактором забезпечення ефективного та надійного функціонування всієї системи.

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, в яких тією чи іншою мірою розглядається питання аналізу фінансової стійкості банків, єдиної думки щодо трактування цього поняття ще не склалося. Проте, спираючись на велике число трактувань, можна узагальнити, що це здатність об'єкта повертатись в рівноважний або близький до нього стан після дестабілізуючого впливу, за умови, що параметри об'єкта не виходили за межі припустимих значень певних параметрів, дотримання яких дозволяє об'єкту повернутися у ці межі.

Існують різні методи оцінки фінансової стійкості банків, які постійно вдосконалюються. До них належать: коефіцієнтний аналіз, метод Bank Z-Score, інтегральні методи, рейтингові системи тощо. Їх дослідження показало, що всі вони мають свої недоліки і переваги.

Коефіцієнтний аналіз побудований на розрахунку фінансових показників, за допомогою яких можна всебічно охарактеризувати діяльність банку. Сукупність його показників спрямована на оцінку рівня капіталізації, ліквідності, прибутковості банку. Розраховані за даним методом коефіцієнти порівнюються з відповідними нормативними або оптимальними значеннями. У разі, коли значення показників виходять за межі нормативних, виникає тривожний сигнал у діяльності банку. Недоліком даного методу є неможливість формування узагальненої інтегральної оцінки фінансового стану банку, перевагою – можливість його здійснення за допомогою нескладних математичних розрахунків.

Метод Bank Z-Score є композитним показником, який відображає вплив трьох факторів, що пов'язуються з великим ризиком: зниження прибутковості активів (наприклад, внаслідок зниження частки на ринку); висока волатильність прибутковості активів (унаслідок низької диверсифікованості банківської діяльності); велика частка позикових коштів, у т.ч. й через низький рівень капіталізації активів. Основна ідея методу - якщо максимальна ймовірність того, що можливі збитки банківської установи не перевищать її власний капітал, то така система стабільна [1, с. 54]. Серед недоліків використання показника Bank Z-Score те, що він є агрегованим (у річному вимірі) і не показує ситуації на різних сегментах діяльності банківських установ [2, с. 63].

Згідно з інтегральною методикою розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів. Перевагами даного методу є те, що сукупний показник можна доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу видозмінювати його в залежності від потреб аналізу та від умов розвитку банку.

Одним із різновидів інтегральної оцінки є рейтингова оцінка, яка по суті є порівняльним аналізом одиниць досліджуваної сукупності. Вона

розраховується авторитетними рейтинговими агентствами та фінансовими порталами, які включають до оцінки велику кількість показників.

Таким чином, жодна з названих методик не може гарантувати стовідсоткову правильність оцінки стійкості банку, оскільки існує багато складнопрогнозованих зовнішніх та внутрішніх факторів, які суттєво впливають на його діяльність. Окрім цього, стійкість банку не можна обмежувати лише стандартним набором кількісних показників. Тому до оцінки стійкості банку варто включити якісні характеристики, такі як: репутація банку, склад та імідж його власників, контроль з боку власників, лояльність до клієнтів, соціальна відповідальність тощо. Жодна методика не є універсальною, проте в Україні можуть бути впроваджені найкращі здобутки зарубіжної практики оцінки фінансової стійкості з адаптацією під специфіку роботи вітчизняних банків і розширенням спектру показників.

Список використаних джерел

1. Методичні засади оцінювання фінансового стану банку / Е. Обанья //Управління розвитком. - 2014. - № 10. - С. 61-64.
2. Оцінка фінансової стійкості банків України за допомогою методики z-score / І.В. Белова, М.В. Греченок // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - 2013. - Вип. 37. - С. 45-54.

Біда Т.В

Київський національний торговельно-економічний університет

СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Ліквідність як один із основних показників, що характеризує легкість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей та інших активів у грошові кошти.

Стабільне функціонування та подальший динамічний розвиток банку залежить від вибраної стратегії управління ліквідністю. Управління банківською ліквідністю потрібно розглядати як складний багатоетапний та безперервний процес, що є сукупністю підходів і методів, за допомогою яких здійснюють діагностику та планування ліквідності.

Ліквідність є однією з найважливіших характеристик діяльності банку, який свідчить про його надійність та стабільний фінансовий стан. Тому, управління ліквідністю є серед найбільш важливих видів діяльності, що проводяться банками.

Розроблення стратегії – своєрідний пошук балансу між внутрішніми можливостями банку та зовнішніми чинниками впливу на його діяльність. Чітко визначена й оптимально обрана стратегія є визначальним фактором успіху банку.

Стратегію управління ліквідністю слід розглядати як процес реалізації певної послідовності заходів, а також завчасно підготовлених варіантів рішень на випадок суттєвих зовнішніх чи внутрішніх змін, котрі б у кінцевому підсумку забезпечували належний рівень ліквідності.

В процесі управління ліквідністю банків застосовують три основні загальновідомі стратегії управління банківською ліквідністю, які є проявом загальних підходів до управління активами та пасивами банку. Основні стратегії управління банківською ліквідністю представлені у табл. 1.

Найоптимальнішою та найбільш ефективною стратегією управління ліквідністю та прибутковістю сучасні фахівці вважають стратегію збалансованого управління активами і пасивами [5, ст. 153].

Основними перевагами цієї стратегії є можливість максимізації прибутку за прийняттого рівня ризику, а також реалізація зваженого підходу до управління ліквідністю завдяки більш точному визначенню потреби у ліквідних коштах. Упровадження цієї стратегії нівелює недоліки двох попередніх стратегій та водночас дає змогу максимально використати їх

переваги (мінімізувати втрати від створення надмірних резервів ліквідності та мінімізувати відсотковий ризик при залученні ліквідних активів у момент розриву ліквідності) [3,ст. 472].

Таблиця 1

Стратегії управління банківською ліквідністю*

Назва стратегії	Зміст стратегії	Переваги	Недоліки
Стратегія трансформації активів (управління ліквідністю через активи)	Нагромадження високоліквідних активів, які повністю забезпечують потреби ліквідності банку	Можливість оперативно розв'язати проблеми з ліквідністю	Нагромадження низько дохідних високоліквідних активів
Стратегія запозичення ліквідних коштів (управління ліквідністю через пасиви)	Запозичення грошових коштів у кількості, достатній для повного покриття потреб ліквідності	Уникнення нагромадження високоліквідних активів, які приносять низькі доходи	Високий ризик виникнення дефіциту ліквідності в період дефіциту ресурсів; ризик зміни відсоткових ставок
Стратегія збалансованого управління ліквідністю	Запозичення грошових коштів у кількості, достатній для повного покриття потреб ліквідності	Гнучкість, що дає змогу вибрати найвигідніше поєднання різних джерел поповнення ліквідних коштів	Складність досягнення оптимального співвідношення між ліквідністю і залученими ліквідними коштами

*Примітка: складено автором на основі джерел [2,3]

Використання кожної зі стратегій залежить від загального стану національної економіки та міжнародних ринків, рівня розвиненості ринків кожної окремої групи активів, досконалості нормативної бази, особливостей зовнішнього середовища й інших чинників.

Таким чином, вибір раціональної стратегії управління ліквідністю банку є важливою складовою фінансового менеджменту банку. Кожен банк самостійно визначає, яку саме стратегію управління ліквідністю слід обрати. Кожна стратегія має свої переваги й недоліки та в чистому вигляді практично не використовується сучасними банками. Аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх

чинників на ліквідність банку дає змогу вибрати найбільш оптимальну стратегію управління банківською ліквідністю.

Список використаних джерел

1. Рудан В. Стратегія управління ліквідністю комерційних банків / В. Рудан // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2010. – № 14. – С. 149–165

2. Сунцова Н. В. Управление банковской ликвидностью в современных условиях / Н. В. Сунцова // Вестник Алтайской академии экономики и права. – 2010. – № 4. – С. 63–69.

3. Фалюта А. Удосконалення системи управління ліквідністю банків в Україні / А. Фалюта // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 471–476.

Бойко Ю.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

РЕГУЛЮВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО ПРОСТОРУ

Неодмінна умова ефективної діяльності банку – достатній за обсягом капітал, який повинен відповідати вимогам НБУ і забезпечувати захист інтересів кредиторів банку та зміцнювати довіру до нього. Після світової фінансової кризи міжнародне співтовариство прийняло чимало важливих рішень, одне з яких - стандарти Базель III, за яким:

1) підвищені вимоги до якості капіталу, тобто збільшена частка статутного капіталу та нерозподіленого прибутку в капіталі першого рівня (T_1) і збільшена частка самого T_1 в сукупному капіталі;

2) підвищені вимоги до достатності капіталу: за акціонерним капіталом – з 2 до 4,5%; за капіталом першого рівня (T_1) – з 4 до 6%; за сукупним капіталом ($T_1 + T_2$) вимогу залишено на рівні 8%, але додатково введено буфер консервації капіталу в розмірі 2,5% (що збільшує вимоги до сукупного капіталу з 8 до 10,5%, по T_1 – з 4 до 8,5%, а за акціонерним капіталом – з 2 до 7%);

3) запроваджено контрциклічний буфер в розмірі від 0 до 2,5% (тобто вимоги до сукупного капіталу зростають вже до 13%);

4) для найбільших банків введено додаткові вимоги до капіталу в розмірі 1-2,5% (значення достатності капіталу для них зростає до 15,5%).

НБУ також прийняв рішення про збільшення розміру статутного капіталу для дотримання вимог Базель III і видав відповідну постанову [3].

Статутний капітал - сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом. Мінімальний розмір статутного капіталу банків на момент державної реєстрації з 2014 р. збільшився до 500 млн. грн. При цьому банки, утворені до набрання чинності положення, зобов'язані протягом десяти років привести розмір статутного капіталу у відповідність до вимог [2]. В табл.1 наведено дані щодо дотримання цих норм банками України.

Таблиця 1

Достатність статутного капіталу банків України станом на 01.10.2015 р.*

Групи банків	Кількість банків, із статутним капіталом більше 120 млн. грн.	Кількість банків із статутним капіталом менше 120 млн. грн.	Частка банків з недостатнім статутним капіталом, %
Група I	13	0	0,0
Група II	13	1	7,7
Група III	23	0	0,0
Група IV	52	21	40,4
Всього	101	22	-

*Примітка: побудовано автором за даними [3]

Отже, кількість банків, які не відповідають вимогам НБУ по капіталу, складає 22 установи. Найбільш проблемні банки з недостатнім статутним капіталом знаходяться у 4-й групі, де їх частка становить 40,4%. У 2-й групі це лише 1 банк – Сітібанк. Аналізуючи значення статутного капіталу банків різних груп за період з 01.01.2015 по 01.10.2015, можна дійти висновку, що суттєво збільшили статутний капітал лише банки I групи. Найбільші обсяги приросту у Ощадбанка та Промінвестбанка, які збільшили розміри статутного капіталу за рахунок випуску додаткових акцій. Частка статутного капіталу банків першої групи станом на 01.10.2015 р. в 4 рази перевищує частку другої групи в структурі капіталу банків України (рис. 1). Банки III і IV груп мають майже однакові обсяги статутного капіталу.

Банкам IV групи, яким потрібно до середини 2016 р. привести статутні капітали до нормативного значення, буде проблематично досягти цього через: поділ малих банків на кластери (ринкові, кептивні, неактивні, системні і ризикові); девальвацію гривні (гривня знецінилась за останні 2 роки втричі, це створило кращі умови для збільшення статутного капіталу для нерезидентів); непривабливість банків для іноземних інвесторів.

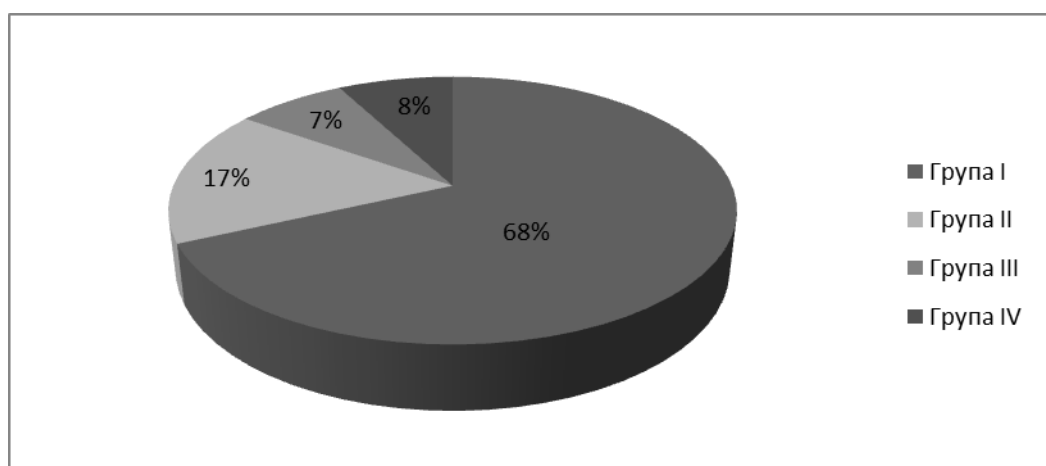

Рис.1. Частка статутного капіталу групи у загальній сумі статутного капіталу банків України станом на 01.10.2015 р.

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Отже, більшість банків відповідають вимогам НБУ та Базеля III щодо розміру статутного капіталу, однак за останні 2 роки більше 50 банків визнано неплатоспроможними, у т.ч. у зв'язку з їхньою недокапіталізацією. Для дотримання вимог банкам потрібно, крім традиційного збільшення статутного капіталу шляхом випуску нових акцій, розробляти нові бізнес-моделі ведення діяльності та оприлюднювати прозору структуру власності.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 17.11.2014 №723 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0723500-14>.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи: Закон України від 04.07.2014 №1586-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1586-18>.
3. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=6409.

Васильченко В. В.

Інститут банківських технологій та бізнесу ДВНЗ УБС

АНАЛІЗ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Рівень власного капіталу банківської системи є головним показником її здатності до розвитку та підвищення вкладу в ефективність реального сектора економіки країни. Високий рівень капіталізації виступає необхідною умовою фінансової стійкості банків, що набуває особливо значення в умовах фінансової нестабільності та реформування банківського сектору. У зв'язку з цим метою

дослідження є аналіз рівня капіталізації банків I групи та надання пропозицій щодо підвищення їх стабільності.

Банківська систем України перебуває на етапі реструктуризації та суттєвих змін. Це позначається, по-перше, на зменшенні кількості банків та підвищенні вимог до капіталу банків, розкритті інформації про власників, посиленні нагляду за банками та банківською системою. По – друге, впровадження вимог щодо формування системно важливими банками контрциклічного буферу та буферу консервації з 2020 року у розмірі 0-2,5% та 0,625% відповідно. Дані рекомендації застосовуються з метою зменшення ризику від активних операцій банку, зокрема кредитного та інвестиційного портфелю [1].

Проаналізувавши рівень достатності регулятивного капіталу та рентабельності капіталу банків I групи (за класифікацією НБУ від 05.01.2016, надалі банки I групи) можна дійти висновку, що недотримання банками нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2) значною мірою є наслідком їх збиткової діяльності через високі ризики. У 2014 році, банківська система України була прибуткова. Втім, 2015 рік характеризувався значними збитками, які зумовили порушення банками нормативу достатності регулятивного капіталу (H2). Зокрема, найбільш збитковими банками були: Платинум банк, Універсал банк, Діамант банк, Альфа банк, Хрещатик та Кредит Дніпро (рис.1).

Отже, зважаючи на нинішню ситуацію на ринку, банки мають підвищити рентабельність капіталу (ROE) та нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2), так як низький рівень капіталізації призводить до зниження їх фінансової стабільності. Вирішення цієї проблеми можливо шляхом пошуку альтернативних шляхів залучення капіталу, зокрема докапіталізація через пошук іноземних інвесторів, випуску акцій, реорганізації банків шляхом злиття та приєднання. Проведення даних заходів дасть змогу стабілізувати не лише банківський сектор, а і економіку України в цілому.

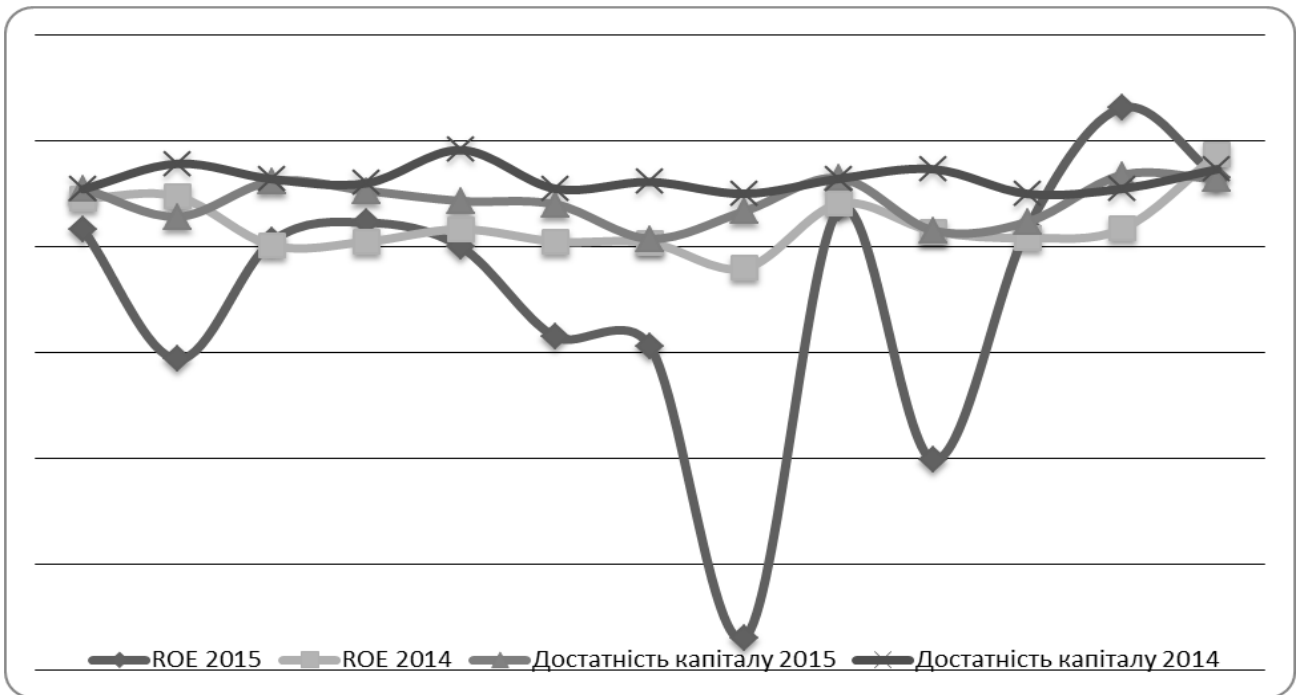

Рис. 1 Значення рентабельності капіталу (ROE) та нормативу достатності регулятивного капіталу (Н2) для банків 1 групи України за 2014-2015 рр, %
Джерело: розроблено автором на основі [2].

Список використаних джерел

1. Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28 серпня 2001 р. № 368 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного банку України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/inde>.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ ЛЛОЙД

Питання, що окреслює тематику функціонування одного з найвідоміших ринків страхування у світі – Ллойд, є доволі актуальним та потребує подальшого дослідження з точки зору як поточної діяльності, так і майбутньої стратегії розвитку.

Першочергово слід розглянути проблему розуміння відмінності між категоріями «страхова компанія» та «страховий ринок», адже існує хибна думка щодо утотоження цих понять саме на прикладі страхового бренду Ллойд. Утім, за своєю організаційною структурою Ллойд не схожий на жодну страхову компанію, оскільки він є справжнім ринком, чиї учасники об'єднуються разом у синдикати для страхування ризиків. Станом на 31 грудня 2015 року ринок Ллойд складався з 84 синдикатів, 4008 каверхолдерів та 242 брокерів, які активно надають страхові послуги у понад 220 країнах, утворюючи при цьому потужний ресурс на загальну суму £ 25,1 млрд. [1]

Для того, щоб досягнути всесвітній масштаб ділової активності ринку Ллойд, варто звернути увагу на структуру ринку, як за окремими регіонами (47% – США та Канада, 18% – Великобританія, 14% – решта Європи, 10% – Центральна та Тихоокеанська Азія, 7% – решта Північної та Південної Америки, 4% - решта світу), так і за певним видом страхування (32% – перестраховання, 26% – страхування майна, 22% – страхування від нещасних випадків, 9% – морське страхування, 5% – енергетичне страхування, 4% – моторне страхування, 2% – авіаційне страхування).

Найголовніші фінансові показники діяльності ринку Ллойд свідчать про ускладнення ситуації у 2015 році порівняно з 2014:

- прибуток у розмірі £ 2,1 млрд (2014: £ 3,0 млрд) та рентабельність власного капіталу на рівні 9,1% (2014: 14,1%);
- комбінований коефіцієнт випередження середньо-групового конкурента 90,0% (2014: 88,4%);
- дохідність інвестицій – 0,7% (2014: 2,0%);
- сильна база капіталу з чистим обсягом ресурсів, що зріс на 7,2% до £ 25,1 млрд (2014: £ 23,4 млрд) [2].

Зазначимо, що вже третій рік поспіль Ллойдю вдається утримувати рівень страхових виплат на рівні, нижчому від середньо-запланованого у довгостроковому періоді – US \$1,1 млрд проти US \$2,7 млрд. Однак, чистий прибуток знизився від £ 3,02 млрд у 2014 році до £ 2,12 млрд у 2015 році. Динаміку обсягу валових премій та чистого прибутку ілюструє рис. 1

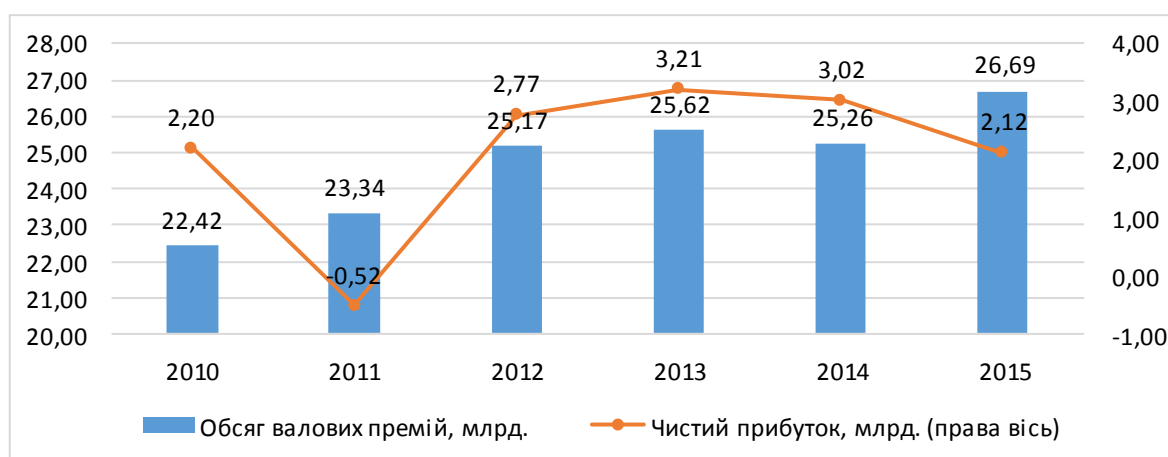

Рис. 1 Фінансові показники ринку Lloyd's протягом 2010 – 2015 років

Джерело: [1]

У сучасному світі Ллойд є впливовою та передовою силою страхової галузі. Починаючи з 2012 року, Ллойд реалізовує довгострокове бачення свого розвитку, так звану Візію-2025. Її основою є 8 стратегічних пріоритетів: нагляд за ринком, глобальний доступ до ринку, легкість ведення бізнесу, капітал, інновації, таланти, бренд та глобальна корпоративна соціальна відповідальність.

Стратегія-2025 спрямована на перетворення ринку Ллойд у глобальний центр для талановитих фахівців із страхування і перестраховування, діяльність яких забезпечить фінансову безпеку навколишнього середовища та сприятиме глобальному економічному зростанню.

Список використаних джерел

1. Lloyd's Annual Report – 2015, інтернет-ресурс: <http://www.lloyds.com/AnnualReport2015/>
2. Lloyd's 2015 Annual Results Analyst Presentation – інтернет-ресурс: <http://www.lloyds.com/>.

Галушко О. І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМА РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ БАНКІВ

Проблема оцінки діяльності банків є актуальною як для керівництва банківських установ, так і для їх партнерів та клієнтів. Одним з всесвітньо прийнятих інструментів комплексної оцінки банків за стандартизованим набором показників є рейтингова оцінка, крім того, на базі рейтингового оцінювання здійснюється моніторинг діяльності банків з боку НБУ.

Рейтинг банків — порівняльна оцінка діяльності кількох банків, в основі якої лежить загальна характеристика за певною ознакою, що дозволяє їх згрупувати. На сьогодні існує значна кількість методик рейтингової оцінки, починаючи від тих, які використовують НБУ (методика CAMELS) та Асоціація українських банків і до приватних методик (які розробляють авторитетні журнали та рейтингові агентства), наприклад, В.С. Кромонава, «Кредит-Рейтинг», «IBI-Rating», «Експерт-Рейтинг», «Стандарт-Рейтинг», Moody's, Standard&Poor's та Fitch Ratings.

Однак, постійна зміна середовища функціонування банків викликає необхідність перерахунку вагових коефіцієнтів рейтингових методик, оскільки негнучкість до змін кон'юнктури ринку призводить до поступової втрати адекватності результатів оцінки за такою методикою. Найбільше критики за розрахунок вагових коефіцієнтів зазнала модель В. Кромонава, котру й досі банки використовують як основу для побудови власних методик оцінки банків-контрагентів. Тому, необхідно узгоджувати питому вагу показників рейтингової моделі зі змінами у банківській системі.

Проблема оптимізації системи параметричних показників пов'язана також з їх взаємною кореляцією. Значна кількість показників рейтингових моделей є незначущими, що пов'язано із їх взаємною кореляцією, а отже достатньо обмежитися використанням одного показника замість декількох [1, 39.]. Так, методику рейтингового оцінювання Euromoney піддають критиці за одночасне використання показників величини балансових активів та капіталу і розрахунку коефіцієнтів прибутковості активів та капіталу. Рейтингову методику В. Кромонава критикують за використання лише одного напрямку оцінювання – надійності банку – й ігнорування інших. Більш досконалішими щодо системи параметричних показників є методики CAMELS та Аналітичного центру фінансової інформації (АЦФІ). Однак дані методики передбачають використання інформації, що становить банківську таємницю, існування потужної системи обробки інформації та ведення постійного спостереження за об'єктами аналізу.

Ще однією проблемою рейтингової оцінки є те, що вона не може визначити абсолютну надійність чи ефективність банку. Непередбачуваність ситуації спричиняють безліч внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на банк, які не можна спрогнозувати, тому жодна рейтингова методика не є універсальною. Рейтинги відображають думку щодо вірогідності невиконання фінансових зобов'язань, однак у них безпосередньо не декларується зв'язок із цією ймовірністю [2].

Існує низка суперечностей, що пов'язані з використанням даних методик. По-перше, результати проведення рейтингової оцінки банку повинні бути прозорими та доступними широкому колу споживачів, проте це може призвести до паніки клієнтів у випадку, коли банк переживає незначні труднощі, які не призводять до катастрофічних наслідків. По-друге, при оцінюванні діяльності банків необхідно використовувати як кількісні, так і якісні показники, що потребує застосування експертних оцінок, а це носить суб'єктивний характер. Незважаючи на те, що різні агентства використовують схожі літерні позначення своїх рейтингів, їхні підходи не в усьому збігаються, оскільки вони використовують неоднакові набори та різну кількість індексів, отже і рейтинги надають різні.

Отже, рейтингове оцінювання банків є необхідною передумовою прозорості фінансового ринку та чинником розвитку банківської системи України. Рейтинги банків є індикаторами їх надійності та ефективності для потенційних вкладників, інвесторів та банків-партнерів. На сьогодні існує багато недоліків рейтингової системи оцінювання, вона потребує універсалізації критеріїв та загального вдосконалення. Потрібно розвивати національну мережу рейтингових агентств, удосконалювати методики обчислення рейтингів, які б вимірювали і поточний, і прогнозований майбутній стан банків шляхом оптимізації системи параметричних показників та через адаптацію вагових коефіцієнтів поточній ситуації на ринку банківських послуг, а також підвищувати кваліфікацію фахівців.

Список використаних джерел

1. Каширіна, О. Рейтингова система оцінки фінансової стабільності банків з іноземним капіталом як інструмент підвищення надійності банківської системи / О. Каширіна, В. Фурсова // Вісник НБУ. – 2011. – №9. – С. 33-41.
2. Карминский, А. М. Рейтинги в экономике: методология и практика / А. М. Карминский, А. А. Пересецкий, А. Е. Петров ; под ред. А. М. Карминского. — М. : Финансы и статистика, 2005. — 240 с. : ил.

ОБЛІКОВА СТАВКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Облікова ставка є одним з основних інструментів грошово-кредитного регулювання центрального банку. Через зміну рівня облікової ставки центральний банк регулює середній рівень відсоткових ставок у країні, що відображається на кредитуванні банками суб'єктів підприємництва, а отже впливає на розвиток економіки в цілому. Теперішня ситуація стану економіки України зумовлює актуальність дослідження особливостей управління обліковою ставкою, визначення її місця серед інструментів валютного регулювання та знаходження кореляційного зв'язку з основними макроекономічними показниками.

За визначенням Положення про процентну політику Національного банку України та Закону України «Про Національний банк України» облікова ставка НБУ є одним з монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк установлює для суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів на відповідний період і є основною процентною ставкою, яка залежить від процесів, що відбуваються в макроекономічній, бюджетній сферах та на грошово-кредитному ринку [1,2].

Її рівень - інструмент регулювання грошової маси в країні, а через неї - інфляції, і в кінцевому рахунку - темпу економічного розвитку. Підвищення облікової ставки веде до відповідного зростання відсотків по кредитах, що надаються комерційними банками населенню і народному господарству, і в кінцевому рахунку - до звуження грошової маси, що сприяє стримуванню інфляції. Навпаки, зниження облікової ставки сприяє розширенню грошової маси, прискорення зростання виробництва [4].

Збільшуючи рівень облікової ставки, НБУ досягає таких регулятивних наслідків: стримує попит комерційних банків на свої позички, гальмує зростання їх надлишкових резервів та банківського кредитування економічних суб'єктів, стримує мультиплікацію депозитів і зростання пропозиції грошей. Зниження центральним банком облікової ставки має протилежні наслідки.

Процентна політика як монетарний інструмент має також і певні недоліки. Вплив його на пропозицію грошей не досить чіткий і оперативний. Процентна політика убік росту в коротко- та довгостроковому періоді може створити ефект інфляції через перекидання банками і їх позичальниками своїх витрат на плечі кінцевого споживача, а адміністративне встановлення рівня відсотка «зверху» і інші адміністративні заходи (наприклад, ліцензування, кількісне обмеження кредиту) не є ринково орієнтованою дією, тому за надмірного використання призводить до тінізації економіки та спрямування бізнесу до офшорних зон [3, с. 484].

Облікова ставка НБУ у період 2013-2016 років має тенденцію до зростання, а саме: з 6,5% від 13.08.2013 до рекордного рівня 30% від 04.03.2015. На сьогоднішній день облікова ставка становить 22% , що є результатом проведення стриманої грошово-кредитної політики спрямованої на запобігання несприятливому впливу, який на українську економіку можуть мати внутрішня політична нестабільність та турбулентність у світовій економіці. Утримання процентних ставок на незмінному рівні має на меті досягнення цілі зі зниження споживчої інфляції до 12% на кінець 2016 року і 8% на кінець 2017 року [5].

Таким чином, облікова ставка центрального банку є важливим інструментом монетарного регулювання. Її значення пояснюється здатністю впливати на рівень відсоткових ставок за кредитними операціями банків, які визначають як рівень ділової активності, так і інфляційну динаміку в країні. Втім, забезпечення процесу управління обліковою ставкою НБУ потребує вдосконалення, а саме: враховувати показники не суто монетарної сфери, а реального сектору економіки, зокрема рентабельність підприємств.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.99 р. № 679-XIV зі змін. Та доповн. – Режим доступу :<http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Положення про процентну політику Національного банку України, затвердженого постановою Правління НБУ від 18.08.2004 р. № 389 – Режим доступу :<http://zakon.rada.gov.ua>
3. Гроші та кредит: Підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. - К.: кнеу, 2001. - 602 с.
4. Економіко-математичний словник: Словник сучасної економічної науки. - М.: Дело. Л. І. Лопатников. 2003. – Режим доступу: http://economic_mathematics.academic.ru/
5. Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.

Губаржевський Д.Ю

Київський національний торговельно-економічний університет

СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ДЕРЖАВНИМ РЕГУЛЮВАННЯМ ТА САМОРЕГУЛЮВАННЯМ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Реалізація державної політики, спрямованої на оптимізацію функцій держави в національній економіці та, зокрема, на страховому ринку, обумовила актуалізацію питань взаємодії інститутів державного регулювання та саморегулювання.

Регулювання ринку страхових послуг має реалізувати комплекс заходів, спрямованих на створення умов, що забезпечують розвиток конкуренції в усіх сегментах ринку; відповідної інфраструктури; на якісну зміну підходів до нагляду і регулювання [1, с. 300]. Регулювання ринку страхових послуг виступає у вигляді державного регулювання та саморегулювання, які мають як

переваги, так і недоліки. До переваг належить можливість встановлення обмежувальних бар'єрів для виходу на ринок професійних учасників; виведення з ринку неплатоспроможних та несумлінних професійних учасників; створення системи захисту прав споживачів.

Міжнародний і вітчизняний досвід використання механізму саморегулювання в різних галузях економіки свідчить про його двоїстий характер впливу на економіку. З одного боку, саморегулювання, як альтернатива державного регулювання економіки, мінімізує державні витрати на регулювання та забезпечує максимальну гнучкість по відношенню до інтересів учасників ринку. З іншого боку, саморегульовані інститути сприяють появі додаткових обмежень входу на ринок і мінімально враховують інтереси аутсайдерів. Саморегулювання загалом сприяє формуванню конкурентних ринкових відносин, гармонізації відносин між бізнесом і владою [2, с.2].

У більшості європейських держав саморегульовані організації відіграють важливу роль у створенні стандартів діяльності для відповідних професій, галузей чи сфер діяльності тощо. При цьому їх діяльність законодавчо врегульована, прозора й прогнозована.

Директиви ЄС [3] зазначають, що механізм саморегулювання припускає встановлення відповідно до заявлених цілей вимог до учасників ринку, об'єднаних за принципом членства в професійні асоціації, контроль виконання таких вимог (включаючи моніторинг), застосування санкцій до порушників, а також використання внутрішніх механізмів вирішення спірних ситуацій.

Нині на вітчизняному страховому ринку діє три добровільних професійних об'єднання, а саме: Ліга страхових організацій України, Асоціація «Страховий бізнес» та Українська федерація убезпечення, що можуть бути трансформовано у саморегульовані організації, яким державою може бути переданий ряд функцій.

Діяльність саморегульованих організацій (СРО) буде ефективною за умови дотримання балансу інтересів та оптимального поєднання методів

державного регулювання, саморегулювання і вільного страхового ринку; оптимального розподілу функцій між державою і СРО; посилення контролю за діяльністю членів СРО; доповнення функцій СРО повноваженнями щодо здійснення компенсаційних виплат з метою захисту прав страхувальників та вигодонабувачів.

Отже, для ефективного функціонування цього інституту необхідно оптимальне співвідношення державного регулювання й саморегулювання.

Список використаних джерел

1. Волосович С.В. Страхування ризиків кредитної сфери: монографія / С.В. Волосович. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 388 с.
2. Фоміна К. Перспективи розвитку саморегулювання в Україні / К.Фоміна // Правовий тиждень. – 2011. – № 31(157). – С. 1–2.
3. Саморегулирование: Директивы ЕС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sro.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=572&Itemid=186.

Доцок К.І.

Торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету

РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Мета дослідження: розробити методику подолання фінансової кризи в країні на основі іноземного досвіду за допомогою реформування фінансової системи України.

Актуальність дослідження: фінанси держави прямо пропорційні фінансам кожного громадянина.

Вони впливають на всі аспекти життя українця, такі як освіта, культура, здоров'я, наука, соціальний захист, заробітна плата, тощо.

В своїй роботі я проаналізувала досвід іноземних країн і враховуючи національну специфіку нашої країни, пропоную такі шляхи реформування української фінансової системи:

- реструктуризація та проведення фінансового оздоровлення банків;
- зменшення податкового навантаження на малий та середній бізнес;
- ліквідація неплатоспроможних фінансових інститутів;
- здійснення децентралізації державних фінансів, структурного розмежування державного та місцевих бюджетів за джерелами надходжень та витрат;
- здійснення ефективних заходів з налагодження системи достовірного фінансового обліку, державної звітності та своєчасної сплати податків;
- реальне розмежування фінансової та кредитної систем.

Дрюк А.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ СПЛОК В УКРАЇНІ

Закордонний досвід свідчить про те, що небанківські фінансово-кредитні інститути відіграють дуже важливу роль в економічному розвитку країни в цілому і окремих регіонів зокрема. Це пов'язано з наданням ними спектра фінансових послуг, які не здійснюють комерційні банки, що, у свою чергу, зумовлює залучення заощаджень населення і розширення можливостей у виборі джерел фінансування.

На даний час сектор небанківських елементів в Україні є дуже малим, але вони можуть зайняти свою нішу, надаючи послуги, не характерні для сучасних українських банків. Серед небанківських фінансових інститутів слід відмітити кредитні спілки (КС), що є інструментом для розв'язування соціальних і фінансових проблем тих категорій населення, які найбільше цього потребують. Рух кредитної кооперації є важливою складовою соціальної економіки, оскільки сприяє самоорганізації людей і становленню громадського суспільства. Однак, незважаючи на важливість такого інституту в економіці України, яким являються кредитні спілки, в їх діяльності існують певні недоліки. Цим і пояснюється актуальність роботи.

Станом на 30.06.2015 в Україні нараховується 588 кредитних спілок, занесених у реєстр Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та об'єднує понад 1 млн. клієнтів. За офіційними даними Бюлетеня кредитних спілок України, загальні активи системи перевищують 2,2 млрд. грн.[1]

Сучасні проблеми розвитку вітчизняних КС варто розглянути у вигляді стоп-факторів, що гальмують процеси зростання показників основної діяльності: наявність "сірого" сектору, велике число "жевріючих" кредитних спілок, порушення кооперативних принципів у діяльності значної кількості кредитних спілок; недосконала структура кредитного портфеля, політика формування та управління активами й пасивами, відповідні процентні ставки, недостатнє впровадження нових видів послуг і ринкових інструментів, відсутність узгодженої довготермінової ринкової стратегії; недостатній доступ до дешевих і довгих ресурсів, неналежне сервісне супроводження, відсутність механізмів підтримання фінансової стабільності кредитних спілок та гарантування вкладів їх членів, низький рівень системної інтеграції кредитних спілок у режимі саморегулювання [2, ст. 107].

Перспективним бачиться напрямок створення кредитними спілками центрів фінансової взаємодопомоги (специфічних філій кредитної спілки у

певних організованих групах, у кожній з яких створюватиметься рекомендаційна рада). Через такі центри кредитні спілки зможуть структурувати своє членство і активно працювати із поручительством. Це дозволить вирішити проблему несумлінних позичальників та неповернення позик. Люди будуть серйозніше ставитися до кредиту і відчувати більшу відповідальність за власні дії та дії своїх колег.

Підбиваючи підсумок, можна стверджувати, що одним із основних пріоритетів розвитку кредитних спілок в Україні є збереження кооперативного принципу їх функціонування, забезпечення якісного обслуговування членів фінансових кооперативів та якнайшвидше усунення суперечливих моментів у нормативно-правових актах, які регулюють діяльність кредитних спілок.

Список використаних джерел

1. Бюлетень кредитних спілок України / № 59, 60, № 61 – 2014-2015.
2. Кредитні спілки в Україні/ Панкратова О.М., Музалевський О.С./Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. - №34. – С. 104 – 111.

Клименко С.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Питання виокремлення системно важливих фінансових інститутів активно вивчалось із 2006 р. та набуло особливої актуальності під час розгортання світової фінансової кризи 2008-2009 рр., яка значною мірою вплинула на стабільність та порушила функціонування фінансових ринків багатьох країн [1]. Для фінансового сектору України особливо актуальним

залишається необхідність удосконалення регулювання системно важливих банків, що пов'язано із ключовою роллю банківського сектору у забезпеченні сталості економічного розвитку країни в цілому.

У цьому аспектові важливим постає питання пошуку дієвих підходів та механізмів ідентифікації з метою подальшого регулювання системно важливих фінансових установ, зокрема банків, на національному та світовому рівнях.

У сучасній науковій літературі зустрічаються різні тлумачення системних банків, які часто називають «занадто великими/важливими, щоб збанкрутувати» (too big/important to fail), «занадто системними, щоб збанкрутувати» (too systemically to fail), «занадто великими, щоб бути врятованими урядом» (Too-Big-To-Save). При цьому, більшість підходів до визначення системно важливих банків акцентують увагу саме на розмірах фінансової установи.

У світовій практиці мають місце визначення, відповідно до яких системно важливі банки визначаються як банки, банкрутство яких має згубні наслідки для функціонування фінансової системи та економіки; як спроможні мати значний негативний вплив на глобальну і національну фінансову систему. Системно важливі банки пов'язують із фінансовими інститутами, які у випадку погіршення стану або нежиттєздатності здатні спричинити серйозні перебої у фінансовій системі та економіці. Відповідно до вітчизняного законодавства системно важливий банк визначено як банк, неможливість функціонування якого спричиняє значний вплив на функціонування банківської системи в цілому [1].

Важливим залишається питання розробки заходів щодо регулювання та підтримки системно важливих банків як на рівні окремих країн, так і на світовому рівні. Підтвердженням нагальності цього питання стало рішення лідерів «великої двадцятки» (G20) щодо необхідності обов'язкового регулювання і нагляду системно важливих фінансових організацій, ринків та інструментів.

У цьому аспекті Базельським комітетом з питань банківського нагляду зроблено важливі кроки, а саме розроблено методичні рекомендації з питань визначення та регулювання глобальних та національних системно важливих банків з метою запровадження заходів щодо мінімізації системних ризиків в економіці, а також ефективного нагляду за такими фінансовими інститутами.

В Україні цьому питанню також приділяється значна увага, що підтверджується запровадженням у 2014 році Положення про порядок визначення системно важливих банків. Однак, вітчизняний механізм ідентифікації та регулювання системно важливих банків потребує подальшого удосконалення на підставі запровадження провідного світового досвіду з метою усунення нестабільності функціонування вітчизняної банківської системи та економіки країни в цілому, що може бути предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Стегнієнко М.О. Систематизація існуючих поглядів на поняття «системно важливі банки» / М.О. Стегнієнко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 810-814.

Коваленко Ю. Л.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ

Світова економічна криза помітно похитнула фінансовий сектор провідних країн світу, висвітлила його вразливість до системних ризиків та обумовила актуальність визначення передумов виникнення та реалізації системного ризику в фінансовій сфері. Перелік передумов та вектори їх

класифікації є невичерпними, суб'єктивними та мають кореляційний зв'язок. На нашу думку, до основних передумов можна віднести:

1. Економічні ризик-фактори, що виникають на макро- та мегарівні. Зокрема, спекулятивні «бульбашки» в сфері нерухомості чи цінних паперів; цінова волатильність на активи в умовах дефіциту ліквідності; дія «ефекту доміно (зараження)»; нагромадження суверенних боргів країни; глобальна незбалансованість рахунків поточних операцій та золотовалютних резервів; витік національного й іноземного капіталу; різкі коливання курсу валют та процентних ставок [1, с.29].

2. Політичні ризик-фактори, на які фінансові установи не можуть вплинути, але повинні враховувати їх в своїй діяльності, зокрема: нестабільність діяльності органів влади; неефективна економічна політика, зміни в політичному курсі держави; заборона або обмеження зовнішньоекономічних операцій; військові дії та локальні конфлікти.

3. Інформаційні, зокрема, інформаційна асиметрія, коли економічні суб'єкти можуть неправильно сприйняти ринковий сигнал або свідомо викривити інформацію; розвиток олігополістичного рейтингового ринку; недостатня транспарентність усіх елементів фінансової системи.

4. Поведінка учасників ринку: змовна поведінка банкірів та спокуса зловживань; приховані гарантії з боку регулятора; недосконале корпоративне управління банку, що фактично заохочує взяття надмірних ризиків [2, с.43].

Реалізація системних ризиків зумовлена концентрацією впливу фінансових та макроекономічних ризиків, які накопичуються як на рівні окремої країни так і глобальному. На мікрорівні при концентрації кредитного, процентного, ринкового, валютного та ризику ліквідності в банківській системі зростає загроза фінансовій стабільності [3, с.25].

Можна знайти спільні причини виникнення різних фінансових криз, але варто звернути увагу на особливості фінансового сектору України, які зумовлюють системні ризики:

агресивна кредитна політика, що призводить до зниження якості кредитного портфеля та банкрутства фінансової установи;

значні валютні ризики при девальвації гривні в частині валютних кредитів;

різкі зміни процентних ставок, що зумовлюють невизначеність та провокують збитки для банку;

труднощі з поповненням ліквідних коштів;

значний вплив регулятора.

Отже, перелік передумов виникнення системного ризику невичерпний та має свої особливості в кожній банківській системі.

Список використаних джерел

1. Науменкова С. В. Проблеми подолання негативного впливу глобальних диспропорцій та формування нового геофінансового механізму / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. - // Фінанси України : наук.-теорет. та інформ.-практ. журн. М-ва фінансів України. - 2009. - № 3. - С. 23-36

2. Чемерис В. Системний ризик у діяльності фінансового сектору: передумови, джерела та фактори / В. Чемерис, Ю. Заруба // Вісник НБУ. Вересень 2012. С. 42-45.

3. Сисоєва Л. Ю. Особливості прояву системних ризиків банківської діяльності / Л. Ю. Сисоєва // Формування ринкових відносин в Україні. — 2013. — № 12. — С. 23-29.

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

На сьогодні фінансова система країни є основою національної економіки, адже вона забезпечує функціонування всієї економічної системи держави. Враховуючи це, важливим є створення ефективного механізму державного регулювання ринку фінансових послуг, який покликаний забезпечити стабільність та розвиток даної сфери. В Україні державне регулювання ринку фінансових послуг здійснюють Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України та інші інститути державної влади. Повноваження даних суб'єктів перетинаються і їх не можливо розподілити, існує неналагоджена належна співпраця й використання різних не уніфікованих інструментів. Таким чином, механізм державного регулювання фінансового ринку є не досконалим і потребує реформування.

Державне регулювання ринку фінансових послуг – здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком фінансових послуг та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері [2]. Регулювання має забезпечувати належне виконання ринком фінансових послуг основної функції – розподілу і перерозподілу фінансових активів між сферами економіки, регіонами країни та країнами в межах світового ринку. Сучасна система регулювання ринку фінансових послуг має базуватися на принципах, що передбачають: захист прав та інтересів учасників з боку держави, прозорість та доступність інформаційної бази, необхідної для прийняття рішень, підтримку добросовісної конкуренції, існування державного органу

регулювання з чітко визначеними функціями і повноваженнями, підтримку інновацій у даній галузі.

Пропозиції та погляди представників різних державних установ, науковців та практиків фондового ринку України зводяться до такого: по-перше, необхідно прискорити впровадження методів регулювання ринку фінансових послуг, які б відповідали вимогам сьогодення та міжнародним стандартам; по-друге, регулювання має сприяти захисту інтересів держави і громадян та підтримувати процес активного формування цивілізованого національного ринку; по-третє, єдина державна політика у цій сфері повинна здійснюватися на засадах централізації регулятивних зусиль та повноважень держави [2].

На розвиток системи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні негативно позначається недостатня ефективність самого ринку. Це пояснюється насамперед мірою привабливості ринку фінансових послуг для інвесторів. Серед негативних факторів впливу: політична нестабільність, економічна криза в країні, низький законодавчий захист інвесторів, недостатньо розвинута інфраструктура ринку фінансових послуг, маніпулювання цінами, використання інсайдерської інформації та випадки недобросовісного ставлення фінансових посередників до клієнтів. Тому під час розробки засад регулятивної політики в Україні доцільно враховувати три аспекти:

- вироблення простої і чіткої схеми регулювання для залучення іноземних інвесторів і сприяння вітчизняним інвесторам;
- орієнтація на загальну міжнародну тенденцію до посилення державного регулювання;
- розвиток ефективної системи саморегулювних організацій паралельно з посиленням державного впливу з метою подолання корупції в системі регулювання. Для ефективного розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг потрібні мегарегулятор, створення якого відповідатиме загальним міжнародним тенденціям, а також стратегія розвитку ринку фінансових послуг.

Найоптимальнішим варіантом розвитку механізму державного регулювання фінансової сфери є створення в Україні окремої незалежної державної фінансової установи з повноваженнями проведення фінансового нагляду та регулювання на консолідованій основі, яка б володіла повною незалежністю (інституційною, функціональною, фінансовою тощо) та сприяла розвитку та підвищенню стабільності та ліквідності фінансових ринків завдяки більш скоординованим управлінським заходам [1].

Отже, з метою реалізації довгострокової стратегії реформування та розвитку фінансового сектора України нинішня система державного регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг потребує модернізації шляхом впровадження практики інтегрованого державного нагляду, відпрацювання механізмів співпраці між вже діючими органами державного регулювання, комплексного вдосконалення законодавства з його подальшою адаптацією до європейського законодавства, впровадження механізмів забезпечення стабільності та прозорості фінансової діяльності, захисту прав споживачів фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Кравцова І. В. Шляхи реформування механізму державного регулювання ринку фінансових послуг / І. В. Кравцова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – №3.
2. Масляєва К. Специфіка правового статусу органів державного регулювання ринку фінансових послуг України: проблеми та шляхи їх вирішення / К. Масляєва // Юридична Україна. – 2011. – № 8.

АНАЛІЗ РЕФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Рефінансування – це один із основних інструментів грошово-кредитної політики центрального банку, сутність якого полягає у наданні коштів тим банкам, які наразі їх потребують [1]. Механізм рефінансування банків забезпечує процес зростання економіки будь-якої країни, а отже, правильність його використання, як інструменту стимулювання банків, є неймовірно важливим.

Історія розвитку банківської системи України останніх років наочно демонструє той факт, що у кризових ситуаціях існуюча система рефінансування виявляється неефективною [2, с.133]. На нашу думку, даний механізм має низку проблем, таких як: недосконалість нормативно-правової бази; відсутність механізму контролю за цільовим використанням коштів [3, с.176]; відсутність прозорості банківської звітності; виведення коштів через офшорні канали та перекладення відповідальності на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), використання їх для спекуляції на валютному міжбанківському ринку [3, с.176]. Рефінансування не є функцією НБУ, а вимушеним заходом під час кризи для підтримання ліквідності банків, саме тому в усіх інших випадках рефінансування призводить до негативних наслідків [3, с.175].

Перший крок до видозміни алгоритму рефінансування – це посилення контролю та вдосконалення фінансової і статистичної звітності про використання кредитів рефінансування [4, с.58]. А надалі - розробка принципово нових схем рефінансування без залучення коштів НБУ. Для цього пропонуємо створити спеціальне аналітично-ревізійне бюро на базі ФГВФО, що працюватиме із проблемними банками. Отже, НБУ визначає проблемний

банк, вводить у ньому тимчасову адміністрацію; виручені кошти від реалізації складають першочергові виплати, визначають суму проблемної заборгованості. Далі створюється санаційний фонд з випуском інвестиційних сертифікатів на суму проблемної заборгованості, збільшеної на розмір статутного фонду банку. Випущені інвестиційні сертифікати обмінюють на корпоративні права засновників банку. Аналітично-ревізійне бюро є державним, тому власність переходить до держави, отже, відбувається націоналізація банку. Таким способом очищається банк від проблемних кредитів та від зобов'язань, відновлюється його платоспроможність. Перевага методу в тому, що не витрачаються кошти НБУ для рефінансування банків, його можна використовувати до усіх проблемних банків.

Як свідчить структура наданого рефінансування, банки потребують короткострокової докапіталізації, тому найбільш поширеним його видом є кредити “овернайт”, частка яких 2015р. у загальному обсязі склала 48% [5]. Наразі дана проблема є нагальною, оскільки на сьогодні 65 банків у стані ліквідації [5], більша частина тих, що на ринку, - неплатоспроможні і потребують докапіталізації. Тільки за 2 місяці 2016 р. обсяг заборгованості банків за кредитами рефінансування склав 103,1 млрд. грн, а частка кредитів, наданих неплатоспроможним банкам - близько 25% [5]. За 2014-2015 роки було надано коштів рефінансування на суму 211,3 млрд. грн, а обсяг заборгованості на початок 2016 р. становив 103,1 млрд. грн. Ці показники свідчать про неспроможність системи рефінансування діяти в ринкових умовах, її неефективність.

Механізм рефінансування НБУ потребує рішучих реформ і є недосконалим, а запропонована методика може бути впроваджена у термін менше 1 року, що особливо актуально для умов українського ринку та сучасної кризи банківської системи.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999р. –

[Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.gov.ua

2. Метлушко О.В. Модернізація операцій рефінансування банків як чинник фінансово-кредитної сфери [Текст] / О.В. Метлушко // Фінанси, грошовий обіг та кредит. – 2014. - № 25. – С. 131-135

3. Башнянин Г.І. Проблеми рефінансування банків у посткризовий період [Текст] / Г.І. Башнянин, В.А. Сидоренко, М.Б. Люлик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. - № 22.12. – С. 173-177

4. Максимова А.В. Рефінансування банків: механізм застосування, особливості обліку, аналіз, проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / А.В. Максимова // Наука й економіка. – 2014. – № 3(25). – С. 48-59

5. Сайт НБУ. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.bank.gov.ua

Лановенко О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СЕГМЕНТІВ БАНКУ

В умовах низької капіталізації банківської системи та наявності ризикової динаміки стійкого збільшення витрат саме ефективне управління витратами банків є пріоритетним напрямком банківського менеджменту.

В першу чергу виникає необхідність аналізу поділу витрат за сегментами банківського бізнесу. До фокус-групи увійшли 10 найбільших банків за розмірами активів станом на 01.10.2015, на які припадає 65 % активів банківської системи та 64 % зобов'язань, що свідчить про репрезентативність вибірки. Аналіз структури витрат дозволив встановити, що протягом 2009- 2014 років частки витрат корпоративного та роздрібного бізнесу складали від 30 до 40%. Лише у 2014 році витрати корпоративного сегменту значно зросли та

склали 40% від загальних витрат банків фокус-групи. Щодо інвестиційної банківської діяльності ті інших сегментів банківського бізнесу, частка цих статей у загальній структурі витрат не перевищує 20%.

Аналіз за сегментами показує, що найбільші банки України виділяють близько 70% адміністративних витрат на роздрібний сегмент, що визначає стратегічну важливість цього сегмента для них. Не дивлячись на це, роздрібний бізнес, як і раніше залишається збитковим

За результатами аналізу було встановлено, що найбільшу частку в структурі витрат у кризові періоди (зокрема, 2009-2010 та 2014 рр.), займає сегмент корпоративного бізнесу. Необхідно зауважити, що сегмент роздрібного бізнесу не так гостро реагує на кризові періоди в економіці. Банки більше уваги приділяють управлінню витратами роздрібного сегменту, тому за останні три роки частка роздрібного сегменту у загальній структурі витрат зменшується з 48% в 2012 р. до 33% в 2014 р. Частка витрат інвестиційного бізнесу зростає переважно через недостатній рівень управління банківськими ризиками та нерозвиненість ринку, адже за рівнем ризику інвестиційні операції займають перше місце.

Одним із способів визначення джерел витрат банку та оцінка їх з точки зору продуктивності є використання технології функціонально-вартісного аналізу (далі -ФВА), під яким пропонується розуміти метод економічного дослідження банку як елементної системи, розподіленої на функції, спрямований на оптимізацію співвідношення між їх якістю та витратами на досягнення такої якості. ФВА-аналіз базується на припущенні про те, що в кожній функції, пов'язаній з виготовленням та реалізацією банківських продуктів, що аналізуються, зосереджені як необхідні, так і зайві витрати. Ці зайві витрати і є об'єктом аналізу, вивчення та знаходження шляхів усунення.

З метою налагодження стратегічного управління витратами корпоративного сегменту банківського бізнесу пропонуємо:

- визначити збиткові або низькорентабельні банківські продукти та прийняти рішення про прискорення їх прибуткового зростання;
- переглянути організаційну структуру банку задля уникнення дублювання функцій окремих підрозділів;
- розглянути доцільність та ефективність адміністративних, операційних та технологічних функцій;
- здійснити аналіз найбільш вигідних клієнтів по кожному продукту та прийняти рішення про фокусування витрат на їх рекламу;
- переглянути зв'язок премій менеджерам та результатів їхньої діяльності;
- провести аналіз ланцюжка витрат та здійснити його оптимізацію шляхом реінжинірингу бізнес-процесів.

Лахман Л.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ДЛЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Напрямок України на інтеграцію до Європейської спільноти визначив перед вітчизняною економікою ряд питань, чи не найважливішим з яких є, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності. За таких умов актуальними є визначення основних проблем надання кредитних послуг юридичним особам, які на сьогоднішній день є в Україні. [1]

Існує ряд проблем для розвитку кредитних послуг, які потребують вирішення. Вони є значними перешкодами для нормального функціонування фінансових установ.

1. Основною проблемою, яка постає перед банком при кредитуванні юридичних осіб є ризик. Ризик є невід'ємною складовою економічної діяльності. Мінімізація кредитного ризику є основним завданням і проблемою для фінансової установи при здійсненні кредитування.

Вирішити дане питання можна наступним чином. Фінансові установи мають розробляти та удосконалювати програми, положення, розробляти стратегії та плани для забезпечення зменшення кредитного ризику [2].

2. Наступною перешкодою для розвитку кредитних послуг, а саме лізингу в Україні, є неготовність до здійснення лізингових операцій як потенційних лізингодавців, так і лізингоодержувачів.

Для вирішення цієї проблеми розроблена навчальна програма підтримки розвитку лізингу в Україні. Тому установи, які займаються даною діяльністю мають вивчити та застосовувати дану програму.

3. Ще одним негативним фактором є проблема розвитку факторингових послуг в Україні. Існує великий відсоток, котрий сьогодні закладають вітчизняні банки та компанії у свої тарифи за обслуговування. У розвинених країнах вартість факторингу становить у середньому близько 1,5-2% від суми постачання. В Україні середньозважений відсоток на ринку становить 50-60% від зазначеної суми.

Задля усунення цього недоліку насамперед необхідно удосконалювати законодавство та урегулювати фінансовий ринок України. Це дасть змогу популяризувати факторинг та збільшити його використання [3].

4. Також існує проблема для кредитування юридичних осіб - це різні умови їх кредитування фінансовими установами. Так, банки мають резерви для покриття збитків за кредитними операціями, а лізингові та факторингові компанії не мають такої функції. Законодавство не регулює можливість лізингових та факторингових компаній якимось покривати свої збитки. Це є негативним явищем для кредитування фінансовими компаніями, яке за кордоном уже вирішили.

Напряг вирішення даної проблеми знаходить своє відображення в досвіді зарубіжних країн, які змогли розробити та ввести в дію законодавство, яке забезпечує наявність резервів як у банках, так і в лізингових та факторингових компаніях [4, 5].

Отже, як бачимо на сьогодні існує ряд проблем для розвитку кредитних послуг юридичних осіб в Україні. Для того аби їх вирішити необхідно багато зусиль, насамперед використання досвіду зарубіжних країн, покращення вітчизняного законодавства та удосконалення всієї системи кредитування. Тому Україна повинна розробити та вдосконалити нові і прогресивні напрями розвитку кредитування юридичних осіб. Це покращить не лише фінансовий ринок, а й сприяє розвитку економіки країни загалом.

Список використаних джерел

1. Финансовые услуги в ГАТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pandia.ru/text/77/151/6736.php>.
2. Власов І.П. Кредитування малого середнього бізнесу: перспективи розвитку / І.П. Власов // Гроші і кредит. – 2013. № 339 –С.62-68
3. Кот Л. О. Перспективи розвитку окремих напрямів кредитування в Україні / Л.О. Кот// Банківська справа, №2 – 2012, с. 71-78
4. Офіційний сайт Банку Австрії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oenb.at/Finanzmarktstabilitaet/zahlungssystemaufsicht.html>
5. Офіційний сайт Бундесбанку Німеччини - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bundesbank.de/Navigation/DE/Home/home_node.html

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У світовій практиці саморегулювання стало невід'ємною складовою регулювання фінансового ринку. Розвиток інституту саморегулювання в Україні повинен відбуватися шляхом поступової передачі функцій державних регулюючих органів відповідному суб'єкту регулювання.

Згідно із Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» саморегулівна організація – це неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових послуг та якому делегуються відповідними державними органами, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг, повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг[1].

Принципами саморегулювання є:

- базою саморегулювання є діюче законодавство;
- саморегулювання направлене на часткове заміщення державного регулювання в окремих галузях економіки;
- правила поведінки, вироблені в СРО, доповнюють і конкретизують відповідні норми законодавства;
- норми саморегулювання, як правило. Встановлюють більш жорсткі вимоги до учасників ринкових відносин.

Діючі професійні об'єднання страховиків можуть бути перетворені в саморегулівні організації (СРО), яким може бути переданий ряд функцій, виконуваних в даний час державою[2]:

- вироблення єдиних професійних правил, стандартів діяльності членів СРО;
- представлення інтересів суб'єктів страхової справи, підвищення кваліфікації членів СРО, вирішення спорів між членами СРО;
- контроль за дотриманням професійних стандартів, збір та аналіз статистики та ряд інших.

Запровадження на ринку страхових послуг саморегулювання має ряд переваг, завдяки яким можна робити висновок про зростання ефективності такого регулювання, адже державні витрати скоротяться, саморегулювальні організації враховуватимуть інтереси професійних учасників ринку, що в перспективі позитивно відобразиться на роботі страхового ринку в Україні. У країні існують добровільні страхові саморегулювальні організації, та доречно було б створити одну провідну, якій би делегувалися повноваження та яка провадила б регулювання на страховому ринку і, в свою чергу, «опікувалася» іншими організаціями.

Список використаних джерел

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 20.08.2010 р. № 2664-14 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
2. Залетов О.М., к.е.н., доц.. Сутність і принципи саморегулювання на страховому ринку / О. М. Залетов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 2. - С. 235-239.

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЯТОРА НА РИНКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

В сучасних економічних умовах питання залучення ресурсів для банківської системи є особливо актуальним у зв'язку з ускладненням мобілізації банками ресурсів від клієнтів, високими темпами інфляції, та дефіцитом ліквідних коштів у банківській системі загалом. Міжбанківське кредитування є одним із найбільш ефективних і швидких способів перерозподілу грошових коштів і відіграє важливу роль у забезпеченні безперебійної роботи банків.

Національний банк України, як орган державного регулювання має значний вплив на ринок міжбанківського кредитування. Способи впливу НБУ на ринок міжбанківського кредитування показані на рис.1

Окрім вищезгаданих інструментів, які впливають напряму на пропозицію кредитних ресурсів на ринку є ще метод непрямого впливу на ринок міжбанківського кредитування. Таким інструментом є облікова ставка НБУ, яка впливає на вартість кредитних ресурсів загалом.

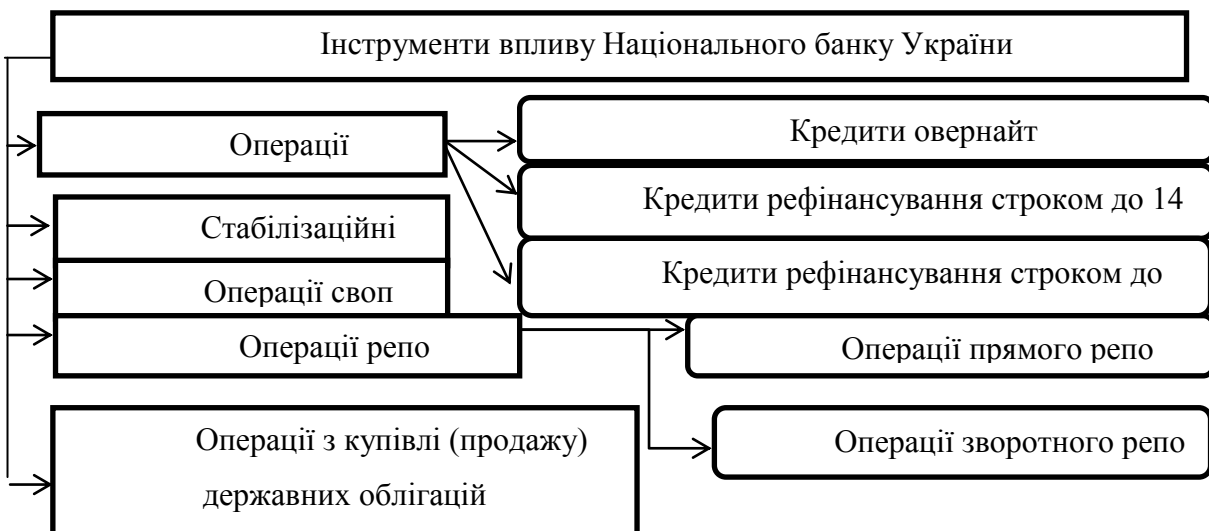

Рис.1 Інструментарій впливу НБУ на ринок міжбанківського кредитування

Для зображення впливу, який здійснюється на середньозважену ставку на ринку міжбанківських кредитів проаналізуємо динаміку вищезгаданих показників на ринку міжбанківських кредитів України. Дана динаміка зображена на рис. 2.

Рис.2 Динаміка показників середньозваженої відсоткової ставки на ринку МБК та облікової ставки НБУ у 2012-2015 роках

Загалом, можна констатувати існування суттєвого впливу облікової ставки на ринок МБК, проте існують періоди де, цей вплив, відбувається з часовим відставанням від зміни самої облікової ставки. Це свідчить про часовий "лаг" у реакції ринку на дії Регулятора, ми можемо спостерігати, що при встановленні облікової ставки на рівні 30%, ринок працював за інерцією, сподіваючись на короткострокову дію, такого рівня ставки. Наразі ж не зважаючи на суттєве зменшення облікової ставки, ринок МБК не поспішає зростати з огляду на нестачу достатньої кількості ресурсів.

Список використаних джерел

1. Сайт Національного банку НБУ [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
2. Гребаник Н Шляхи вдосконалення політики рефінансування Національним банком України// Вісник Національного банку України .- 2010.- №10.-С, 3-8.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Необхідними умовами для створення ефективного кредитного ринку в Україні є можливість здійснення переливу фінансових коштів між суб'єктами господарювання, надання споживачам свободи вибору між різними об'єктами розміщення тимчасово вільних грошових коштів, а також надання рівних прав усім, хто пред'являє попит на кредитні ресурси.

На сьогодні, можна виокремити такі основні проблеми розвитку кредитного ринку в Україні: фінансові, економічні, політичні, соціально-демографічні, географічні.

Розвиток і функціонування кредитного ринку на сьогодні перебуває під впливом негативних наслідків фінансової кризи, яка значно вплинула на фінансову систему нашої держави. Саме тому, для фінансово-кредитних установ притаманні такі основні проблеми: низький рівень капіталізації, низька якість і різноманітність фінансових послуг, зменшення співвідношення довгострокових депозитів і довгострокових кредитів, скорочення ресурсної бази, зростання відсоткових ставок за кредитами, недостатній рівень прозорості та системи захисту прав інвесторів, та кредиторів, відсутність ефективного ризик-менеджменту, неналежний рівень державного регулювання, контролю та підтримки тощо.

Відсутність належного законодавчого регулювання дуже гальмувало розвиток кредитного ринку в Україні, оскільки лише в 2000-2005 рр. відбулося створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та прийняття низки законів, які почали регулювати діяльність небанківських фінансових установ. А саме, прийняття таких законів: «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про кредитні спілки»,

«Про інститути спільного інвестування», «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про фінансовий лізинг», внесені поправки до закону «Про страхування». Окрім законів, було прийнято низку Положень та Розпоряджень регулюючих органів щодо питань ліцензування, реєстрації та звітності небанківських фінансових інститутів.

Станом на 01.01.2015 р. в Україні було зареєстровано 589 кредитних спілок, з активами в розмірі 2338, 7 млн. грн., загальний обсяг активів 477 ломбардів становив 1710,3 млн. грн., активи 264 факторингових компаній склали 23525,7 млн. грн., а 187 лізингових компаній отримали фінансові активи, які є предметом договору в розмірі 257,4 млн. грн.

Підсумовуючи дані, слід зазначити недостатній розвиток небанківського кредитного ринку порівняно з банківським, активи якого при загальній кількості банків в розмірі 163 установи в цей період склали понад 1 316,8 млрд. грн., що майже в 47,3 разів більше ніж загальна кількість активів вищезазначених установ.

Ще однією з вагомих проблем залишається територіальна ознака, а саме значна концентрація фінансового сектору в деяких регіонах:

- м. Києві та Київській області – 905 (43,6%);
- Дніпропетровській області – 169 (8,1%);
- Харківській області – 136 (6,5%);

В той час, як в наступних областях ця частка дуже низька:

- Рівненській та Житомирській – по 14 (0,7%);
- Сумській та Волинській – по 18 (0,9%);
- Чернівецькій та Херсонській – по 21 (1,0%).

Отже, слід відмітити, що основні проблеми щодо розвитку кредитного ринку пов'язані з невизначною інституційної організацією ринку, дефіцитом кредитних ресурсів, підвищеним кредитним ризиком, недовірою контрагентів.

Вінницький торговельно-економічний коледж Київського
національного торговельно-економічного університету

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Згідно Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансова послуга – операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Ринки фінансових послуг – це сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів. [1]

Метою державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні є:

- 1) проведення єдиної державної політики;
- 2) захист прав споживача;
- 3) дотримання законодавства;
- 4) створення умов розвитку справедливої конкуренції на ринку;
- 5) контроль за відкритістю ринку фінансових послуг.

Регулювання фінансових послуг здійснюється за допомогою :

- ✓ нагляду за фінансовими установами;
- ✓ нормативно-правового регулювання діяльності;
- ✓ застосування заходів впливу [2, с. 266].

Проблемою регулювання ринку фінансових послуг є:

- нестабільна економіка;
- постійні зміни в законодавчій базі стосовно функціонування ринку фінансових послуг;
- низький рівень професійної підготовки працівників фінансових установ;
- постійні зміни в законодавчій базі щодо функціонування ринку фінансових послуг;
- відсутність якісної системи обліку, звітності, розкриття інформації щодо діяльності фінансових установ в Україні.

Для вирішення цих проблем насамперед необхідно забезпечити проведення активної державної політики, яка повинна бути направлена на подальший розвиток системи регулювання фінансового ринку та нагляду.

Подолання вищезазначених проблем розвитку ринку фінансових послуг України призведе до стрімкого економічного зростання національної економіки і готовності нашої держави впевнено увійти у глобальну фінансову систему.

Список використаних джерел

1. [Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг](#)// Закон України від 12.07.2001 № 2664-III
2. Еш. С. М. Ринок фінансових послуг [текст] : підручник. /С. М. Еш – К. : Е 96 «Центр учбової літератури»,2015. – 265-270 с.

ВПЛИВ ВАЛЮТНИХ КОЛИВАНЬ НА ОБСЯГИ ДЕПОЗИТІВ У БАНКАХ УКРАЇНИ

Основною складовою ефективної діяльності банку є наявність достатнього обсягу депозитних ресурсів. Різка девальвація гривні, нестабільний стан банків, значна кількість банкрутств негативно вплинули на схильність суб'єктів до заощаджень. В банківському секторі склалася критична ситуація, коли вкладники, втративши довіру до банківських установ, почали забирати гроші з депозитних рахунків, а в умовах кризи це питання стає найбільш важливим, адже масове вилучення депозитів значно погіршує ліквідність банків. Отже, перед банками постало питання залучення нових коштів та утримання існуючих вкладників. Проаналізуємо динаміку депозитів банків у розрізі валют (рис. 1.).

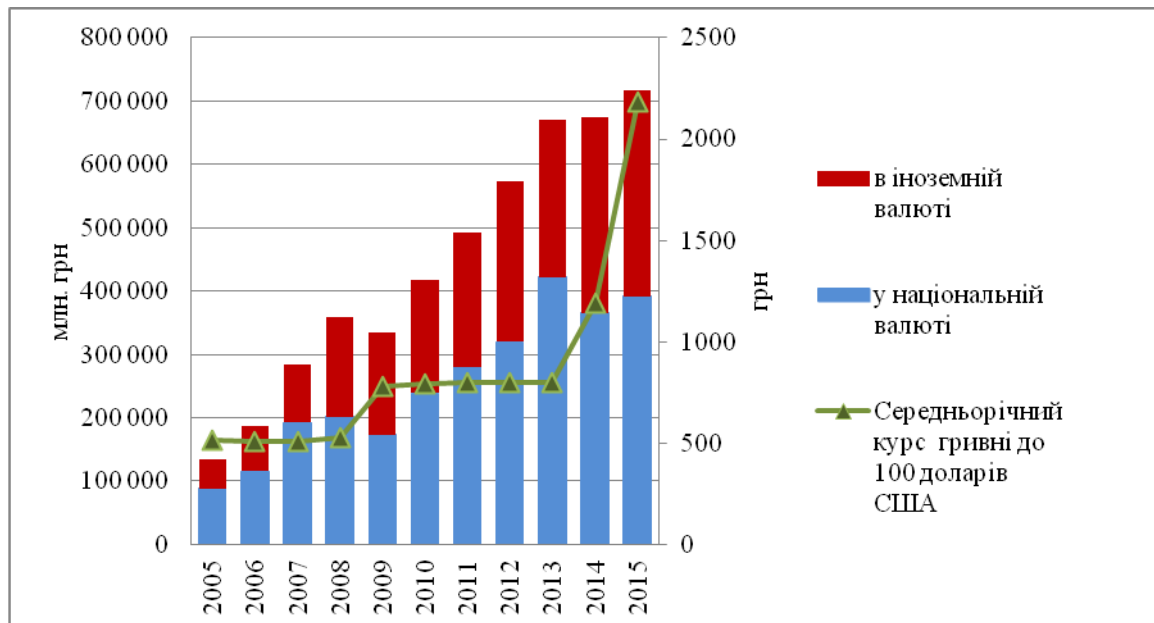

Рис 1. Залежність обсягів депозитів банків України від зміни валютного курсу за період з 2005 по 2015 рр.*

*Примітка: розроблено автором за даними [1]

Аналізуючи діаграму, можна стверджувати, що за останні 10 років в Україні спостерігалось два етапи зменшення обсягу депозитів резидентів -у 2009 та 2014 р. Щодо 2008 р. в Україні переважали депозити у національній валюті більшою мірою, у той час коли у 2009 р. їх питома вага майже зрівнялася. Така ситуація склалася насамперед у зв'язку із заборонаю дострокового зняття депозитів у іноземній валюті. У 2014 р. спостерігалось значне зменшення обсягів депозитних вкладів у національній валюті, а саме на 13%. Причинами вилучення строкових коштів з боку суб'єктів господарської діяльності є економічна та політична нестабільність, підприємства змушені вилучати депозити для фінансування поточної діяльності [2]. У випадку з фізичними особами – це відбулось на фоні зниження реальних доходів населення за одночасного підвищення рівня інфляції, різкого збільшення курсу гривні до іноземних валют.

Аналіз тенденцій депозитного ринку в Україні у 2015 р., показав, що частка коштів, залучених в іноземній валюті, є значною та складає 47% або 324,8 млрд. грн (рис.2), причиною цього стала девальвація національної валюти та зростання рівня доларизації клієнтського портфеля [2].

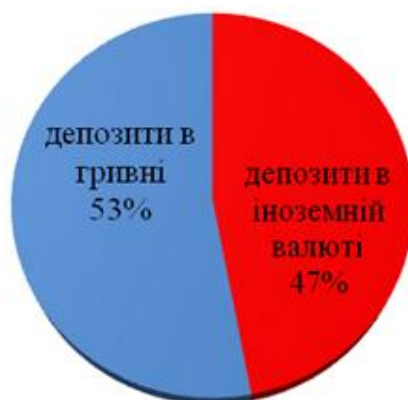

Рис. 2. Структура депозитів банків України у розрізі валюти станом на кінець 2015 р., %

У депозитному портфелі юридичних осіб гривневі вклади випереджають обсяги валютних, що пов'язано з відсутністю валютних надходжень у більшості юридичних осіб і високою часткою поточних депозитів (рис.3). Відтік валютних депозитів продовжується з огляду на зарегульованість валютного ринку і високі інфляційні очікування (які, втім, менші, ніж були в період зимового курсового обвалу 2015 р.).

Рис. 3. Валютна складова депозитів фізичних та юридичних осіб в банках України станом на 01.12.2015 р., млн. грн.

Аналізуючи все вище наведене, можна зробити висновок, що в Україні відбувається поступове відновлення припливу депозитів як у національній, так і у іноземній валютах. Висока волатильність обмінного курсу гривні, яка спостерігалася протягом 2015 року, та обмежений доступ до кредитних ресурсів визначили низхідну динаміку залишків депозитів юридичних осіб в іноземній валюті у 2015 р. Натомість відбулося незначне зростання залишків коштів фізичних осіб в іноземній валюті у 2015 році. Таке збереження припливу депозитів відображає поступове відновлення довіри до банківської системи.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

2. Аналітичний огляд банків України «Депозити 2015 September» / Р. Кирилюк – Режим доступу: bankografo.com.

Оганесян В.Р.

ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів»

АНАЛІЗ СТАНУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Сьогоднішні реалії функціонування банківської системи України показують нам, що українські банки активно співпрацюють з міжнародними платіжними системами, а саме випускають та впроваджують картки, використовують їх технологічні можливості, інфраструктуру та інші переваги. Проте існує ряд перешкод, які стримують якісний розвиток вказаного напрямку. Серед них варто виділити незацікавленість населення у користуванні платіжними картками, постійне зниження купівельної спроможності користувачів карт, недостатній розвиток банківської інфраструктури та технологій обслуговування клієнтів, високий рівень затрат на впровадження карткових розрахунків, підготовку персоналу, зростання кількості шахрайських операцій та інше [1]. Саме тому постає потреба у дослідженні ринку банківських платіжних карток з метою вироблення відповідних рекомендацій щодо мінімізації вказаних перешкод.

Статистичні дані, які ілюструє Національний банк України показали, що протягом 2015 р. активно зростали обсяги безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток, розвивалася платіжна інфраструктура для обслуговування безконтактних платіжних карток. Так, питома вага безготівкових платежів із використанням платіжних карток збільшилась за обсягом операцій на 6,2% і становила 384 795 млн. грн. що становить 31,2% від загального обсягу операцій за платіжними картками. За кількістю операцій

частка безготівкових розрахунків зросла на 9,6% і становила 1 286,8 млн. операцій (65,5% від загальної кількості операцій за платіжними картками).

Держателі платіжних карток переважно більшість операцій здійснювали в межах території України (98,1%), а за її межами здійснювалося тільки 1,9% операцій. Також протягом 2015 р. збільшилася на 6,3% (на 7 759 од.) кількість підприємств торгівлі та сфери послуг, які надають можливість своїм клієнтам здійснювати безготівкові розрахунки. Їх вартість у вказаний період становила 131 264 шт.

Національний банк України у своєму звіті «Платіжні системи і системи грошових переказів» за 2015 р. визначив, що кількість платіжних карток в країні скоротилася. На 01.01.2016 р. кількість банків-членів платіжної системи знизилася до 98, що на 30 учасників менше ніж, в попередньому році. Вказані учасники становлять 77,2% від загального числа функціонуючих банків країни. Таку тенденцію, можна пов'язати з значним зменшенням кількості банківських установ на ринку. Кількість держателів платіжних карток також знизилася з 51 649 тис. грн. у 2014 р. до 43 058 тис. грн. у 2015 р. Ідентичну тенденцію можливо спостерігати також із кількістю карток в обігу (зниження на 11 244 тис. шт. або на 15,9%) та кількістю активних карток. Так останні зменшилися на 2 204 тис. шт. або на 6,7% у порівнянні з попереднім роком, і в 2015 р. становили 59 307 тис. грн. [2].

Лідерами серед банківських установ за кількістю платіжних карток в обігу та активністю є: ПАТ КБ "Приватбанк" (в обігу 29,6 млн. шт., активні 16,3 млн. шт.), АТ "Ощадбанк" (в обігу 8,9 млн. шт., активні 4,4 млн. шт.) та АТ "Райффайзен Банк Аваль" (в обігу 4,3 млн. шт., активні 2,1 млн. шт.). Вказані банки знаходяться також на лідируючих позиціях і по кількості емітованих карток Так, ПАТ КБ "Приватбанк" займає 50% всього ринку емітованих карток, АТ "Ощадбанк" - 15%, а АТ "Райффайзен Банк Аваль" -7%. В регіональному розрізі м. Київ, Харківська та Дніпропетровська області мають найвищі

показники за кількістю платіжних карток, банкоматів та платіжних терміналів [3].

Отже, аналіз стану ринку платіжних карток вказав на зниження його темпів розвитку. Для активізації вказаного сегменту банківської системи варто застосовувати ряд заходів щодо його удосконалення. Серед таких заходів варто виділити: 1) підвищення рівня довіри до банківських установ; 2) зростання рівня захисту від шахрайських дій; 3) підвищення ефективності карткових технологій за допомогою маркетингу фінансових послуг; 4) високий рівень консультацій та супровідних операцій в процесі обслуговування платіжних карток; 5) підвищенні рівня професіоналізму персоналу; 6) удосконалення механізму користування платіжними картками; 7) активне розширення мережі терміналів.

Список використаних джерел

1. Катюха К. О., Успенко В. І. Аналіз стану та розвиток ринку платіжних карток // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2012. – № 2(18)

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>

3. Сайт ресурсу Finance.ua – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/372061/v-ukrayini-skorotylasya-kilkist-platizhnyh-kartok-infografika>

ВПЛИВ РІВНЯ ОБЛІКОВОЇ СТАВКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНІ ПОТОКИ

Питання примноження капіталу та розвитку різних галузей за допомогою інвестицій не втрачає своєї актуальності протягом багатьох століть. Зі зміною фаз економічного циклу необхідні різні стратегії поведінки та регулювання спрямованості грошових потоків.

Одним з інструментів регулювання грошових потоків, а отже й інвестицій, виступають облікові ставки центральних банків. Регулюючи облікову ставку можна маніпулювати потоками грошей. Не так давно була запущена теорія, що для запобігання фінансовій кризі всі центральні банки повинні були знизити процентні ставки і це стимулюватиме економічне зростання. А саме – при низькому рівні банківських ставок, інвестор буде надавати перевагу спрямуванню капіталу у певні галузі, тим самим не тільки зберігаючи його вартість, а й примножуючи його та забезпечуючи стимулювання розвитку економіки. Інша причина встановлення подібних ставок це приведення інфляції до необхідного рівня, бо інфляція один з показників розвитку економіки. Чи справджується ця теорія на практиці можна побачити аналізуючи рис.1 та рис. 2.

Як видно з рис.1 ставка за депозитами, що встановлюється ЄЦБ починаючи з 2008 року зменшувалась, лише у 2011 та 2014 відбулося невелике зростання.

На рис. 2 представлено загальний обсяг прямих інвестицій країн Єврозони, починаючи з 2008 року. Аналізуючи графік можна зробити висновки що дані грошові потоки динамічно - циклічні, кожний рік позначається або різким зростанням або різким спадом.

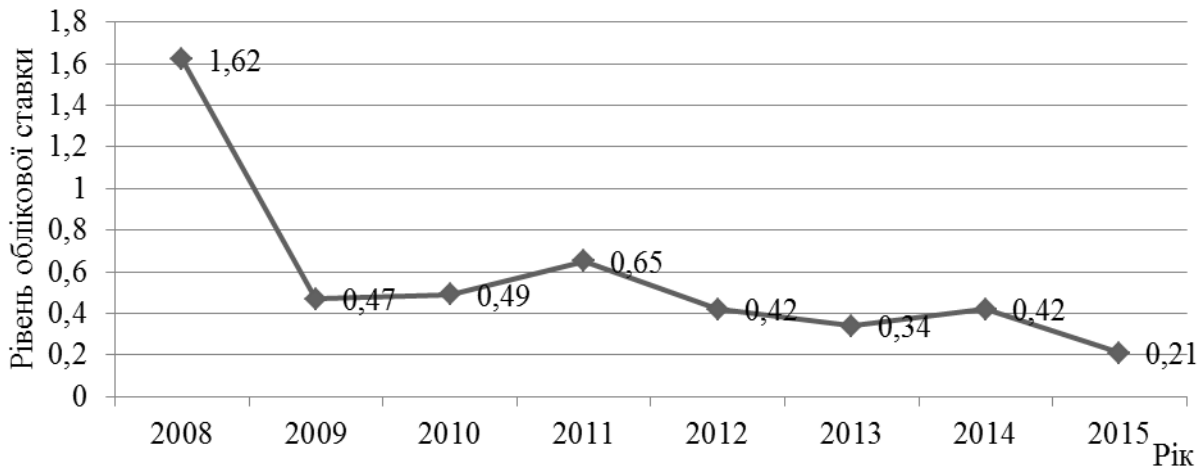

Рис. 1 Процентна ставка ЄЦБ за депозитами овернайт, %

Джерело: [1]

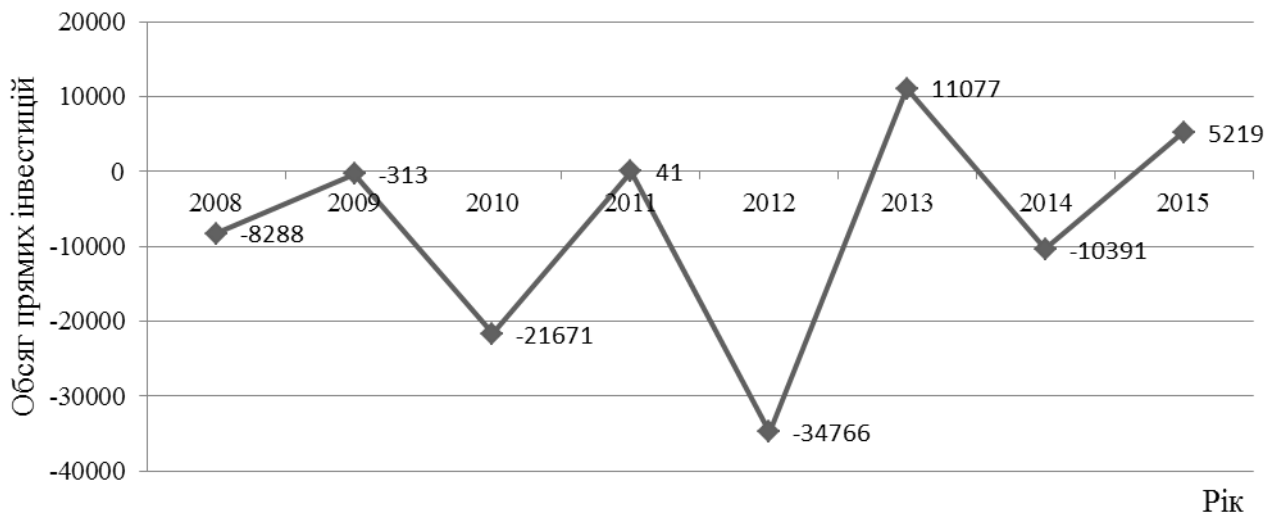

Рис. 2. Обсяги прямих інвестицій країн Єврозони млрд, євро

Джерело:[1]

Аналізуючи рис. 1 та рис. 2 можна зробити висновок: запропонована теорія про зменшення облікових ставок та стимулювання потоків коштів у галузі економіки не справджується. Зростання чи зниження відсоткових ставок не регулює спрямування інвестицій у потрібне русло, а крива, що відображає обсяг прямих інвестицій має свій курс і своє спрямування. Це свідчить про те, що на спрямування інвестиційних потоків впливає не тільки облікова ставка, а й інші фактори.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт ЄЦБ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/>
2. Провал від'ємних процентних ставок. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://news.finance.ua/>

Папка І.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Враховуючи складні реалії сьогодення, а саме підвищення рівня інфляції, девальвація гривні, надмірне зростання грошової маси в обігу, збільшення дефіциту державного бюджету, зменшення золотовалютного резерву, вимагають ефективної грошово-кредитної політики. Зміна базових умов функціонування національної економіки України стає викликом для удосконалення та переорієнтації застосування основних інструментів грошово-кредитної політики.

Проблема ефективної реалізації грошово-кредитної політики в Україні неодноразово ставала предметом вивчення для багатьох науковців. Серед вітчизняних вчених особливу увагу заслуговують праці Гальчинського А.С., Гейця В.К., Гребінника Н.І., Дзюблюка О.В., Єпіфанова А.О., Лагутіна В.Д., Литвицького В.Д., Лютого І.О., Мороза А.Н., Метлушко О.В., Нікіфорова П.О., Савлука М.І., Савченка А.С., Стельмах В. С., Шаповалової М.Н. та інших.

Поняття «грошово-кредитна політика» чітко не визначене в науковій літературі. З нашої точки зору, грошово-кредитна політика – це сукупність заходів ринкового характеру, що реалізуються державою з метою забезпечення стабільності грошової одиниці.

Основними інструментами грошово-кредитної політики в Україні є облікова ставка, норми обов'язкового резервування та операції на відкритому ринку.

В Україні інструменти грошово-кредитної політики не працюють, що вимагає від НБУ проведення певних реформ на зміну діючих інструментів. Першим кроком цього стали зміни головного стратегічного документа монетарної політики в Україні.

З огляду на вищесказане можемо зазначити, для того, щоб інструменти грошово-кредитної політики запрацювали, необхідним є проведення НБУ певних реформ щодо вдосконалення діючого інструментарію грошово-кредитної політики. Першим кроком цього стали зміни головного стратегічного документа монетарної політики в Україні, а саме перехід до інфляційного таргетування, що дає НБУ широкі можливості гнучко реагувати на зміну макроекономічної ситуації заходами грошово-кредитного регулювання.

Таким чином, головними орієнтирами грошово-кредитної політики в перспективі має бути підвищення рівня довіри, як до Національного банку, так і до банківської системи в цілому, відновлення налагодженої та чіткої роботи ключових елементів інфраструктури грошового ринку, зокрема мова йде про валютний та міжбанківський ринок, підвищення ефективності операцій на відкритому ринку, оптимізація процесів рефінансування, а також перегляд процентної політики, з метою створення сприятливих умов для банків забезпечувати кредитування реальної економіки.

Список використаних джерел

1. Основні засади грошово-кредитної політики на 2016-2020 роки [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15>
2. Метлушко О.В. Основні засади грошово-кредитної політики: проблеми та перспективи / О.В. Метлушко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// esj.oa.edu.ua/articles/2014/n23/59.pdf](http://esj.oa.edu.ua/articles/2014/n23/59.pdf)

РИЗИКИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Сучасна банківська системи України, незважаючи на негативні тенденції в її розвитку, перебуває під постійним впливом нових провідних технологій. Під сферу такого впливу підпадає ринок банківських платіжних карток. Однак успішному розвитку вказаної сфери діяльності банків перешкоджають різноманітні ризики, які негативно впливають як на емітентів так і на держателів карт.

І. Кудельчук виділяє такі карткові ризики емітента: випуск паралельних карток на одного клієнта (це ризик зазнати банком втрат у разі відсутності або нульових обігів за картками); несанкціоноване установлення авторизаційного ліміту (це ризик збільшення розміру доступної суми за картковим рахунком); недотримання вимог платіжної системи щодо оформлення платежів або передавання інформації [2].

Визначено, що ризики, які пов'язані із недосконалістю механізмів захисту платіжних карток, банківська установа перекладає на своїх клієнтів і торговців. Так до ризиків з боку торговців варто віднести: овердрафт за рахунком клієнта, що виник у результаті шахрайських дій клієнта при масових операціях у торговельній мережі за картою нижче авторизаційних лімітів торгових точок; постійна зміна персоналу та відмова від проведення інструктажу по роботі з платіжними картками (це ризик виникнення порушень при обслуговуванні платіжних карток, що також зумовлює втрату торговця); відмова від використання елементарних методів перевірки платіжних карток.

Ризики з боку клієнта банку включають в себе: списання коштів за рахунком клієнта за підробленими картками; несвоєчасне повідомлення

клієнтом банку про втрату картки; списання коштів за рахунком клієнта за втраченими картками; розголошення конфіденційної інформації.

Застосування такого групування дозволяє сформулювати дії, які можуть бути застосовані банком щодо мінімізації можливих втрат. Для мінімізації ризиків з боку емітента йому потрібно кваліфіковано організувати процеси управління ризиковою ситуацією; установлювати норми випуску карток на одного клієнта за одним картковим рахунком; здійснювати постійне тестування та вибіркочу перевірку персоналу; формувати страхові резерви за рахунок власних коштів або коштів клієнтів; наголошувати на необхідності вдосконалення законодавчого забезпечення бізнесу платіжних карток; здійснювати постійний оперативний контроль у банку та налагоджувати позапланові перевірки [4].

Для мінімізації ризиків з боку користувача необхідно створювати в банківській системі єдину базу даних користувачів платіжних карток; надавати клієнтам повну інформацію та проводити різноманітні консультації щодо користування платіжними картками; удосконалювати системи моніторингу для виявлення незаконних операцій під час здійснення безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток; здійснювати та впроваджувати ефективні технології забезпечення безпеки безготівкових розрахунків.

Отже, діяльність банківської установи, що спрямована на організацію та функціонування карткового сегменту повинна підпорядковуватися такій стратегії, яка буде націлена на успішну реалізацію політики щодо управління ризиками. Вказані заходи нададуть можливість не тільки підвищити рівень фінансової стійкості та стабільності роботи банку, але і укріпити довіру населення до всього банківського сектору.

Список використаних джерел

1. Колдовський М. В. Ризики використання банківських платіжних карток / М. В. Колдовський, О. М. Ващенко // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 1. – С. 45–49.

2. Корнєєва О.В. Ризики у сфері банківського бізнесу / О.В. Корнєєва // Управління розвитком. – 2011. - №9(106). - С. 116-118.

3. Платіжні картки [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=44577>

4. Шеломенцев В. П. Боротьба з організованими злочинними угрупованнями у сфері використання банківських платіжних карток [Електронний ресурс] / В. П. Шеломенцев. – Режим доступу : <http://mndc.naiu.kiev.ua>.

Польгун Н.П

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗЕЛЬ ШІ В БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Впровадження вимог Базеля ШІ розпочалося з 1 січня 2013 р. Перехід до вимог відбувається поетапно і завершиться лише у 2019 р.

Основними елементами стандартів Базеля ШІ є:

1. Збільшення вимог до мінімального капіталу 1-го рівня та базового капіталу 1-го рівня, їх поетапне збільшення.

2. Незмінний рівень коефіцієнта сукупного капіталу(8%), який за рахунок введення буфера консервації капіталу супроводжується збільшенням загального об'єму до 10,5% від активів, зважених за ризиком, з яких 8,5% мають припадати на частку капіталу 1-го рівня.

3. Поетапне виключення деяких активів із базового капіталу 1-го рівня, упорядкування інструментів капіталу 2-го рівня, ліквідація капіталу 3 рівня. Інструменти капіталу, які більше не кваліфікуються як непрофільний капітал

рівня 1-го, або капітал 2-го мають бути усунені протягом 10 років, починаючи з 2013 р.

4. Новий буфер консервації капіталу (використовується для покриття втрат у період фінансової і економічної нестабільності, формується виключно за рахунок базового капіталу). На банки, що не підтримують необхідний рівень цього буферу, передбачено накладення обмежень відносно виплати дивідендів, купки власних акцій і бонусів, тощо.

5. Контрциклічний буфер капіталу (вводиться на додаток до буфера консервації капіталу залежно від економічної ситуації в країні та формується за рахунок базового або іншого виду капіталу, який використовується для покриття збитків).

6. Впровадження коефіцієнта левериджу, який доповнює показники капіталу з урахування ризиків. Він розраховується відношенням обсягу капіталу 1-го рівня до сукупних активів без їх зважування на коефіцієнти, встановлений на рівні 3%.

7. Введення нових вимог до системно важливих банків, які мають реалізувати комплексний підхід до формування капіталу шляхом комбінації надбавок капіталу, умовного капіталу та страхового кредиту, тощо.

Питання впровадження нових положень Базель III у діяльність українських банків є досить неоднозначним, адже ще в 2012 році НБУ запевняв, що Україна виконує майже 25 з 30 вимог, прописаних в рекомендаціях Базеля III, наприклад, щодо адекватності капіталу. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, встановлений НБУ на рівні 10%, є навіть більш жорстким, ніж вимагає Базель III (8%). Середнє значення цього нормативу по банківській системі становило 15,6 % станом на 01.01.2015 та 8,35% станом на 01.01.2016 року. Згідно зі статистикою Світового банку, який порівнює тільки офіційні дані, надані центральними банками, банківська система України має один з найбільш високих показників капіталізації серед країн колишнього СРСР, а також багатьох інших держав. Проте настільки

оптимістична картина є наслідком банального спотворення інформації. Схожа ситуація відбувається при розгляді достатності статутного капіталу.

Також варто відмітити, що згідно постанови Правління Національного банку України від 06.08.2014 № 464 «Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру» вказано, що мінімальний статутний капітал банку повинен становити 500 млн. грн., тобто банкам потрібно поповнити свої власні фінансові ресурси на 76%. На це НБУ виділив 10 років.

Важливим кроком на шляху до Базель III є ухвалення Правлінням НБУ постанови від 12 травня 2015 року №312 "Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні". Національний банк України оголосив про наміри поступового впровадження нових вимог до капіталу банків, зокрема нормативу достатності основного капіталу НЗ, буфера запасу (консервації) і контрциклічного буфера капіталу для всіх банків та буфера системної важливості для системно важливих банків.

Починаючи з 01 січня 2019 р. норматив достатності основного капіталу для банків буде введено на рівні 7%. Досягнення такого рівня достатності основного капіталу до кінця 2018 р. для 20 найбільших за розміром активів банків передбачено Меморандумом про співпрацю між Україною та МВФ.

Буфери капіталу мають формуватись вище значення нормативу достатності основного капіталу і призначені для підвищення здатності банків протистояти кризовим явищам і зменшення ймовірності банкрутств банків. Буфери капіталу плануються до введення з 01 січня 2020 р.

Однозначно з введенням Базель III банківський сектор України значно очиститься, адже пристосуватись до нових умов зможуть лише найліквідніші банки. Вони відчуватимуть нестачу у капіталі, але такі нововведення в Україні є важливою невід'ємною частиною того європейського та світового інтеграційного процесу, який Україна зараз провадить. Банківська система

повинна стати більш стійкою і стабільною за рахунок збільшення вільного капіталу банків.

Садова М.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

КРОС-СЕКТОРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розвиток фінансового сектору протягом 2009 – 2015 років мав дискретний та непропорційний характер. Банківська система зростала випереджаючими темпами порівняно з іншими сегментами фінансового сектору, зокрема емісійна діяльність на ринку акцій, корпоративних облігацій, випуск цінних паперів інститутів спільного інвестування. Розвиток небанківського фінансового сектору було ускладнено відсутністю ефективного законодавства, систем регулювання та пруденційного нагляду, що призвело до появи значної кількості кептивних фінансових установ та «фінансових пірамід», стримувало розвиток ринку фінансових послуг і призводило до поглиблення кризи недовіри до фінансового сектору в цілому.

Згідно програми розвитку 2020 в Україні планується підвищити ефективність інструментів впливу регуляторів на учасників фінансового сектору, і як варіант створення єдиного регулятора ринку фінансових послуг, в руках Національного банку України, який буде виступати основною інстанцією з надання інформації, розмежування повноважень та контролю за діяльністю учасників ринку фінансових послуг

На сьогоднішній день модель єдиного регулятора вже діє в таких країнах, як Сінгапур, Данія, Німеччина, Канада, Норвегія, Велика Британія, Японія, Корея.

Концепція єдиного мегарегулятора має наступний зміст: мегарегулювання, як організаційне об'єднання державних регуляторів та утворення нової організаційної одиниці – мегарегулятора. Або ж інша схема – виокремлення провідного регулятора у цій сфері із наданням йому функцій, утворення координуючих органів, які стоять вище за регулятори за забезпечують їх ефективну взаємодію за рахунок розробки процедур співпраці, інформаційного обміну та координації власних дій.

Фахівці МВФ як аргументи за уніфікацію регулювання фінансового ринку визначають:нагляд за фінансовими конгломератами – можливість контролю за їх складом і структурою;конкурентну нейтральність мегарегулятора – нагляд за фінансовим сектором вцілому дозволяє боротися з регуляторним арбітражем;регуляторну гнучкість мегарегулятора – можливість швидко направляти фінансові потоки у ті сфери і галузі, які цього потребують;розвиток і забезпечення професіоналізму персоналу мегарегулятора – розвиток спільної культури працівників мегарегулятора, а також економія витрат на підвищення їх кваліфікації;підвищення відповідальності – існування мегарегулятора дозволяє упорядкувати систему відповідальності за стан справ на фінансовому ринку.

Відповідно до підходу МВФ проти запровадження мегарегулятора свідчить наступне:розпорошена система об'єктів регулювання – регулюванню та нагляду підлягає максимальна кількість об'єктів різних сегментів фінансового ринку, і мегарегулятор може прагнути узгодити та «примирити» їх;мінімізація ефекту економії масштабу – можливий бюрократичний характер органу може призводити до того, що мегарегулятор витрачатиме на своє функціонування кошти, зекономлені завдяки економії масштабу;обмежена синергія – різні фінансові

посередники вимагають різних підходів щодо регулювання та нагляду, що може таким чином перешкоджати синергетичному ефекту; моральна небезпека – існує ризик надмірного розростання і розвитку «мережі безпеки», зокрема, страхування депозитів [1].

Таким чином, країна, обравши своєю моделлю регулювання – мегарегулятор, повинна створити належну правову базу, поставити чіткі та зрозумілі цілі, визначити межі і порядок взаємодії регулятора з органами виконавчої, законодавчої і судової влади, визначити зрозумілу процедуру призначення та звільнення менеджменту, механізми правової дії, правила бюджетної звітності і супутню прозорість.

Список використаних джерел

1. Дзюнь О.Б Світовий досвід створення мегарегулятора на ринку фінансових послуг // Державне управління удосконалення та розвиток. 2014. №3. . Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua/?j=derzhavne-upravlinnya-udoshkonalennya-ta-rozvytok&s=ua>.
2. Комплексна програма розвитку фінансового ринку України на 2015-2020р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Financial%20sector/Complex%20program%20finance.pdf>.
3. Андрейків Т.Я., Шморгай В.Б. Сучасні механізми регулювання фінансового ринку в Україні // Технологический аудит и резервы производства- №1/7(21), 2015г.
4. Зиниша О.С., Усольцева Е.В. Банк России как мегарегулятор операций на финансовом рынке // «Экономика и социум» №1(14)2015
5. Указ президента України «Про Стратегію Сталого розвитку «Україна 2020»» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЙТИНГОВИХ АГЕНТСТВ В УМОВАХ КРИЗИ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

У сучасній архітектурі фінансового ринку функціонують спеціальні інститути, основним призначенням яких є зниження асиметричної поінформованості ринкових агентів. Серед них важливе місце займають рейтингові агентства, роль яких все більше зростає в умовах глобалізації. В Україні, де фінансова інфраструктура загалом і рейтингові агентства зокрема перебувають лише на фазі становлення, проблема недосконалості інформації на фінансовому ринку ще більше загострюється.

Рейтингові агентства прийнято вважати важливим інститутом фінансової інфраструктури, призначеним забезпечити надання повної та прозорі інформації щодо роботи суб'єктів фінансового ринку всім його учасникам. Вони відіграють значну роль у підвищенні ефективності роботи фінансових ринків, спрямуванні потоків капіталів, прискоренні їх руху тощо. Однак неспроможність рейтингових агентств передбачити серію банкрутств великих фінансових установ викликала гостру дискусію довкола їх діяльності як в Україні, так і в інших країнах світу [3].

В умовах глобальної фінансової кризи створені ринком інститути подолання інформаційної асиметрії – рейтингові агентства, покликані долати вразливість ринку – недосконалість інформації, виявилися неспроможними виконати своє головне призначення і самі перетворились у джерело недостовірної інформації. Це спонукало до виникнення практично одностайної думки про необхідність перегляду національного законодавства, а також міжнародних стандартів діяльності рейтингових агентств.

Останнім часом в Україні з боку емітентів-замовників кредитних

рейтингів висловлюється все більше невдоволення рівнем присвоєних рейтингів та прогнозами їх зміни. Після низки гучних банкрутств фінансових установ міжнародні рейтингові агентства перестраховуються і свідомо занижують рейтинги, особливо критично підходячи до оцінки надійності банків і фінансових інститутів. Все частіше великі українські фінансові установи відмовляються від послуг міжнародних рейтингових агентств [2].

З огляду на зазначені проблеми, першочерговими завданнями державного регулювання ринку послуг рейтингових агентств в Україні мають стати розвиток конкурентних відносин, сприяння у створенні нових рейтингових агентств, можливо, послаблення вхідних бар'єрів на ринок, запровадження перехідного етапу до досягнення повної відповідності встановленим критеріям. Водночас дії регулятора мають спрямовуватись на вдосконалення нормативного забезпечення діяльності рейтингових агентств, перегляд процедур визначення рейтингів, механізмів та розмірів оплати за послуги рейтингових агентств. Актуальним питанням є налагодження взаємодії між Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг і Національним банком України щодо спільного встановлення вимог до процедур визначення і оприлюднення таких рейтингів [1].

Отже, державне регулювання діяльності рейтингових агентств в Україні в умовах фінансово-економічної нестабільності має полягати у створенні механізмів забезпечення учасників ринку надійною та достовірною інформацією, необхідною для прийняття ефективних рішень, спрощення умов для виходу на ринок нових рейтингових агентств і розвиток конкуренції на цьому сегменті ринку, а також забезпечення прозорості діяльності та встановлення відповідальності рейтингових агентств за надані рейтингові оцінки.

Список використаних джерел

1. Рекуненко І.І. Методи роботи рейтингових агентств у період фінансової кризи / І.І. Рекуненко // Збірник наукових праць ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ». – С. – 2014. – с. 102-109
2. Скогорева А. Рейтингові агентства: між минулим та майбутнім / А. Скогорева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/122.htm.
3. Регулювання діяльності світових рейтингових агентств: зміна пріоритетів // Цінні папери України. – 2012. – №16(558) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=558&pub=3994.

Резь Л. Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РИЗИКУ РЕПУТАЦІЇ БАНКУ

Враховуючи процеси, що відбуваються у банківській системі України особливої актуальності набуває ризик репутації. Втрата репутації для банків може означати втрату більшості клієнтів банку й ділових зв'язків та може бути причиною припинення діяльності банку.

Дефініція ризику репутації має дещо різне тлумачення на думку вчених. Провівши дослідження трактування даного поняття різними авторами надамо його власне визначення. Ризик репутації - це наявний або потенційний ризик пов'язаний зі зменшенням кількості клієнтів або контрагентів через формування у суспільстві та інших колах стейкхолдерів несприятливе сприйняття іміджу який, також, може бути наслідком реалізації інших ризиків.

Ризик репутації виникає під впливом наступних факторів. Внутрішні фактори безпосередньо пов'язані з діяльністю банку і включають(фінансові, організаційні та функціональні), а зовнішні фактори , на які банк не може впливати включають(соціальні, регіонально-галузеві та дії з боку зовнішніх контрагентів [1; 2].

Для оцінки рівня ризику репутації банк може використовувати такі основні параметри, як: зміна фінансового стану банку; зростання (скорочення) кількості скарг і претензій до банку; негативні та позитивні відгуки та повідомлення про банк; динаміка частки вимог до афілійованих осіб в загальному обсязі активів банку; своєчасність розрахунків за дорученням клієнтів і контрагентів банку; виявлення фактів розкрадання, підробок, шахрайства в банку; закриття розрахункових рахунків великими клієнтами банку [3, с.89].

Для оцінки ризику репутації доцільно розглядати згруповані певним чином індикатори оцінки ризику репутації банку :

Пов'язані з фінансовим становищем банку (зниження розміру власного капіталу банку, недотримання нормативів, зниження рейтингу банку , несвоєчасне проведення платежів клієнтів.)

Пов'язані з якістю обслуговування клієнтів(зростання рівня дострокового закриття вкладів і депозитів, відсутність чітких вимог до корпоративної культури банку, наявність негативних відгуків про діяльність банку).

Пов'язані з трансформацією інших банківських ризиків (трансформація з кредитного , операційного, правового ризику, несвоєчасна передача форм звітності в НБУ, зростання простроченої заборгованості і погіршення якості портфеля банку[3,4].

Ризик репутації доцільно оцінювати з урахуванням вагомості індикаторів, тобто множенням стану індикатора (бал експерта) на вагу індикатора.

Список використаних джерел

1. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 N 104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Меда Н.С. Управління ризиком репутації банку в посткризових умовах / Н. С. Меда // Вісник УБС НБУ.- 2012. - № 3. - С. 161-164.
3. Недоспасова В.В. Управление риском потери деловой репутации банка / В.В.Недоспасова // Сборник докладов II Международной научно-практической конференции студентов, Том VI. - Невинномысск: 2009. - 0,25 п.л. – С 78-81..
4. Домбровська Л.В. Управління ризиком ділової репутації банків / Л.В. Домбровська, Р.В. Коржов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Economics.doc.htm

Сироветник О.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Важливість недержавних пенсійних фондів в Україні за останні роки поступово зростає. Реформування пенсійної системи України та розвиток недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) є пріоритетними напрямками державної політики у сфері покращення соціального захисту населення. І тому це обумовлює систему регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів, яка включає в себе державне регулювання та саморегулювання діяльності фондів.

Державне регулювання у сфері недержавного пенсійного забезпечення регулюється статтею 67 Закону України "Про недержавне пенсійне

забезпечення". Держава гарантує дотримання законодавства з метою захисту майнових прав і законних інтересів учасників недержавного пенсійного забезпечення шляхом здійснення нагляду та контролю відповідними державними органами. Державний нагляд та контроль у системі накопичувального пенсійного забезпечення - за діяльністю недержавних пенсійних фондів, здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах повноважень і в порядку, визначених Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" та іншими актами законодавства України. А державний нагляд та контроль за діяльністю осіб, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, та зберігачів здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Враховуючи важливу соціальну роль інституту недержавного пенсійного забезпечення, необхідність збереження пенсійних коштів і створення умов для їх примноження, передбачено три напрями захисту пенсійних коштів учасників недержавного пенсійного забезпечення, а саме: законодавчі обмеження, системні вимоги та регуляторні заходи.

Саморегулювання діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні здійснює організація адміністраторів недержавних пенсійних фондів, заснована у лютому 2004 року та є незалежною неприбутковою організацією, нині вона називається Національною Асоціацією Недержавних Пенсійних Фондів України та Адміністраторів Недержавних Пенсійних Фондів (НАПФА)., станом на 01.01.2016 в Україні діє 23 Асоціацій недержавних пенсійних фондів. Вона створена і діє відповідно до вимог Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського Кодексу України, Законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», "Про державне регулювання ринку цінних паперів», «Про недержавне пенсійне забезпечення», інших законодавчих та нормативних актів України. Також вона є неприбутковою організацією згідно Закону України "Про оподаткування

прибутку підприємств" і не має на меті одержання прибутку. Метою діяльності асоціації є: сприяння розвитку недержавного пенсійного забезпечення, розробка, впровадження, виконання членами Асоціації правил, вимог та стандартів здійснення недержавного пенсійного забезпечення та запровадження громадського контролю за діяльністю у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Таким чином, недержавні пенсійні фонди є неприбутковими організаціями, що забезпечують громадянам виплати додаткових до основних пенсій на основі добровільної участі, сприяють розвитку інвестиційної діяльності, фінансових ринків. Тому їх ефективне функціонування є основою розвитку економіки країни в цілому і добробуту кожного громадянина окремо. Тому без існування регулювання діяльності НПФ як державою та Асоціацією НПФ це буде неможливо.

Список використаних джерел

1. Про недержавне пенсійне забезпечення [Електронний ресурс] : Закон України від 09.07.2003, № 1057–IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1057-15>.

Сулім К.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ ПРУДЕНЦІЙНИХ НОРМАТИВІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку фондового ринку України існує велика необхідність забезпечення ефективного управління ризиками, які супроводжують діяльність учасників фондового ринку. Одним із методів управління ризиками є використання пруденційних нормативів і спираючись на

досвід банківської системи, для якої були введені пруденційні нормативи ще на початку 2000 років, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) у 2012-13 роках прийняла Рішення про затвердження Положень щодо пруденційного регулювання учасників фондового ринку. Це були пілотні Положення, які після дослідження їхнього впливу на учасників фондового ринку, втратили чинність та від 01.01.2016 року були замінені новим Положенням №1597, що в свою чергу підтверджує важливість актуальність даного питання.

Згідно із нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність на фондовому ринку, виділяють такі види професійної діяльності, що здійснюються на фондовому ринку: 1) діяльність з торгівлі цінними паперами (брокерська діяльність; дилерська діяльність; андеррайтинг; діяльність з управління цінними паперами); 2) діяльність з управління активами; 3) депозитарна діяльність; 4) діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку; 5) клірингова діяльність.

Кожен вид професійної діяльності на фондовому ринку супроводжується великою кількістю ризиків, тому для регулювання цих видів діяльності необхідна система державного регулювання та нормативів, які забезпечать можливість відслідковувати стан учасників, які провадять професійну діяльність на фондовому ринку, та систему управління ризиками діяльності професійних учасників на фондовому ринку.

Одним із напрямків державного регулювання ринків фінансових послуг є встановлення пруденційних нормативів діяльності, що також стосується і професійної діяльності на фондовому ринку.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» встановлює, що пруденційні нормативи – це кількісні та якісні показники, встановлені національною комісією з цінних паперів та фондового ринку з метою здійснення пруденційного нагляду, обов'язкові для дотримання професійними учасниками фондового ринку.

У зв'язку із прийняттям нового Рішення НКЦПФР від 01.10.2015 № 1597 (вступило в дію з 01.01.2016 р.), яке вводило нове Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками, відбулися важливі зміни у пруденційних нормативах діяльності професійних учасників фондового ринку. Це Рішення відмінило три окремих Положення Комісії, які регулювали безпосередньо кожний окремий вид професійної діяльності, об'єднавши всі пруденційні нормативи в один нормативно-правовий документ. Крім того, у новому Рішенні були детально розписані всі можливі ризики, які мають вплив на професійних учасників фондового ринку, та ризики, які притаманні кожному окремому виду діяльності на фондовому ринку.

Тарасенко І.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Ключовою проблемою сучасності виступає підтримка стійкості розвитку економіки, зокрема банківського сектору. Банки є інструментом прийняття, обробки, впорядкування та розподілення майже всіх фінансових потоків у світі.

Стійкість банківського сектору можна розглядати як з макро- так і з мікрорівня. Так, макрорівень передбачає дослідження загалом стійкості банківської системи, а мікрорівень – кожного окремого банку.

С.Г. Арбузов [1] та С.П. Прасолова[2] вважають, що фінансова стійкість банку це стан, який характеризується певними ознаками. Зокрема, це такі ознаки як: збалансованість фінансових потоків, рентабельність діяльності та достатність коштів для підтримки своєї ліквідності та платоспроможності.

Існують зовнішні та внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість банку. Серед зовнішніх факторів варто виокремити вплив, який здійснює держава, де функціонує банк, та вплив інших країн. Зокрема, політична та соціальна стабільність в країні, стан економіки, нормативно-законодавча база та економічна політика держави, стан світової економіки, діяльність окремих банків, що мають дочірні структури в Україні[4]. Щодо внутрішніх факторів, то можна умовно розділити їх на організаційні (якість управління), технологічні (рівень оснащення банку та здатністю до інновацій) та фінансові (ліквідність та рентабельність банку, стан активів та пасивів, достатність капіталу)[4].

Механізм забезпечення фінансової стійкості банку являє собою сукупність інструментів та методів забезпечення фінансової стійкості, що їх здійснюють її суб'єкти для створення умов щодо підвищення фінансової стійкості банку.

Суттєвий вплив на стійкість банківських установ має грошово-кредитна політика НБУ. Нацбанк встановлює спеціальні вимоги стосовно певного виду діяльності банків. Ці вимоги називаються нормативами НБУ (Н1-Н12). Недотримання банками встановлених нормативних значень є підставою для вживання Національним банком відповідних заходів впливу згідно з законом України [3] та нормативно-правовими актами.

Стабілізація потрібного рівня ліквідності може також реалізуватись за рахунок грамотної аргументованої банківської політики при виконанні пасивних і активних операцій [4].

Для забезпечення фінансової стійкості комерційного банку досить важливим є узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами механізму управління фінансовою стійкістю[5].

Сам процес управління фінансовою стійкістю передбачає застосування певних методів, основними з яких є[6]:

1) планування – передбачає необхідність постановки цілей, визначення тактики та стратегії досягнення основної мети (забезпечення фінансової стійкості банку);

2) аналіз - передбачає дослідження основних об'єктів забезпечення фінансової стійкості банку, що дозволяє виявити причинно-наслідкові зв'язки різних сфер діяльності банку та дає змогу швидко розрахувати зміну фінансових показників, які визначають рівень фінансової стійкості;

3) оцінка та регулювання фінансової стійкості комерційних банків, що здійснюються за допомогою комплексу прийомів та методик також впливає на фінансову стійкість фінансово-кредитних установ;

4) контроль - полягає у перевірці відповідності отриманих результатів запланованим показникам, оптимальні значення яких сприяють підвищенню рівня фінансової стійкості комерційного банку.

Тож серед заходів, спрямованих на підвищення фінансової стійкості банків в роботі, можна виділити такі, як:

- розробка стратегічної програми розвитку банків, яка б забезпечувала перехід до нових принципів надання банківських операцій і послуг;
- удосконалення системи депозитного страхування, що дозволить, з одного боку, запобігти кризі банківської системи внаслідок втрати банками ліквідності та одночасного вилучення грошей із депозитних рахунків, а з іншого захистити вкладників у випадку банкрутства банків;
- стимулювання банків щодо оптимізації організаційної структури, постійне удосконалення функцій менеджменту;
- підвищення оперативності і якості аналізу і оцінки фінансової стійкості банківських установ, що дозволить керуючим органам ефективно інспектувати банківську діяльність;
- обґрунтування правового захисту усіх видів діяльності банків;

- розширення практики оцінки ризиків на консолідованій основі і на цій же основі розвитку нагляду, складу інструментів і ризиків, за якими банки повинні формувати резерви за можливими витратами;
- підтримка технологічної незалежності і конкурентоспроможності, формування високого технічного й технологічного потенціалу.

Отже, фінансова стійкість є головною умовою банку для здійснення своєї діяльності. Фінансово стійкий банк – це банк, що прогресивно розвивається та демонструє позитивну динаміку при допустимих ризиках та ефективності. Фінансова стійкість банку прямо залежить від рівня ризикованості та якості управління активами і пасивами. Тому забезпечення

фінансової стійкості комерційного банку вкрай необхідне для розвитку економіки нашої держави.

Список використаних джерел

1. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія [Текст] / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
2. Прасолова С. П. Банківські операції: навч. посіб. та практ. [Текст] / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко– К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 568 с.
3. Про банки і банківську діяльність : закон України : закон від 17 грудня 2000 р. №2121-III // Верховна Рада України — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.
4. Зінченко, В. О. Умови та фактори стійкості банківської системи на макрорівні [Текст] / В. О. Зінченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – Вип. 22. – С. 324–328.

5. Дзюблюк О.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи [Текст] / О.В. Дзюблюк, Р.В. Михайлюк / Монографія. — Тернопіль: ТНЕУ, 2009. — 316 с.

6. Довгань Ж. М. Фінансова стійкість банківської системи України : проблеми оцінки та забезпечення : монографія / Ж. М. Довгань. — Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. — 448 с.

Фесенко К.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ПОПОВНЕННЯ КАПІТАЛУ БАНКУ

У банківській практиці використовуються методи поповнення капіталу банку, серед яких:

- метод внутрішніх джерел поповнення капіталу;
- метод зовнішніх джерел поповнення капіталу.

За першим методом головним джерелом зростання капіталу є нерозподілений прибуток банку. Реінвестування прибутку - найприйнятніша та порівняно дешева форма фінансування банку, який прагне розширити свою діяльність. Такий підхід до нарощування капітальної бази не розширює коло власників, а отже, дозволяє зберегти існуючу систему контролю за діяльністю банку і уникнути зниження дохідності акцій унаслідок збільшення їх кількості в обігу.

Переваги методу внутрішніх джерел поповнення капіталу :

- незалежність від кон'юнктури ринку;
- немає витрат із залучення капіталу зовні;
- простота застосування, оскільки кошти просто переводяться з одного

бухгалтерського рахунка на інший;

- немає загрози втрати контролю над банком з боку акціонерів.

Недоліки методу внутрішніх джерел поповнення капіталу:

- повне оподаткування, оскільки на поповнення капіталу спрямовується чистий прибуток після виплати всіх податків;
- виникнення проблеми зменшення дивідендів;
- повільне нарощування капіталу.

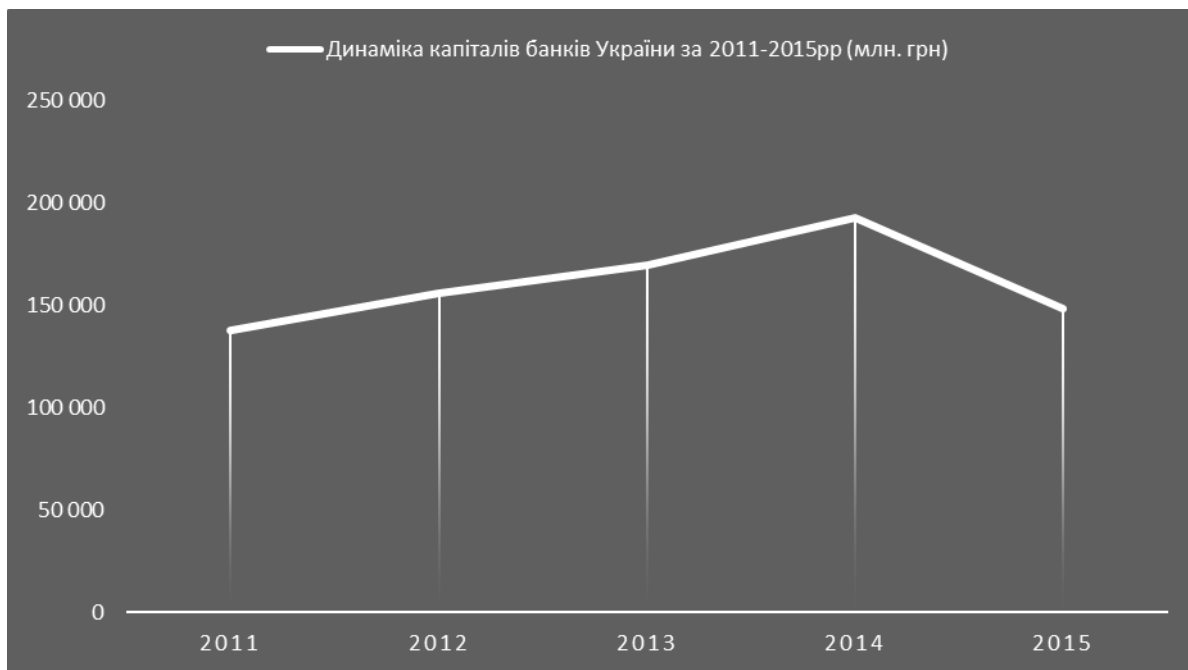
Залучення капіталу за рахунок зовнішніх джерел можливе кількома способами:

- 1) емісія акцій;
- 2) емісія капітальних боргових зобов'язань (субординований борг);
- 3) продаж активів та оренда нерухомості.

Менеджмент банку вдається до зовнішніх джерел зростання капітальної бази в разі, коли потрібно забезпечити швидке отримання великих обсягів коштів. Наприклад, в умовах гіперінфляції капітал банків швидко знецінюється і прибутку може не вистачити навіть на компенсацію втрат. Якщо органами банківського нагляду переглянуто норми достатності капіталу, то перед менеджментом банку постає завдання швидко й істотно наростити капітал, що можливо лише за рахунок зовнішніх джерел.

Перевагами цього способу є можливість швидко одержати значні суми грошових коштів, а також поліпшити позиції банку щодо залучення коштів у майбутньому. Але такий підхід має ряд істотних недоліків, які слід брати до уваги:

- висока вартість;
- труднощі розміщення акцій на ринку;
- значне зростання ризику зниження доходів на одну акцію;
- послаблення контролю за банком з боку акціонерів, якщо вони не зможуть самі викупити всі акції нової емісії.

За графіком можна простежити, що рівень капіталізації банків мав позитивну динаміку до 2014 року, після чого у зв'язку з політичною і економічною ситуацією у країні, відбувся спад. Тому грамотні підходи управління капіталом банку є обов'язковим елементом покращення рівня капіталізації банків у країні.

Фисина О.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОГО КРЕДИТНОГО РИЗИКУ В БАНКАХ

Банківська кредитна система займає провідне місце в економіці будь-якої країни, кредитна діяльність банків створює конкурентоспроможність для суб'єктів господарювання, розвиває суспільство, створює сприятливі умови для високого добробуту громадян. На структуру банківських

операцій припадає близько 70 % кредитів, що характеризуються високим рівнем доходів та ризиків.

Постійно аналізуючи кредитний портфель в системі управління банку, можна обрати раціональні варіанти для залучення ресурсів, напями кредитної політики, знизити свої ризики. Але, вигідніше заздалегідь знизити свої ризики, правильно проводячи управління індивідуальним кредитним ризиком.

Система управління індивідуальним кредитним ризиком буде на високому рівні в тому випадку, якщо вона буде забезпечена якісним організаційним та інформаційним забезпеченням, якісно буде проводитись оцінка, ефективно його регулювання та контроль.

Однак не усі банки якісно проводять оцінку кредитного ризику, через що виникають багато проблемних та прострочених кредитів. Стан обсягу наданих та прострочених кредитів у 2013 – 2016 рр. продемонстровано у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягу наданих та прострочених кредитів з 01.01.2013 року по 01.01.2016 рік, млн. грн.*

Рік	Обсяг наданих кредитів	Обсяг проблемних кредитів	Частка прострочених кредитів
2014	911 402	70 178,0	7,7
2015	1 006 358	135 858,3	13,5
2016	965 093	213 285,5	22,1

* Розроблено автором

Протягом аналізованого періоду, обсяг наданих кредитів банків України мав тенденцію до зростання. Згідно з даними НБУ за 2015 рік частка простроченої заборгованості у загальному кредитному портфелі також зросла із 13,5 до 22,1% (213285,5 млн. грн.) в порівнянні з 2014 роком та досягла свого історичний максимуму. За даними Moody's ріст досяг 55 % що є катастрофічним [2].

Отже, здійснюючи кредитні операції, ризик-менеджерам необхідно регулювати кредитні ризики до прийняттого рівня для конкретного банку, зважаючи на його обрану політику та стійкість до додаткових ризиків. Також,

треба завжди зважати на політичну та економічну ситуацію в країні, постійно дотримуватися вимог та рекомендацій НБУ у складних економічних ситуаціях у банку.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України. – Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua>
2. В банках України проблемні кредити у 2015 році зростуть до 55% - Moody's [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://economics.unian.ua/finance/1020528-v-bankah-ukrajini-problemni-kreditu-u-2015-rotsi-skladut-do-55-moodys.html>

Хоменко А.В.

ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів»

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Кредитування завжди було й залишається пріоритетним напрямом розвитку та функціонування банків. Одним із найважливіших аспектів банківського кредитування є формування кредитного портфелю. Беззаперечним є твердження, що правильна організація процесу кредитування, розробка ефективної і гнучкої системи управління кредитним портфелем виступає основою фінансової стабільності та стійкості банківських установ. Але нажалі реалізація вказаних заходів пов'язана із високим рівнем невизначеності, конфліктності, дії дестабілізуючих чинників і зумовлених ними ризиків. Саме тому гостро постає питання щодо удосконалення кредитного портфеля банківських установ.

До основних напрямів удосконалення кредитного портфеля банку можливо віднести оптимізацію вже сформованого кредитного портфеля, яку можна проводити лише шляхом зміни його структури. Досягти такої зміни можливо шляхом застосування коректувальних дій в розрізі окремих боржників.

Досить продуктивним є застосування ризик-менеджменту кредитного портфеля банківської установи, який проводиться за допомогою методів диверсифікації, встановлення внутрішньобанківських лімітів, формування резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями, а також сек'юритизації активів.

Важливою умовою прибутковості кредитної діяльності, а також фінансової стабільності банку є контроль за кредитними операціями. Адже кредитна діяльність банків не є централізовано регламентованою. Банки самостійно визначають порядок залучення та використання коштів, проведення кредитних операцій, встановлення рівня відсоткових ставок і комісійних винагород. Звідси впливають два правила, які є важливими для успішної кредитної діяльності будь-якого банку: 1) банк повинен мати свою систему моніторингу кредитних операцій, яку необхідно своєчасно допрацьовувати у відповідності з існуючою економічною ситуацією у державі та світі; 2) кредитний контроль мають здійснювати найбільш кваліфіковані й досвідчені працівники банку.

Використання автоматизованого управління кредитним портфелем банку передбачає впровадження певного програмного продукту, який має бути орієнтований на роботу з портфелем простроченої заборгованості, включаючи його оцінку.

Забезпечення внутрішнього контролю за дотриманням банківських інструкцій і положень щодо проведення кредитних операцій є одним із заходів запобігання безнадійним боргам.

Професійним обов'язком кредитних працівників є виявлення на ранніх етапах кредитного процесу ознак виникнення фінансових труднощів у позичальників і вжиття відповідних заходів захисту економічних інтересів банку. Результатом посилення контролю за кредитними операціями банку є позитивні зміни в цільовій спрямованості позик, оптимізація сфер вкладення кредитних ресурсів, отримання додаткових гарантій щодо забезпечення погашення кредитів, поліпшення окремих компонентів і в цілому системи організації кредитного процесу [1].

У процесі моніторингу кредитних операцій, в сучасній банківській практиці України, банк повинен виявляти зловживання, які часто мають місце при видачі позик. Співробітникам банківських установ в процесі градації боржників варто застосовувати класифікацію американського психолога Ансельма Бассано. Він вважав, що існує чотири типи боржників; «панікери», «плакальники», «раціоналісти» та «шахраї» [2 с.244].

До якісних напрямів удосконалення кредитного портфеля банку належить заходи, які спрямовані на створення умови для обміну досвідом, активізації інтелектуальних і творчих ресурсів керівників для рішення загальних і конкретних задач, у тому числі і проблем стимулювання, мотивації працівників до ефективної праці, поряд з матеріальними, ефективно використовувати соціально-психологічні стимули. У той же час, співробітник повинен жорстко дотримуватись існуючих технологій, при цьому добре розуміючи не тільки мету своєї діяльності, але і мету свого підрозділу, а також мету і пріоритети банку в цілому.

Отже, застосування вказаних заходів до удосконалення кредитного портфеля підвищить ефективність функціонування кредитної діяльності та загальну прибутковість банку.

Список використаних джерел

1. Криклій О. А., Маслак Н. Г., Пожар О. М. Банківський менеджмент: питання теорії та практики: Монографія / Криклій О. А., Маслак Н. Г., Пожар О. М. - Суми : ДНВЗ «УАБС НБУ», 2011 - 152 с.

2. Прокопенко І. Ф. Основи банківської справи : [навчальний посібник] / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін, В. В. Соляр, С. І. Маслов. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.

Шейн А.-С.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Однією з ключових тенденцій фінансової сфери є глобалізація, за якої стираються межі між національними фінансовими ринками, відбувається інтеграція фінансових інструментів, учасників ринку, органів регулювання, стандартизація правил надання фінансових послуг. За цих обставин ефективне функціонування національної економіки України потребує існування розвиненого ринку фінансових послуг, що є можливим за реформування системи його регулювання.

У багатьох розвинених країнах регулятори ринку фінансових послуг приділяють велику увагу питанням недобросовісної реклами та зловживань при укладанні договорів з придбання фінансових послуг. Часто на нерозвинених ринках фінансових послуг продавці здійснюють неправдиву рекламу, реалізують неякісні фінансові продукти. Це проявляється у таких формах як відсутність у рекламі конкретизації груп споживача, на який розрахований фінансовий продукт; приховування реального фінансового навантаження на клієнта у вигляді додаткових витрат; рекламування високої дохідності

фінансового продукту, не зазначаючи, що вона не гарантована, а залежить від ризику інвестування; приховування реальної дати початку нарахування відсотків.

У розвинених країнах стандарти коректної реклами діяльності фінансових установ затверджуються відповідними нормативно-правовими актами. Фінансові установи, які одержують попередження від регулятора, зобов'язані усунути неякісну рекламу, інакше до них застосовуються заходи впливу з боку регулятора. Особливо гостро проблема захисту прав споживачів фінансових послуг проявилася у результаті наслідків світової фінансової кризи. У 2011 рр. у США було створено «Бюро захисту прав споживачів у фінансовій сфері». У ЄС підготовлена Директива, у якій намічені нові підходи до захисту прав споживачів з урахуванням уроків фінансової кризи 2008–2009 рр., зокрема щодо недопущення несправедливої практики у ставленні до споживачів.

Відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [1] забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг є передумовою стабільного розвитку економіки та перетворення фінансового сектору України у конкурентоспроможне середовище з інвестиційно-інноваційним кліматом. Складовими реалізації цього завдання є підвищення рівня фінансової грамотності та рівня культури заощаджень населення; підвищення стандартів розкриття інформації в інтересах споживачів та інвесторів фінансового сектору; модернізація законодавства у частині захисту прав споживачів та інвесторів; створення нових інструментів захисту прав споживачів та інвесторів фінансового сектору [2, с. 17].

Отже, розвиток вітчизняного державного регулювання ринку фінансових послуг передбачає посилення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності фінансового сектору та захисту прав споживачів.

Список використаних джерел

1. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/docs/complex_program_finance_v3_0.pdf
2. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України / А. Мазаракі, С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016.– С. 5-23.

СЕКЦІЯ 3. ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Гаращенко А.А

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Системні зміни у фінансових системах в сучасних умовах залежать від багатьох факторів, в тому числі створення та поширення інновацій. Суспільство увійшло в епоху активних фінансових відносин, тому потребує прийняття несподіваних рішень та появи фінансових новинок, які змінять структуру фінансового ринку і впливають на його розвиток. Інновації, які запроваджуються на фінансовому ринку, мають сьогодні вирішальне значення для успішного розвитку національних фінансових систем, і є, з одного боку, закономірним результатом його еволюції, а з іншого, дають можливість фінансовим установам вирішувати конкретні поставлені проблеми.

Фінансові інновації - кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового або вдосконаленого продукту чи технологічного процесу. Розглядаючи ж фінансову інновацію у найширшому її розумінні, маємо на увазі новий фінансовий інструмент чи нову фінансову технологію. Зміст та роль фінансових інновацій, їх вплив на розвиток фінансових послуг досліджується у працях вітчизняних та зарубіжних науковців В.Базилевича, В.Геєця, А.Гальчинського, А.Камінського, І.Лютогота, В.Міщенко, Х.Бера, С.Валдеса, Д.Мадури інших. [4, с. 84]

Особливої уваги заслуговує тенденція до розвитку таких фінансових інновацій, як сек'юритизація, розподіл та об'єднання фінансових контрактів, розвиток каналів розподілу нових фінансових послуг. Сек'юритизація є сучасною тенденцією на міжнародному ринку банківських кредитів, суть якої

полягає у переважанні на ньому позикових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами. Сам процес продажу активів банку відбувається опосередковано через випущені цінні папери, що розміщуються на ринку. Користь такої інновації очевидна: банки передають свої кредитні ризики іншим учасникам ринку, розділяють ризик. Також до нових фінансових інструментів належать брокерські рахунки управління готівкою, облігації, забезпечення пулом іпотек, процентні свопи, конвертовані облігації з правом дострокового погашення, звільнені від податку облігації з плаваючою ставкою та ін. [3, с. 107]

Отже, на сьогодні сферу фінансових послуг визнано найбільшою у світі. Швидкі темпи розвитку такого сектору пов'язані з неперервними процесами модернізації, продукування та впровадження фінансових інновацій. Нині запровадження новітніх фінансових інструментів є головним напрямом підвищення ефективності функціонування фінансових ринків.

Список використаних джерел

1. Андрощук І. В. Фінансові інновації: суть та проблеми їх поширення [Електронний ресурс] / І. В. Андрощук, О. М. Кравчук – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/18PDF.pdf
2. Бурденко І. М. Передумови створення та використання інноваційних фінансових інструментів на ринку похідних фінансових інструментів України / І. М. Бурденко / Маркетинг і менеджмент інновацій – 2012. - №3. – С. 181-190.
3. Кучер Т. Л. Інноваційні фінансові інструменти: теоретичні засади процесу утворення / Т. Л. Кучер, В. С. Свірський / Інноваційна економіка – 2012 р. - №8
4. Пантелєєва Н. М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку / Н. М. Пантелєєва / Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2011. - №2. 5. Шелудько В. М. Інновації на ринку фінансових інструментів [Електронний ресурс] / В. М. Шелудько. –

Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1806020339379/finansii/innovatsiyi_rinku_finansovih_instrumentiv/

Герасімова Л.В.

Торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ P2P-КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

(Peer-to-Peer) - це спосіб передання грошей не пов'язаним між собою особам або «рівноправним сторонам» без залучення традиційного фінансового посередника.

Для України P2P кредитування – новинка. ПриватБанк виступив організатором та оператором сервісу P2P-кредитування, а також надав кредиторам свої компетенції в пошуку позичальників, оцінюванні ризиків і стягненні. 1 березня 2016 року було запущено платформу видачі невеликих роздрібних кредитів, що називається «Сервіс вигідних вкладень».

Усі позики страхуються на весь період страховою компанією. Ці та інші ризикові зобов'язання перестраховуються в міжнародних страхових інститутах, що гарантує абсолютну платіжну дисципліну та європейський рівень страхових послуг.

P2P кредитування в Україні стане тією рушійною силою, що зрушить економіку з мертвої точки, завдяки сприянню розвитку малого бізнесу та самозайнятості в Україні, пожвавленню ринку кредитування та збільшенню робочих місць у країні.

Технологія дозволяє надати іншим фінансовим партнерам доступ до забезпечених і контрольованих по проблемності кредитних портфельів. Це дозволить багатьом фінансовим гравцям повернутися на ринок споживчого та корпоративного кредитування.

Сервіс вигідних вкладень це - ідеальний майданчик, який з'єднує воєдино суспільство і дає можливість допомагати один одному.

Гринько І.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПОХІДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ІННОВАЦІЯ

В численних публікаціях вітчизняних економістів теоретиків та практиків висловлюється думка стосовно необхідності більш широкого впровадження цінних паперів у вітчизняний обіг. Інвестувати кошти можна багатьма відомими способами: в статутний капітал, в облігації та інші цінні папери, в нерухомість тощо. Та одним із найпопулярніших способів інвестування, на сучасних розвинутих фінансових ринках, що переслідує не лише мету отримання прибутку, а й страхування капіталу – є використання для цього деривативів.

Перелік найбільш вдалих фінансових інновацій, що отримали найширше розповсюдження, був складений у 1988 році Дж. Фіннерті. До цього списку входило більше 60 видів цінних паперів, інноваційні фінансові продукти тут представлені як специфічними видами пайових та боргових цінних паперів (простих та привілейованих акцій, облігацій, векселів тощо), так і похідними цінними паперами, або деривативами, до яких відносяться форварди, ф'ючерси, опціони, свопи та різноманітні їх комбінації.

Похідні фінансові інструменти – це інструменти, механізм випуску й обігу яких пов'язаний з купівлею-продажем певних фінансових чи матеріальних активів, або їх можна визначити як контракти, що укладаються з метою перерозподілу фінансових ризиків і передбачають фіксацію всіх умов

проведення в майбутньому певної операції (купівлі, продажу, обміну, емісії) з інструментом який є предметом угоди.

Особливість деривативів полягає в тому, що їх інвестиційна віддача залежить від тих фінансових інструментів, від яких вони походять, тобто їх обіг пов'язаний з обігом базових фінансових активів. Похідні фінансові інструменти дістали свою назву від англ. терміну «derivative» - похідний, оскільки їх вартість є похідною від вартості базових інструментів, покладених в основу угоди. Базовим інструментом у подібних контрактах фінансового характеру можуть бути як окремі види первинних фінансових інструментів – грошові кошти в національній та іноземній валютах, цінні папери, фінансові показники у вигляді індексів, курсів, відсоткових ставок, так і самі деривативи. Предметом похідного контракту можуть виступати не лише фінансові інструменти, але й біржові товари, відповідно до цього розрізняють фінансові і товарні деривативи [1].

В основі хеджування за допомогою фінансового деривативу була процедура попередньої фіксації всіх умов операції обміну, яка має відбутися в майбутньому, дозволяє і продавцеві і покупцеві протягом форвардного періоду стати незалежним від ризику зміни ринкової базового активу. Якщо строкова ціна показує прибуток порівняно з витратами виробництва, то товаровиробник може уникнути цінового ризику, уклавши угоду про продаж товару ще до завершення виробничого процесу. Якщо ця ціна не покриває витрати, то вона не стимулює виробництво даного товару взагалі [2].

Деривативи, які здатні не лише приносити інвестиційний дохід, ай відтворювати потоки платежів, вартість яких залежить від вартості інших, більш первинних базисних активів та які в змозі управляти ризиком, підвищувати ефективність ринку на підставі відповідного інформаційного забезпечення, активізувати розвиток фінансових інновацій.

Список використаних джерел

1. Глущенко А. С., Загорська Д. М. Ринок похідних фінансових інструментів в Україні: монографія / А. С. Глущенко, Д. М. Загорська. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 192 с.
2. Примостка Л. О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: [монографія]/ Л. О. Примостка. – К.: КНЕУ, 2001. – 263 с.

Демченко О.П., Берднік Д.В

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНТЕРНЕТ -БАНКІНГ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Актуальність. На даному етапі розвитку української банківської системи все більше банків почали надавати Інтернет-послуги, які допомагають значно скоротити час обробки інформації, надають можливість дистанційного обслуговування клієнтів, і, як наслідок, нарощування клієнтської бази. Інтернет-банкінг виступає одним із інноваційних інструментів ринку фінансових послуг.

Виклад основного матеріалу: Інтернет-банкінг – це один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого є доступ до рахунків та операцій з ними в будь-який час та з будь-якого комп'ютеру через Інтернет. Інтернет-банкінг являється додатковим каналом обслуговування в банку, за допомогою якого можливо на відстані керувати своїми поточними та картковими рахунками, відкривати депозити, гасити кредити, здійснювати платежі та інші операції [1].

Кількість банків, в яких надаються послуги Інтернет-банкінгу (з можливістю здійснювати платежі за довільними реквізитами) в Україні незначна – менше 20 банків. Основною проблемою такого стану є недостатньо розвинена нормативна база, яка регулює роботу банків саме в мережі Інтернет

[2]. Головною відмінністю розвитку Інтернет-банкінгу за кордоном та в нашій державі є використання стимулюючих важелів впливу на населення, тобто методів залучення клієнтів до такого виду надання банківських послуг.

В українських банках, які впровадили Інтернет-банкінг, переважають такі види Інтернет-послуг, як запит залишків за рахунком; грошові перекази; отримання виписок за рахунками; виставлення і сплата рахунків; оформлення депозиту; конвертація валюти; додаткові послуги по платіжним карткам [1].

Розглянемо детальніше послуги Інтернет-банкінгу, які надаються зарубіжними банками та українськими банками, в табл. 1.

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика послуг Інтернет-банкінгу, що надаються зарубіжними банками та банками України

Вид послуг	Зарубіжні банки	Українські банки
Запит залишків за рахунками	впроваджено	впроваджено
Виставлення і сплата рахунків	впроваджено	впроваджено
Грошові перекази	впроваджено	впроваджено
Оформлення депозиту	впроваджено	впроваджено
Оформлення індексованих депозитів	впроваджено	не впроваджено
Відкриття рахунків	впроваджено	впроваджено
Оформлення кредиту	впроваджено	впроваджено, але майже не пропонується
Інтернет-еквайринг	впроваджено	не впроваджено
Хеджування валютних ризиків	впроваджено	не впроваджено

Перевагою Інтернет-банкінгу є значна мінімізація витрат, адже собівартість банківських послуг через Інтернет значно нижче, ніж той самий показник для традиційних механізмів фінансового обслуговування [2].

Таким чином, банківська система України тільки почала свій шлях в напрямку впровадження та розвитку Інтернет-банкінгу, вдосконаленню вже існуючих та наданню нових послуг, які стануть доступними через «мережу». Головною умовою успішного розвитку Інтернет-банкінгу в нашій країні є насамперед інформування потенційних клієнтів про можливості цього виду обслуговування, розробка найнадійніших систем захисту інформації,

впровадження та постійна модернізація сучасного технічного та технологічного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Михайлюк Г.О. Розвиток Інтернет-банкінгу як нетрадиційної банківської операції [Електронний ресурс] // Г.О. Михайлюк. – Режим доступу: www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Pravo/9_57264.doc.htm. – Назва з екрана.

2. Говорушко Т.А. Загрози і небезпеки розвитку Інтернет-банкінгу в Україні [Електронний ресурс] // Т.А. Говорушко. – Режим доступу: dspace.nuft.edu.ua. – Назва з екрана

Дехтяренко Н. І.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЇ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Значне місце в формуванні конкурентоспроможності української економіки і підвищенні продуктивності виробництва відіграє здатність ринку мобілізувати значні обсяги вільного капіталу і оперувати ними. Мова йде про різноманітність механізмів фінансування та інвестування, а також надання фінансових послуг інвесторам професійними учасниками ринку фінансових послуг.

Ускладнення форм і способів розміщення грошового капіталу призвело до появи нових спеціальних видів професійної діяльності, направлених на обслуговування власників цього капіталу і появи нової категорії «фінансова послуга».

Згідно Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», фінансова послуга – операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за

рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

В якості фінансових послуг розглядаються: здійснення банківських операцій та угод, надання страхових послуг і послуг на ринку цінних паперів, укладання договорів фінансової оренди та інші послуги фінансового характеру.

Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» трактує ринок фінансових послуг, як сферу діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

Висока динамічність процесів, що відбуваються на ринку, обумовлює необхідність комплексного розгляду ринку фінансових послуг з використанням системного підходу. Слідом за розробкою загального понятійного апарату і методологічного інструментарію слід прагнути до побудови єдиної ієрархічно вибудованої системи органів державного регулювання, що сприяє постійному удосконаленню концепцій контролю і нагляду за фінансовими інститутами.

На ринку банківських послуг ПАТ «ПриватБанк» нещодавно запустив сервіс www.papka24.com.ua, який покликаний заощадити українським бізнесменам багато грошей і часу на обміні паперовими документами між собою. Для цього довелося схрестити Gmail, Google Docs і електронно-цифровий підпис (ЕЦП).

Банківським сервісом Папка24 можуть користуватися будь-які приватні підприємці і юридичні особи – не тільки клієнти ПриватБанку. Можна використовувати будь-який ЕЦП (податкової, мін'юсту, ПриватБанку і всіх інших основних центрів). Сервіс безкоштовний.

Це дуже добре підходить для обміну та підписання договорів, актів та інших офіційних документів, заради яких раніше доводилося витратити багато часу та коштів.

Таким чином, запропоновані інновації дозволять зберігати усі документи на надійних серверах у зашифрованому вигляді, не витратити гроші на друк, зберігання та пересилання документів і значно прискорити документообіг, а також відповідно до Закону України «Про електронно-цифровий підпис», документи, підписані ЕЦП, мають таку ж юридичну силу, як паперові з підписом і печаткою.

Джегерук О. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ СТРАХОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Розвиток інновацій в сучасних умовах системної нестабільності зумовлений використанням структурованих інструментів, в тому числі інтегрованих інструментів різних видів, зокрема фінансових та страхових послуг.

Досвід розвинених країн світу показує, що обсяги глобальних ризиків не можуть бути покриті тільки за рахунок акумуляції страхових премій, що зумовило появу нових страхових фінансових інструментів, таких як катастрофічні бонди, страхові деривативи, структуровані фінансові продукти страхування життя та інші (табл.1). Основні типи страхових фінансових інструментів: облігації (бонди) та страхові деривативи. Страхові облігації – інструменти, забезпечені майбутніми грошовими потоками – страховими преміями. Такі інструменти як правило є довгостроковими, а обсяги їх емісії

можуть бути значними. Страхові деривативи – строкові контракти хеджування кредитних ризиків – свопів кредитних дефолтів. Ці інструменти мають риси страхових угод та строкових фінансових контрактів, гарантують повернення основної частини кредиту у разі дефолту позичальника [1].

Таблиця 1

Основні види інноваційних страхових фінансових інструментів*

Назва	Зміст	Основний параметр	Фінансове призначення	Ліквідність, ринок	Вид страхування
1	2	3	4	5	6
Облігація катастроф	Покриття фін. ризиків прир. катастроф	Катастрофи – подія та збитки нерухомості	Капітал, страхові резерви	Ліквідні міжнародні	Ризикове
Облігація будівельна	Покриття фін. ризиків вел. будів. проектів	Ризики будівельні та об'єктів буд-ва	Капітал, страхові резерви	Ліквідні міжнародні	Ризикове
Облігація лонгевіти	Покриття ризиків страхування життя	Середній вік дожиття	Капітал, страхові резерви	Обмежено ліквідні національні	Страховання життя
Облігація морталіти	Покриття ризиків страхування життя	Середній вік смертності	Капітал, страхові резерви	Обмежено ліквідні національні	Страховання життя
Варанти промислових втрат	Покриття ризиків втрат у промисловості	Індекс втрат	Страхові резерви	Обмежено ліквідні	Ризикове
Страхові ф'ючерси	Ризики ліквідності	Страхові індекси	Страхові резерви	Ліквідні міжнародні	Ризикове Страховання життя
Деривативи страхових подій	Ризики ліквідності	Страхові індекси, події	Страхові резерви	Ліквідні міжнародні	Ризикове

* Джерело: [1]

Аналіз змісту та структурування інноваційних страхових фінансових інструментів свідчить про те, що вони призначені для задоволення потреб страхових компаній у додатковій ліквідності для поповнення капіталу та страхових резервів, а також покриття додаткових фінансових ризиків при

нестачі страхових премій. Такі структуровані інновації виконують функції альтернативи традиційним методам трансферу ризиків шляхом перестраховування.

Таким чином, для України актуальним залишається питання використання інструментів фондового ринку, так як інноваційні фінансові інструменти, які широко використовуються у практиці зарубіжних країн, в Україні ще навіть не набули достатнього розголосу, не говорячи про їх застосування у практичній діяльності страхових компаній.

Список використаних джерел

1. Шевченко В. Фінансові інновації та сучасні інструменти міжнародних фінансових ринків / В. Шевченко // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2012. – № 133. – С. 30–33.
2. Product innovation in non-life insurance markets – Sigma, No 4/2011, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://media.swissre.com/documents/sigma4_2011_en.pdf.

Добера О. О.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНИЙ ЛІЗИНГОВИЙ Ф'ЮЧЕРС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Актуальність. Забезпечення економічного зростання шляхом підвищення конкурентоспроможності українського фінансового ринку є пріоритетним завданням держави на нинішньому етапі. Доцільно запровадити нові інструменти ринку цінних паперів, які були б спрямовані на розвиток інноваційної діяльності в країні.

Виклад основного матеріалу. В умовах реформування економіки України важливого значення набуває впровадження інноваційних фінансових інструментів для залучення інвестицій конкретних юридичних осіб у біржовій діяльності, діяльності лізингових компаній та на підприємствах реального сектора. У біржовій справі для зниження кредитних ризиків фінансово-кредитних організацій варто звернути увагу на новий фінансовий інструмент – інноваційний лізинговий ф'ючерс, де сторонами виступають власник майна (лізингодавець), користувач майна (лізингоотримувач), продавець (постачальник) майна, сторонній продавець ф'ючерсу. Його застосування дасть змогу підприємствам, що надають лізингові послуги чи користуються ними, розширити сферу діяльності, збільшити ефективність і кількість операцій, які проводяться за рахунок коштів, отриманих на фондовому ринку.

Лізингові компанії, що функціонують на території України надають універсальні послуги у сфері фінансового лізингу без спеціалізації на тих чи інших видах майна. За даними Українського об'єднання лізингодавців, рівень проникнення лізингу в загальний обсяг капітальних вкладень у країні з кожним роком підвищується і становить близько 3,5 %, при цьому наголошується, що середній показник проникнення лізингу в країнах Європейського Союзу становить 12,5 %, у Російській Федерації – 28 % [3].

Українські лізингові компанії створювалися переважно з участю банків. Деякі з них на 100 % належать банку-засновникові, інші є акціонерними товариствами, де значна частка акціонерного капіталу належить банку. Компанії, створені банками, орієнтуються на надання стандартних лізингових послуг широкому колу клієнтів. Зазвичай банки не тільки фінансують діяльність дочірніх компаній, а й активно постачають їм клієнтів із числа тих, хто звертається безпосередньо до банку по кредит на придбання основних засобів.

Оскільки основними споживачами лізингових послуг є промислові й будівельні підприємства, організації агропромислового комплексу та сфери

послуг, то на сьогодні лізинг є оптимальним способом розв'язання проблеми необхідності інвестування коштів у малий бізнес та високої ймовірності їх втрати внаслідок розорення лізингоотримувачів.

Висновки. Щоб забезпечити економічне зростання в Україні шляхом поліпшення інвестиційних характеристик наявних інструментів ринку цінних паперів доцільно впроваджувати інноваційні похідні інструменти ринку цінних паперів, що дасть змогу підприємствам, які надають лізингові послуги чи користуються ними, розширити сферу діяльності, збільшити ефективність і кількість операцій, які проводяться за рахунок коштів, отриманих на фондовому ринку.

Список використаних джерел

1. Финансовый кризис в России и в мире / под ред. Е. Т. Гайдара. – М. : Проспект, 2009. – 256 с.

3. Халл Дж. К. Опционы, фьючерсы и другие производные финансовые инструменты / Джон К. Халл ; пер. с англ. и ред. Д. А. Ключина. – 6-е изд. – М. ; СПб. ; К. :Вильямс, 2007. – 1056 с.

3. Объем лизинговых операций в 2012 году вырос на 30 % [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/finance/>.

Ємчик М. М.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОНТРАГЕНТУ В УКРАЇНІ

Актуальність. Необхідність впровадження в ринкову практику функцій, притаманних центральному контрагенту (ССР), викликана слабкою концентрацією в Україні торгівлі в організованому сегменті ринків цінних

паперів та інших фінансових інструментів (усього 6% від усіх укладених правочинів). Переважна більшість правочинів з цінними паперами здійснюється поза біржею, а ринок деривативів (зокрема, опціонів) в Україні стихійно формується як позабіржовий. Це може призвести до високих ризиків інфраструктури – неплатежів, відсутності поставки фінансового інструменту покупцеві в обумовлені терміни, суттєвих помилок при нарахуванні маржі чи просто шахрайських дій [1].

Виклад основного матеріалу. Центральний контрагент (Central Counterparty CCP)– юридична особа, яка «постає» між контрагентами правочину з цінними паперами, перетворюючись на покупця для кожного продавця і на продавця для кожного покупця. Вона виконує розрахунки щодо цінних паперів і коштів між двома початковими сторонами правочину, анулюючи в подальшому двосторонні зобов'язання між двома початковими сторонами [2].

Центральний контрагент не підміняє собою, а доповнює функції центрального депозитарію, гарантуючи невинність процесу транзакції. Тому, після вирішення проблеми створення передбаченого Державною програмою розвитку Національної депозитарної системи центрального депозитарію цінних паперів в Україні обов'язково постане питання про утворення центральному контрагенту як окремої юридичної особи чи дочірньої структури центрального депозитарію та/або біржі. Створюючи центральний контрагент, треба усвідомлювати, що це природна монополія, яка пропонує необхідні послуги на ринку фінансових інструментів відповідно до правил конкуренції. Проте ці послуги є обов'язковими для біржових ф'ючерсів та інших строкових контрактів, або добровільними для позабіржової торгівлі. Тому центральний контрагент є об'єктом антимонопольного законодавства стосовно прозорості цін та платежів, а також правил доступу до його послуг, у якому може бути відмовлено на підставах кредитного, ліквідного, валютного чи юридичного ризиків [3].

Висновок. Впровадження центрального контрагенту в українську практику післяторговельного обслуговування ринків фінансових інструментів є інновацією, яка надасть переваги Україні і сприятиме в недалекому майбутньому до можливої прямої участі українських учасників в мережах глобальних ринків капіталу (globalmarketplaces). Центральний контрагент, що вчасно і на належному технічному рівні створений і діє в загальнонаціональному масштабі, дозволить українським учасникам ринку взаємодіяти з учасниками аналогічних іноземних установ (CrossParticipation). Опосередковано це вплине на конкурентоздатність і надійність українських ринків, сприятиме інтеграції України в світові системи торгівлі фінансовими інструментами.

Список використаних джерел

1. Ніколаєва А. М. Місце і роль депозитаріїв в інфраструктурі ринку цінних паперів / А. М. Ніколаєва // Економічний форум. – 2011.
2. Расчетно-клиринговые системы по ценным бумагам в Польше и в Европейском союзе [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbp.pl/en/system_platniczy/securities_settlement_systems_rus.pdf]
3. Терещенко Г. М. Проблеми та перспективи розвитку національної депозитарної систем ринку України / Г. М. Терещенко // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 86 – 95.

Жванецька Ю.В.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ФАКТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИСКОРЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ

За умови динамічного розвитку та збільшення об'ємів продажів своєї продукції, рано чи пізно підприємства зіштовхуються з необхідністю залучення позикових ресурсів. Якщо традиційні методи зовнішнього фінансування, такі як

використання кредитів, векселів чи овердрафту недоцільно використовувати, альтернативним джерелом фінансування поточної діяльності компанії може стати факторинг. Механізм дії даного фінансового інструменту полягає у переуступці права грошової вимоги - одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження іншої сторони (клієнта) за плату, а клієнт зобов'язується відступити своє право грошової вимоги до третьої сторони (боржника). За іншим визначенням – це продаж дебіторської заборгованості на користь факторингової компанії чи банку на підставі договору.

Факторинг, як фінансовий інструмент, має чотири основні функції: фінансування, страхування кредитних ризиків, оцінювання платоспроможності покупця і керування дебіторською заборгованістю. Таким чином, він розв'язує для постачальника проблему дефіциту обігових коштів, водночас не збільшуючи його кредиторської заборгованості. У залежності від ризиків, характерних для конкретної факторингової операції, сума фінансування може складати до 95% від загальної суми угоди.

Варто відзначити, що в Україні факторинг активно розвивається - станом на 01.10.2015 р. факторингові послуги надавали 378 компаній. Основним споживачем факторингу є середній та малий бізнес, який найбільше потребує постійного поповнення оборотних коштів. З огляду на зростання з початку 2014 року обсягів простроченої заборгованості за банківськими кредитами та, враховуючи значний дефіцит оборотних коштів суб'єктів господарювання, обсяг факторингових операцій в 2015 році, в цілому, демонструє тенденцію до зростання і станом на 01.10.2015 р. дорівнює 4657,5 млн. грн. Протягом 9 міс. 2015 року було укладено 3603 договорів факторингу.

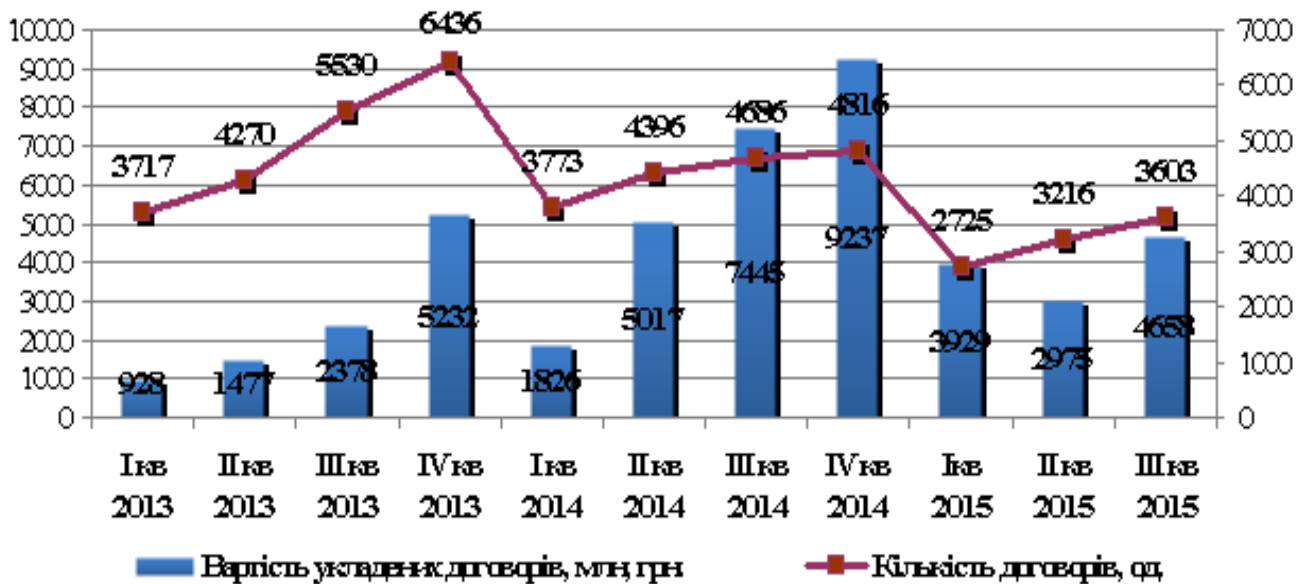

Рис.1. Динаміка надання фінансовими компаніями послуг факторингу

Таким чином, на сучасному етапі економічного розвитку України, який характеризується значним уповільненням платіжного обороту, факторингові послуги мають відчутні переваги для виробників, що полягають у зменшенні кредитного платіжного ризику, своєчасній інкасації дебіторської заборгованості, прискоренні оборотності оборотного капіталу, можливості планувати платіжний оборот та покращити кредитоспроможність підприємства.

Головним недоліком факторингу вважається його більш висока вартість. Загальна процентна ставка, як правило, вища вартості короткострокового кредиту на 2-3 %. Проте підвищену вартість факторингу слід розглядати не тільки як плату за фінансування, а й як плату за комплекс додаткових послуг та переваг, що робить цей недолік досить умовним.

Задорожна В. В.

Панасейко С. М.,

Університет митної справи та фінансів

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Стабільна робота банківської системи – одна з головних умов розвитку економіки України. На сьогоднішній день спостерігається негативна тенденція щодо занепаду економічної системи в Україні, що може привезти до фінансово-економічної кризи. Тому гостро постало питання про неефективний антикризовий менеджмент, а інколи – взагалі його відсутність. Саме тому на сучасному етапі важливим є зосередження уваги на антикризовому банківському менеджменті за допомогою якого можна передбачати, вчасно розпізнавати і успішно вирішувати найскладніші проблеми.

Наголошуючи на необхідності здійснення антикризового управління, слід мати на увазі, що менеджмент сучасного банку – це передусім управління його розвитком через постійне вдосконалення портфеля продуктів, технологій, організаційної структури, бізнес-моделі тощо. Вживання оперативних заходів і коригування стратегічного плану є необхідною умовою ефективності системи антикризового планування.

Основними моментами, на які слід спиратися при розробці антикризового управління банківською, наведені у таблиці 1.

Наприклад, стратегічна мета одного з провідних американських банків – Bank America – створювати інноваційні продукти й пропонувати рішення, що перетворюють фінансові послуги на такі, якими вони не були ніколи раніше – отримала конкретизацію у стратегії бізнес-напряму «Глобальне обслуговування роздрібних клієнтів та малого бізнесу» і стратегії залучення депозитів,

результатом чого стало впровадження радикальної інновації — програми «Keep the Change» (англ. «збирай дріб'язок»), у рамках якої вже у перший рік її дії банк додатково залучив понад 230 млн дол. США [1].

Таблиця 1

Основи антикризового управління банківською організацією

Назва	Зміст
Оцінка якості кредитного портфелю	Один з головних показників того, з яким масштабом проблем може стикнутися найближчим часом той чи той банк.
Клієнтська база банківської установи	На даному етапі необхідно оцінити наскільки віддані клієнти банку, кількість клієнтів, число банкоматів.
Імідж банку	Оцінюється як суб'єктивне уявлення про якість послуг, надійність і спроможність виконувати власні зобов'язання.
Професіоналізм менеджменту банківської установи	Базується на оцінці бізнес-моделі банку, жорсткості контролю виданих кредитів і структурі портфелю за типами позичальників.
Інноваційна стратегія	Фактично частина загальної корпоративної стратегії, цілі та завдання якої у прикладному плані є органічною частиною ділових і функціональних стратегій та практично реалізуються на цих рівнях.

Отже, антикризовий менеджмент — це ряд функцій та заходів щодо пригнічення, боротьби або ліквідації негативних факторів впливу на банківську сферу, які кожен банк розробляє самостійно з огляду на ситуацію в якій він знаходиться [2].

З вище зазначеного, слід зауважити, що найоптимальніший спосіб ефективного антикризового управління — інновація, застосування якої дасть змогу якісно виправити недоліки застарілої системи функціонування банківської системи України.

Список використаних джерел

1. The Product Development and Management Association Launches New Web Cast Series [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.pdma.org/viewdocument.cfm.pkdocument=94.

2. Бас М. А. Антикризове управління банківськими установами: теоретичний аспект // М. А. Бас // Економіка. Фінанси. Право. — 2010. — № 5. — С. 25—27.

НЕОБАНК ЯК НОВИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

На сучасному етапі вирішальним чинником розвитку банківської сфери є розробка і впровадження нових технологій та інноваційних продуктів. Так, нові фінансові послуги підвищують потенціал банку та відкривають перспективи його подальшого розвитку.

Одним із прогресивних напрямів в цій сфері є перехід банків на принципово новий рівень функціонування. Сьогодні складно уявити своє життя без смартфона та інтернету, тому британські новатори вирішили не просто впроваджувати послуги мобільного банкінгу, а повністю перейти на роботу через мобільні програми та інтернет-портали. Такі фінансові установи називають необанками, що по суті означає нові, молоді банки.

Необанк (англ. Neobank), або онлайн-банк – це банк, який не має звичайних фізичних відділень, а свої послуги надає виключно через інтернет та спеціальні мобільні програми. Такі банки розраховані на той сегмент клієнтів, які не задоволені існуючими умовами обслуговування в банківських установах [1].

Перевагами необанків є те, що вони не мають відділень та весь документообіг у них виключно в електронному вигляді, що значно економить кошти установи та дозволяє знизити тарифи на свої послуги. Завдяки роботі в он-лайн режимі підвищується швидкість обслуговування клієнтів. Якщо порівнювати необанки зі схожими аналогами на ринку, такими як банки-“оболонки” (англ. Shell banks), то, важливо розуміти, що необанки не є представництвами інших банків або мобільною версією якогось банку. Вони

мають власні бек-офіси, штати працівників, керівництво та діють легально на фінансовому ринку, відповідно до законодавства.

Перший небанк було створено у Великобританії, який в 2015 році отримав ліцензію від Банку Англії. Банк Атом (англ. Atom Bank) – перший банк, який працює лише через мобільні програми, та має ліцензію на надання таких послуг. Мета банку – «щоб клієнти могли мати власний банк в кишені в той самий момент, коли він їм потрібен». Для того, щоб стати клієнтом цього банку, необхідно скачати мобільну програму, зареєструватися, вибрати тип рахунку, сфотографувати через програму документи, що посвідчують особу та заповнити анкету. Банк Атом поки надає лише такі банківські послуги як грошові перекази, операції по рахунку та здійснення платежів. У 2016 році планується розширити спектр послуг та надавати кредитні і депозитні послуги, консалтинг та ін. [2].

Переймаючи досвід Великобританії, більшість країн Європи теж пробують нову технологію небанкінгу. Так, у Німеччині функціонує два небанки – Fidor Bank та Number26. Вони спеціалізуються на наданні таких послуг як грошові перекази, розрахунки, смарт-акаунт, мікrokредитування, страхування та біржеві операції [3].

Недоліками переходу на новий формат ведення банківського бізнесу є те, що такі банки повинні мати досить агресивну маркетингову стратегію та цінову політику, щоб конкурувати на ринку. Далі необхідно не просто створити мобільну програму, яка дозволить виконувати певні банківські функції, а цілу систему, яка буде водночас зручною та простою до розуміння й охопить всі аспекти банківської діяльності.

На сучасному етапі розвитку український банківський ринок ще не готовий до технологій такого рівня. Впровадження нових форматів функціонування банківських установ насамперед залежить від економічного та технологічного розвитку країни, фінансової грамотності населення та наявності зрілої банківської сфери.

Список використаних джерел

1. What is a neobank and why is it our future / Banks.eu [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eng.banks.eu/news/info/2289/>
2. Банк Атом [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.atombank.co.uk/>
3. Пять самых известных небанков Европы / Елена Филатова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psm7.com/5-samyx-izvestnyx-neobankov-evropy.html>
4. 5 questions to ask before trying a neobank / Heather Larson [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bankrate.com/finance/banking/questions-before-trying-neobank.aspx>

Клименчук Ю.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФІНАНСОВИЙ КОНГЛОМЕРАТ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Сучасний міжнародний банківський бізнес - результат тривалого історичного процесу та кумулятивного впливу низки чинників, з яких першорядне значення належить глобалізації. Одним з напрямків цього процесу стає поява нових форм організації транснаціонального банківського бізнесу як одного з видів інновацій.

Виникненню фінансових конгломератів, як універсальних інтегрованих посередників в різних країнах світу, сприяла лібералізація фінансового законодавства, а також загострення конкуренції на фінансовому ринку. Фінансовий конгломерат – це організація, яка об'єднує групу компаній, котрі пов'язані спільним або взаємним контролем, та включають в себе банківські та

небанківські установи, які функціонують в таких секторах, як: банківський, страховий та інвестиційний, і виступають посередниками на фінансовому ринку. Діяльність фінансових конгломератів на банківському ринку супроводжується розробкою складних фінансових продуктів, так як конгломерати мають безліч внутрішніх взаємозв'язків, завдяки яким витрати на одних ринках покриваються за рахунок доходів інших [1, с.225-228].

Батьківщиною фінансових конгломератів є Сполучені Штати Америки, де цей вид фінансових посередників з'явився ще на початку ХХ ст. Водночас в сучасному варіанті свого функціонування фінансові конгломерати вперше виникли в Європі.

Існують такі риси конгломерату:

- це група, до складу якої входять фінансові компанії різних видів (банківські, інвестиційні, страхові);

- це група, до складу якої входять фінансові компанії, діяльність яких була тривалий час законодавчо відокремлена одна від одної;

- це група, принципи організації якої дають змогу виробляти інтегровані продукти, які поєднують у собі власне фінансові послуги та захист від ризиків (що забезпечується присутністю страхової компанії);

- це група компаній, які пропонують набір фінансових продуктів і послуг на численних ринках, у різних країнах.

Головною метою створення фінансових конгломератів є збільшення прибутку завдяки впровадженню взаємних продажів фінансових продуктів.

У міжнародній практиці склався підхід, відповідно до якого фінансовий конгломерат повинен включати принаймні два із наступних трьох фінансових інститутів: банк; страхова компанія; інвестиційна компанія [2,с.327-329].

На сьогоднішній день найбільш потужними фінансовими конгломератами в світі є фінансові конгломерати з США («AIG», «General Motors», «Citigroup») та Німеччини («Allianz», «DZ Bank Gruppe», «Inter Group») [3].

Отже, утворення фінансового конгломерату як нової форми організації транснаціонального банківського бізнесу полягає в послідовному переході від найпростіших (агентських) відносин, укладання договорів про співпрацю до найскладнішої організаційної форми банківського бізнесу – фінансового конгломерату. Поява фінансових конгломератів є важливим інституціональним наслідком сучасних фінансових процесів, оскільки являє собою інноваційний підхід до організації виробництва фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Фрасинюк А.М. Розвиток міжнародного банківського бізнесу під впливом інновацій / А.М. Фрасинюк // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - К.: ІМВ КНУ. - 2014. – Вип. 87, Ч. II. – 290 с.
2. Кремень В. М. Фінансові конгломерати в системі фінансових посередників / В. М. Кремень // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : Збірник наукових праць. Т. 25. – Суми : УАБС НБУ, 2012. – 320 с.
3. Офіційний сайт Citigroup [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.citigroup.com.

Коваленко Ю. Л.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОЦІНЦІ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ СПОЖИВАЧІВ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Жорстка конкуренція на кредитному ринку та потреба в аналізі здатності споживачів кредитних послуг повертати їх спонукають кредиторів до пошуку

інноваційних підходів оцінки кредитоспроможності.

На сьогоднішній день в Україні більшість кредиторів використовують у своїй роботі з клієнтами елементи скорингових систем, натомість у США жоден кредит не видається без такої оцінки. Кризові явища показали, що застосовувані кредиторами підходи в оцінці позичальників, виявилися неефективними. За таких умов зростає цінність альтернативних джерел інформації (від операторів зв'язку, провайдерів), адже, чим ширшою буде інформація про позичальника, тим більш вигідні пропозиції кредитори зможуть надавати кредитоспроможним клієнтам.

Оцінка кредитоспроможності юридичних осіб є досить регламентованою та ґрунтується на фінансовій звітності позичальника, однак навіть при такому підході кредитори можуть застосовувати інноваційні методи. Одним з них є застосування закону Бенфорда для аналізу достовірності звітності через «першу» та «другу» цифри. За даним законом числові значення звітності порівнюють з еталонними та в разі значної розбіжності проводять ретельне дослідження. Наприклад, за даним законом цифра «1» стоїть на першій позиції у близько 30% чисел, у той час як «9» є першою в менш, ніж одному з 21 випадку.

Одним з альтернативних методів оцінки кредитоспроможності позичальника при споживчому кредитуванні є нумерологія. Експерти Аналітичного агентства «Скориста» використавши півмільйона кредитних заявок із зазначенням базових даних - ПІБ та дати народження, створили на їх підставі модель оцінки схильності позичальників до кредитування [1] і виявили, що метод оцінки клієнта за «квадратом Піфагора» дає більш широкий діапазон даних і показує характер людини – споживача кредитних послуг. «Квадрат Піфагора» надає характеристику схильності позичальника за такими категоріями, як: характер, енергетика, пізнання, здоров'я, інтуїція, майстерність, удача, почуття обов'язку та пам'ять.

Сучасним підходом в роботі з кредитною інформацією є технологія Big Data, тобто накопичення максимуму інформації про клієнтів та подальший пошук залежностей для оцінки їх кредитоспроможності. Прикладом використання такої технології є соціальний скоринг, що являє собою оцінку кредитоспроможності фізичних осіб на основі математичних і статистичних моделей, за допомогою яких на підставі аналізу соціальних характеристик клієнтів та їх поведінки в соціальних мережах кредитор намагається визначити, на скільки велика вірогідність того, що потенційний позичальник поверне кредит.

Подібний досвід активно використовується за кордоном, існує ряд компаній, які надають готові скорингові рішення на базі даних соціальних мереж. Здебільшого це стартапи, які надають невеликі позики на короткі терміни під високі ставки. Найбільш відомими є Lenddo (Гонконг), Kreditech (Німеччина), Kabbage (США), Wonga, Zest Finance, Big Data Scoring (спільний проект Естонії та Фінляндії), LendUP (США), SOCSOR, SocioHub, Digital Society Laboratory (РФ) [2, с.96]. Подібна розробка є в українському стартапі Crediograph, що дозволяє розрахувати свій кредитний рейтинг на підставі даних із соціальних мереж «Facebook», «ВКонтакте», «LinkedIn» і «Foursquare».

Проте, на сьогодні в Україні соціальні мережі не розглядаються як джерело інформації для оцінки кредитоспроможності позичальників, оскільки проблемними питаннями є недостовірність даних, обмеження в законодавстві, «фейкові» сторінки, ризик шахрайства, великі масиви нерелевантної інформації. Поряд з тим соціальний скоринг залишається перспективним інструментом отримання відомостей про клієнта, що здатен зменшити асиметричність інформації. Дослідження в цій області дозволяють по-новому поглянути на процес андеррайтингу позичальників і поліпшити якість прийняття рішень без суттєвих витрат з боку кредитора.

Для дослідження перспектив використання соціального скорингу в Україні нами було проведено соціологічне опитування, за яким виявилось, що

понад 80% опитаних вважають себе активними користувачами соціальних мереж, понад 65% користуються або мають позитивне ставлення до кредитів, але лише 26% надали б згоду кредитору на перегляд власної сторінки в соціальних мережах. Однак практика показала, що позичальники, які надавали доступ до даних в соціальних мережах, виявлялися більш відповідальними, ніж позичальники, які відмовилися.

Таким чином, інноваційні підходи до оцінки кредитоспроможності споживачів кредитних послуг дозволяють кредиторам покращити інформаційну базу та відповідають сучасним тенденціям.

Список використаних джерел

1. Альтернативная оценка заемщика на основе Квадрата Пифагора [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://scorista.ru/analitika/alternativnaya-otsenka-zaemshchika-na-osnove-kvadrata-pifagora>.

2. Борисюк В. А. Applikейшн-скоринг на основе данных социальных сетей / В. А. Борисюк, А. А. Масютин. // Риск-менеджмент в кредитной организации. – 2014. – №2. – С. 92–103.

Лень С.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах ефективність роботи банку і його конкурентоспроможність на ринку пов'язана з інноваційною діяльністю, а саме з автоматизацією, впровадженням новітніх технічних засобів і передових банківських технологій по просуванню на ринок банківських продуктів і

послуг, а також з пошуком інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Банківська інновація - це реалізований у формі нового банківського продукту або операції кінцевий результат інноваційної діяльності банку. Виникнення банківських інновацій обумовлене безперервним рухом підприємницької думки, прагненням обійти конкурентів, інформацією, що поступає, про банківські нововведення зарубіжних країн, а також періодично виникаючими кризами в банківській сфері (загальними або приватними), що є стимул-реакцією до посилення фінансової думки в області інновацій, направленої на підвищення фінансової стійкості банку[2].

Проаналізувавши стан сучасного рівня залучення вітчизняних банків до інноваційної діяльності показав, що на сьогодні поступово збільшується кількість банків, які значну увагу приділяють інноваційним продуктам і технологіям. Один із найбільш популярніших напрямків інноваційної діяльності банків є банківський інжиніринг – процес створення інноваційних продуктів, що відповідають потребам клієнтів й інтересам банків.

Дослідження світової практики з впровадження банківських інновацій підтверджує, що переважна кількість вітчизняних банків застосовує стратегію запозичення банківських інновацій, а не розроблення власних. Це пов'язано, у першу чергу, з тим, що банківські установи України порівняно з банками промислово розвинених країн мають відносно невеликий термін існування. Застосовуючи таку стратегію, вітчизняні банки страхують себе від ризиків, пов'язаних з веденням інноваційної діяльності. Крім того, такий підхід

дозволяє їм значно скоротити витрати на розроблення та впровадження інновацій, обмежуючись при цьому лише витратами на проведення досліджень щодо адаптації новинки на внутрішньому ринку.

Сьогодні лідером серед банків з впровадження інновацій в Україні є ПриватБанк. Інноваційна політика ПриватБанку орієнтована на впровадження на українському ринку принципово нових, провідних банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості управління своїми фінансами. Приватбанк першим в Україні запропонував своїм клієнтам послуги Інтернет-банкінгу "Приват24" та GSM-банкінгу, а також послуги з продажу через мережу своїх банкоматів та POS-терміналів електронних ваучерів провідних операторів мобільного зв'язку та IP-телефонії [3]. Окрім ПриватБанку, інновації на сьогодні активно впроваджують «Альфа-Банк», «Промінвестбанк», «Райффайзен Банк Аваль» та ін.

Досить великого поширення сьогодні набувають інновації у Private Banking. Елементи Private Banking вже впроваджує ряд українських банків, зокрема, «ПриватБанк», «Альфа-Банк», «ОТП Банк», «Укрсиббанк» та інші. Private Banking це відносини між банком та клієнтом, характерними відмінностями яких є персональний підхід до клієнта, комплексність послуг, що надаються, і висококласне обслуговування. Щодо надання нестандартних фінансових послуг VIP-клієнтам, слід відмітити такі: довірче управління активами клієнта та членів його родини, формування банками індивідуальних інвестиційних портфелів VIP-осіб і управління ними, забезпечення фінансового управління на підприємствах, якими володіють такі особи, податкове планування та розроблення індивідуальних фінансових схем для оптимізації грошових потоків і т.д.

Окрім надання базових фінансових послуг, часто банки пропонують ряд інших послуг, зокрема, організацію відпочинку, туристичних і ділових поїздок, підбір шкіл для дітей за кордоном, тест-драйв автомобілів класу «люкс», арт-банкінг і т.д .

Отже, банківські інновації появились внаслідок зміни клієнтського попиту, підвищення конкурентності на фінансовому ринку та нових досягнень у інформаційних технологіях. Що в свою чергу призвело до додаткового залучення клієнтів за рахунок додання більш зручних та досконалих послуг, появи нових банківських продуктів, які в кінцевому вигляді приносять нові прибутки банку. Для України перспективами подальшого дослідження банківських інновацій є аналіз досвіду зарубіжних банків та адаптація його до вітчизняної банківської сфери.

Список використаних джерел

1. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України [від 4.07.2002 р. № 40-IV]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40>.
2. Єгоричева С. Б. Банківські інновації: навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової л-ри, 2010. – 208 с
3. Офіційний сайт ПАТ «ПриватБанк». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>

Луженецька А. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДЕРИВАТИВИ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

В сучасних умовах одним з ефективних та інноваційних методів зменшення ризику фінансових операцій на вітчизняному ринку фінансових послуг може стати хеджування. Світовий досвід свідчить, що похідні цінні папери (деривативи), за допомогою яких здійснюється страхування фінансових ризиків (хеджування), сприяє активізації фінансової діяльності на ринку фінансових послуг.

За своїм змістом деривативи є фінансовими контрактами, або ж строковими фінансовими інструментами, вартість яких визначається контрактними умовами та походить з ціни базового активу [2]. В якості базових активів таких фінансових інструментів виступають матеріальні та фінансові об'єкти. Деривативи виступають як контракт та певний ринковий механізм випуску та обігу інструментів, пов'язаний з набуттям та реалізацією у певний визначений термін прав на придбання або продаж протягом терміну, який визначений контрактом, цінних паперів, інших матеріальних, товарних або фінансових ресурсів. Найпоширенішими видами деривативів є опціони, свопи, ф'ючерсні та форвардні контракти.

Таблиця 1

Обсяг торгів похідними цінними паперами (деривативами) на біржовому та позабіржовому ринку України в 2010 – 2014 роках *

Вид ринку	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Позабіржовий ринок (млрд. грн.)	0,01	0,16	0,14	0,00	0,01
Біржовий ринок (млрд. грн.)	3,73	23,82	24,77	18,01	9,30
Усього (млрд. грн.)	3,74	23,98	24,91	18,01	9,31

* Джерело: складено автором на основі [1].

За даними річного звіту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку обсяг торгів похідними цінними паперами (деривативами) на біржовому ринку України в 2014 році становив 9,30 млрд грн. [1]. Якщо розглядати в розрізі за видами ринків, то всі операції здійснювалися в секції строкового ринку (табл. 1).

На ринку фінансових послуг деривативи виконують багато функцій, у т. ч. дають змогу передавати фінансовий ризик від учасників ринку, які не мають бажання нести ризики, на тих, котрі прагнуть цього, й тим самим забезпечують стабілізацію фінансового стану суб'єктів господарювання в умовах мінливої ринкової кон'юнктури; сприяють визначенню майбутньої ціни товарів або фінансових активів, а також запровадженню нових інноваційних інструментів та технологій.

Варто констатувати, що позабіржовий ринок деривативів в Україні перебуває на стадії становлення. Переважна більшість біржової торгівлі деривативами на вітчизняному ринку фінансових послуг зосереджена на фондових біржах, де й здійснюються операції з ними, що зумовлено більшою стандартизацією торгівлі, вищою злагодженістю розрахункових механізмів, які знижують ступінь фінансових ризиків, порівняно з позабіржовою торгівлею. Активізація використання похідних цінних паперів забезпечить учасникам більш широкий спектр фінансових послуг на вітчизняному ринку, а також дозволить підвищити ліквідність та ефективність фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/>
2. Примостка Л. О. Біржовий ринок деривативів в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку / Л. О. Примостка, І. В. Краснова // Фінанси України. - 2014. - № 7. - С. 49-65.
3. Урусова З. П. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні / З. П. Урусова, В. В. Ярмош, А. А. Урусов // Вісник Полтавської державної аграрної академії. - 2014. - № 2. - С. 137-139.

Луценко Т.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Для минулих поколінь, слово «банк» асоціювалось з величними будівлями, стінами з червоного дерева і розкішними шкіряними кріслами. Воно співвідносилось до найгіршого місця для людей, що потребують позики, що захищають свої заощадження і планують своє майбутнє чи майбутнє своєї

компанії. Раніше клієнт повинен був з'являтися у своєму банку для здійснення будь-якої операції. Сьогодні багато установ мають справу з технологією, що радикально змінює спосіб, яким споживачі задовольнятимуть свої фінансові потреби і тим, як банкіри вестимуть бізнес [5]. Смартфони і планшети стають основним контактним пунктом, де зустрічаються банки і їхні клієнти. Тому їх оздоблення так само важливе як і інтерфейс банкомата та електронної сторінки оплати рахунків. Наразі існує тенденція, за якої більшість клієнтів відмовляє установі, якщо вона не надає новітні мобільні пропозиції[2].

Таким чином, банківська сфера переходить в епоху мобільності, переосмислюючи та видозмінюючи всі свої традиційні послуги. За останні роки ринок поповнився такими продуктами, як «Smart banking», «Smart account» з інтегрованими мобільними платформами, «Voice banking», кредитуванням за допомогою соціальних мереж, безконтактною оплатою товарів і послуг за допомогою спеціальних наручних годинників тощо[2].

«Smart bank» - це послуга інтернет-банкінгу, яка надає можливість споживачеві дистанційно керувати своїм поточним рахунком та своїми заощадженнями. Дана послуга використовує хмарні системи (системи віртуального зберігання та накопичення даних), які спрощують технологію синхронізації декількох електронних пристроїв, що використовує клієнт [1].

«Smart account» - вільний банківський рахунок, побудований навколо інтерфейсу прикладного програмування (API), таким чином, доповнюючи послуги класичного рахунку з інтернет-платежів деякими інноваційними продуктами. Особливостями таких продуктів є специфічні функції такі як : кредитні перекази через Twitter, соціальне кредитування, соціальна торгівля віртуальними валютами [1], управління своїми фінансовими активами, що включає програмний розрахунок ризиків купівлі та продажу певних цінних паперів, торгівля акціями на біржі, підписка на IPO акцій тощо[4].

Цікавим є продукт «Voice banking» від польського інтернет-банку «Bank SMART». Це одна з функцій віртуального рахунку, побудованого на мобільній

платформі, що передбачає можливість перегляду стану своїх заощаджень та історію здійснення активних операцій за допомогою голосових команд. Як стверджують фахівці даної фінансової установи, біометрична ідентифікація даного додатку, забезпечує високий рівень доступу та захисту персональної інформації клієнта. Таким чином, ніхто, окрім клієнта, не здатен увійти в обліковий запис, тому що система оснащена складною технологією розпізнавання голосу[3].

На сучасному етапі більшість банків так чи інакше вже приєднались до цифрової революції надання банківських послуг, які виходять далеко за межі діяльності їх галузі. Тому вже очевидно, що в найближчому часі саме уявлення про банк та його сфери впливу зазнають радикальних змін. Наразі ж мобільні платформи для свої продуктів використовують такі банки як: Банк Азії (BEA – Hong Kong), Канадський Імперський Банк Торгівлі (CIBS – Canada), Банк Фідор (Fidor – Germany), Банк Смарт (Bank Smart – Poland) та інші.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Fidor bank (Germany) – Режим доступу: <https://www.fidorbank.uk/personal-banking/smart-account>
2. Офіційний сайт незалежного радника фінансових ринків Кріса Скіннера - Режим доступу: <http://thefinanser.com/2015/10/the-most-innovative-banks-of-2015.html/>
3. Офіційний сайт Bank Smart (Poland) - Режим доуспу: <http://www.banksmart.pl/en/application/voice-banking/>
4. Офіційний сайт банку Bank of East Asia (Hong Kong) – Режим доступу: <http://www.hkbea.com/html/en/bea-personal-banking-i-account.html>
5. Офіційний Сайт журналу Forbes – Режим доступу: <http://www.forbes.com/sites/franksorrentino/2013/11/12/moving-beyond-branch-banking-to-smart-banking/#8bded4fe3197>

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний розвиток банківської системи характеризується стрімким зростанням кількості банків, в результаті чого останні змушені шукати нові способи залучення клієнтів. У зв'язку з цим головним напрямком розвитку банківських послуг стає використання дистанційного банківського обслуговування. Саме тому аналіз функціонування ДБО є особливо актуальним у наш час. Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану розвитку банківських послуг з використанням дистанційних технологій, визначення переваг і недоліків їх використання

Дистанційне банківське обслуговування (homebanking) – це технологія, у якій проведення банківських операцій не вимагає візиту в банк. Таким чином, під дистанційними банківськими послугами необхідно розуміти дії банку, що спрямовані на вдосконалення та реалізацію звичних банківських операцій шляхом використання інформаційних систем.

У сучасних світових системах банківського обслуговування сьогодні клієнтам надаються наступні види дистанційних послуг:

1) Відео-банкінг – це система інтерактивного спілкування клієнта з персоналом банку за допомогою спеціально призначених пристроїв, так званих «відео кіосків», устаткованих моніторами.

2) РС-банкінг (традиційна система «Клієнт-Банк») – ця система здійснює доступ до банківського рахунка за допомогою персонального комп'ютера і прямого модемного з'єднання з комп'ютерною системою банку.

3) Телефонний банкінг – надає можливість здійснювати операції з рахунком клієнта та отримувати інформацію щодо його стану за допомогою телефону у будь-якій точці світу.

4) Інтернет-банкінг – це технологія віддаленого банківського обслуговування, яка дає змогу клієнтові отримувати банківські послуги через мережу Інтернет [1].

Розглядаючи основні переваги використання ДБО потрібно підкреслити наступні: економія часу при проведенні банківських операцій; скорочення готівкових розрахунків; скорочення витрат на обслуговування клієнтів у банку; підвищення якості та рівня сервісу та доступ до власних коштів у будь-який момент часу з будь-якої точки Землі. Але на жаль, система ДБО має також ряд недоліків, серед яких: витрати на придбання або створення системи, її впровадження та навчання співробітників банку; потреба додаткового обладнання та більш високої кваліфікації користувачів комп'ютера; плата за користування такою системою [2].

Проаналізувавши позитивні та негативні сторони ДБО, можна зробити висновок, що хоча ця система має певні недоліки, все ж таки вона є надзвичайно зручною для клієнтів. Тому подальше впровадження систем дистанційного обслуговування дозволить банкам ефективніше проводити клієнтські платежі, підвищить їхню надійність та зменшить витрати, пов'язані з наданням банківських послуг. Експерти прогнозують, що через кілька років цифрові банківські послуги стануть основним способом взаємодії мешканців українських міст з банком. Розглядаючи перспективи розвитку ДБО в Україні можна виділити такі: використання даної системи спростить роботу банків, дозволить автоматизувати роботу касирів; зменшить обсяг паперової роботи.

Список використаних джерел

1. Єсіна О.Г. Інтернет-банкінг в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку // Вісник соціально-економічних досліджень. – Вип. 1 (48). – 2013. – С. 209.

2.Радіонова Н.Й. Розрахункові операції за допомогою дистанційних банківських послуг: переваги та недоліки // Електронний ресурс. Режим доступу: [http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2016/22.pdf].

Марченко Н. А.

Долгополов М.Г.

Чернігівський національний технологічний університет

Навчально-науковий інститут економіки

КРАУДФАНДІНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ КАНАЛ ФІНАНСУВАННЯ

Економічні реалії сучасного розвитку вимагають новітніх підходів щодо доступу до джерел фінансування утворення нового бізнесу, особливо це стосується креативних ідей або благодійних заходів. Ситуація в Україні підняла вартість банківських кредитів до не підйомних процентних висот, а власних коштів обмаль. Тому виникає необхідність залучення вільних коштів у населення або в іншого бізнесу. Одним з найпопулярніших каналом є краудфандінг, який вже зарекомендував себе як ефективний інструмент фінансування.

Суть краудфандінгу полягає в спільному фінансуванні певного проекту. Існує безліч краудфандінгових платформ на яких збираються кошти на різні проекти. Це може бути бізнес, соціальні проекти, наукові розробки тощо. Популярними світовими краудфандінговими площадками є: kickstarter.com; indiegogo.com; gofundme.com.

Існують різні схеми краудфандінгу. Найпопулярнішими серед них є безповоротна допомога та передплата за товар або послугу. Найбільша краудфандінгова платформа Kickstarter працює за обома схемами. Так, за

першою схемою найбільшу суму збрала Аманда Палмер для запису нової пісні та туру країною. Загалом нею було зібрано 1,19 млн дол., що на 1000% більше, ніж вона планувала залучити. За другою схемою – компанія Pebble Technology, для створення так званих «розумних годинників». Цей проект зібрав у 10 000 разів більше коштів від заявлених, а саме 10,27 млн дол. Що до успіхів українців, то найбільшу суму збрали автори стартапу Ugears. Вони потребували 20 тис. дол., а отримали більше 400 тис. дол., тобто в 20 разів більше. Суть цього проекту полягала в створенні дерев'яних пазлів. Загалом за час за існування платформи Kickstarter, за її допомогою було зібрано близько 2,3 млрд. дол. та профінансовано більше 100 000 проектів, що є доказом ефективності користування цією платформою та краудфандінгом загалом [1].

В нашій країні краудфайндінг знаходиться в стадії розвитку. Українці вимушені користуватися закордонними площадками для реалізації своїх ідей. Сьогодні в Україні функціонує декілька вітчизняних краудфайндінгових платформ, але жодна не націлена на комерційні проекти, що негативно впливає на розвиток та впровадження новітніх ідей в нашій країні. Створення платформи необхідне, адже українці мають багато бізнес-ідей, доказом чого є десятки вже реалізованих проектів, кошти на які були зібрані на іноземних площадках. У березні 2016 року «ПриватБанк» запустив, за його словами, аналог Kickstarter але, на нашу думку, це не зовсім так, оскільки підприємцям надаються кошти під 30% річних [2], а Kickstarter бере собі комісії тільки в розмірі 5% і потенційних донорів реципієнт мотивує вже сам.

Отже, за рахунок своєї інноваційності та доступності краудфайндінг найближчим часом стане вагомим інструментом на ринку фінансових послуг та посуне позиції банків та інвестиційних компаній. Для українського бізнесу, який потребує дешевих грошей, він також повинен стати дієвим механізмом залучення коштів. Необхідно створити вітчизняні аналоги краудфайндінгових платформ, які б спеціалізувались саме на комерційних проектах, адже їх реалізація позитивно вплине на український економічний розвиток.

Список використаних джерел

- 1) About/ Kickstarter. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.kickstarter.com/about?ref=nav>
- 2) «ПриватБанк» запустит для українських компаній аналог Kickstarter– AIN.UA - Інтернет-бізнес в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ain.ua/2016/03/14/637816>

Мусійовська О. М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНСТРУМЕНТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ: РЕІНЖІНІРИНГ ТА БЕНЧМАРКИНГ

Як вважають науковці [2] бізнес-процес банківської діяльності – це спрямоване на задоволення потреб клієнтів структурована множина дій, спроектована для розробки та реалізації певного банківського продукту (послуги), для конкретного клієнта чи певного сегменту ринку банківських продуктів та послуг. Бізнес-процес надання банківських послуг на вході використовує інформацію щодо запитів клієнтів, внутрішню банківську інформацію та зовнішню банківську інформацію (про кон'юнктуру ринку фінансових послуг, законодавчі та нормативні акти, фінансовий стан клієнта тощо), на виході – клієнти отримують банківські послуги (продукти).

Реінжиніринг бізнес-процесів надання банківських послуг має на меті вдосконалення та оптимізацію цих процесів в результаті здійснення наступних чотирьох етапів [0; 2; 3]: 1) розробка образу нової або модифікованої (вдосконаленої) банківської послуги; на цьому етапі банк будує картину того, як варто розвивати цей певний вид банківських послуг; 2) аналіз наявного процесу надання послуги; проводиться дослідження технологічних карт

процесів та складаються схеми бізнес-процесів надання послуги в даний момент; 3) розробка нового бізнес процесу надання послуги; розробляються нові і (або) змінені процеси і підтримуюча їх інформаційна система, виконуються прототипування і тестування нових процесів; 4) впровадження нового бізнес-процесу банківської послуги, на цьому етапі новий бізнес-процес надання банківської послуги впроваджується в банківську діяльність.

Поряд з реінжинірингом, уваги заслуговує бенчмаркінг банківських процесів. Бенчмаркінг – це процес систематичного і безупинного виміру: оцінка банківських процесів і їхнє порівняння з процесами банків-лідерів з метою одержання інформації, корисної для удосконалення власної характеристики [0; 2; 3]. Бенчмаркінг проводиться за певною технологією: банк повинен здійснити низку послідовних кроків, які приведуть його до бажаного результату. Кількість кроків буває різною, але успіх проекту бенчмаркінгу полягає в твердому дотриманні послідовності процесу еталонного зіставлення, який передбачає здійснення певних етапів [3]: оцінка банку і визначення зон для покращання; визначення предмету еталонного порівняння; пошук еталонного банку; збір інформації; аналіз інформації; впровадження одержаного досвіду в діяльність банку; повторна самооцінка і аналіз покращень.

Серед видів бенчмаркінгу, що використовуються в банківській діяльності, слід виокремити внутрішній, конкурентний, спільний, процес-ний, стратегічний. Різні види бенчмаркінгу характеризуються певними перевагами та недоліками, можуть викликати труднощі у процесі удосконалення управління банківськими послугами, що свідчить необхідність застосування певного виду бенчмаркінгу відповідно до конкретної ситуації, що може бути предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бондар О.В. Ситуаційний менеджмент / О.В. Бондар – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 388 с

2. Кльоба Л. Г. Реінжиніринг і бенчмаркінг як інструменти вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю / Л. Г. Кльоба. [Електронний ресурс] – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/.../175_Kloba_18_4.pdf.

3. Кравченко О. В. Можливості застосування бенчмаркінгу як інструмента активізації управління підприємством. / О. В. Кравченко // Соц.-ек.проблеми сучас.періоду України, 2008, Вип. 6(74) С. 102-110

Олійник К.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Фінансування інноваційної діяльності визначає успіх чи невдачу інноваційних програм і проектів. Інновації є неодмінним атрибутом розвитку фінансових систем, ринків та інституцій. Останнім часом поширюються інновації інтегративного та гібридного змісту, нові способи управління ризиками різних видів фінансових послуг.

Фінансові інновації – методи, застосовувані підприємствами (банками) для здійснення операцій з новими видами фінансових активів чи нових операцій з наявними активами задля ефективнішого використання їхніх фінансових ресурсів [1].

Багато обмежень, накладених урядом на банківську систему, застаріли та перешкоджають ефективному розвитку фінансової системи. Як свідчить провідний досвід, швидкі зміни у нормах регулювання супроводжувалися розвитком фінансових інновацій. Розуміння того, як і чому регулювання дозволяє передбачити еволюціонування банків у майбутньому, зберігає знання про банки та їхню роль у визначенні пропозиції грошей, дає їм можливість розвиватися.

Перш за все, інноваційні продукти та послуги, що пропонуються банками на ринку, повинні задовольняти потреби потенційних клієнтів та відповідати таким критеріям: у семантичному плані – бути зрозумілими потенційному клієнту, в організаційно-технологічному відношенні – зручними, в економічному – прийнятними.

Найбільш перспективними інноваційними послугами, які мають впроваджуватися українськими банками, є нові депозитні, кредитні рішення, мультивалютні вклади, Private-Banking, емісія «привілейованих» пластикових карток тощо. Private-Banking вже впровадили багато українських банків, зокрема, ВАТ КБ «ПриватБанк», ВАТ «БГ Банк», ВАТ «ОТП Банк», ВАТ «Укрсоцбанк» та інші. Необхідно адаптувати ці послуги до реалій банківського сектору на даний час, аби займати перші позиції серед банків України.

По-друге, на сьогодні банки мають обмежені можливості щодо нарощування доходів, у першу чергу процентних. Один із найбільш реальних напрямів – формування комісійних доходів. Для цього необхідно заохочувати нових клієнтів, за допомогою фінансових інновацій. Наприклад, ПАТ «ПУМБ» проводив акцію на своєму інтернет-сайті: клієнтам – фізичним особам було запропоновано висловити свої думки, що до бажаної конфігурації банківських послуг, зобов'язуючись оцінити пропозицію та, у разі позитивного рішення щодо перспективності, втілити у практику.

По-третє, якщо подивитися на діяльність банківської системи з боку клієнта, то фінансові інновації застосовуються для того, щоб вкладники мали можливість отримати відчутний дохід від розміщення своїх коштів. Саме завдяки ним, власники незначних сум вільних коштів отримують широкий вибір можливостей розпорядження своїми заощадженнями [2].

У сучасних умовах розвитку банківського сектора економіки виникає необхідність у створенні нових, нестандартних банківських продуктів, упровадження яких означає перехід на новий ступінь розвитку фінансових послуг. Саме фінансова інновація показує творчий підхід до оновлення

банківських послуг та дає можливість для вирішення проблем банківської системи у кризовий період.

Список використаних джерел

1. Фінансовий словник [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://fd.org.ua/i/766-innovaciyi-finansovi.html>
2. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи и фінансових ринків/ Ф.С. Мишкін//К.: "Основи", 1998. – 963 с.

Прошина Т.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОЦЕНТНА ПОЛІТИКА НБУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність обраної теми полягає у тому, що у зв'язку з переходом НБУ до інфляційного таргетування існує необхідність пошуку нових шляхів підвищення ефективності процентної політики як одного з ключових інструментів нового монетарного режиму.

Процентна політика НБУ - це регулювання НБУ попиту та пропозиції на грошові кошти як через зміну процентних ставок за своїми операціями, так і шляхом рекомендацій щодо встановлення процентних ставок за активними та пасивними операціями банків. НБУ встановлює за своїми операціями такі процентні ставки: облікову; за кредитами овернайт; рефінансування; за депозитами овернайт; залучення тимчасово вільних коштів банків[3]. Облікова ставка НБУ виконує функції орієнтира щодо вартості грошових коштів і змінюється відповідно до тенденцій загального розвитку економіки країни.

За останні роки процентна політика НБУ зазнала прогресивних змін: відміна з 2013 р. практики надання бланкових кредитів овернайт та запровадження на постійній основі інструменту депозитних сертифікатів

овернайт. Ставки за забезпеченими кредитами овернайт та депозитами овернайт сформували процентний коридор, що має тенденцію до звуження[2].

Існує ряд особливостей, що впливають на зменшення ефективності процентної політики НБУ: недостатній рівень розвитку міжбанківського ринку[1]; структурний профіцит ліквідності у банківській системі; застосування НБУ кількісного підходу в регулюванні грошово-кредитного ринку[2]; недостатній рівень незалежності НБУ[1]; широкий коридор офіційних процентних ставок за кредитами та депозитами овернайт[2].

З метою удосконалення процентної політики НБУ необхідно: переорієнтуватися у регулюванні грошово-кредитного ринку з кількісного на процентний підхід; визначити новим операційним орієнтиром ставку овернайт на міжбанківському ринку та мінімізувати її волатильність; коригувати ставку НБУ незначними кроками; підвищити координацію монетарної та фіскальної політики; поступово звужити офіційний процентний коридор, який формується ставками за постійно діючими депозитними та кредитними інструментами овернайт з 10% [$\pm 5\%$ від облікової ставки] до [$\pm 1,5\%$]; привести у відповідність операційний механізм регулювання ліквідності до структурної позиції ліквідності; зменшити кількість інструментів та спростити процедури регулювання ліквідності; мінімізація втручання НБУ у роботу грошово-кредитного ринку[2].

Таким чином, подальші дослідження процентної політики мають бути спрямовані на підвищення ефективності її впливу на реальний сектор економіки.

Список використаних джерел

1. Ефективність процентної політики Національного банку України за період 2008 – 2014 років/ Сердюк Л.В., Логвінова А.А.// «Young Scientist». – 2015. - № 1 (16). - С.69-73.

2. Перспективи удосконалення процентної політики Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3494>.

3. Положення про процентну політику Національного банку України [Електронний ресурс]: постанова Правління Національного банку України від 18.08.2004 р. № 389. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1092-04>.

Пулеха М.О.

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

У наш час відбувається швидкий розвиток торговельного і платіжного оборотів у багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні. Цей процес вимагає зменшення витрат грошового обігу та підвищення ефективності роботи платіжних систем. У зв'язку з цим зростає попит на розрахунки з використанням електронних грошей. Саме тому дослідження функціонування електронних грошей в Україні є досить актуальним сьогодні. Метою дослідження є аналіз сучасного стану функціонування електронних грошей в Україні, визначення подальших перспектив їх розвитку. Відповідно до поставленої мети, завданнями дослідження є:

- визначити сутність та специфіку електронних грошей;
- дослідити сучасний стан та визначити подальші перспективи використання електронних грошей в Україні.

Термін «електронні гроші» був запроваджений досить нещодавно. Електронні гроші - це грошові зобов'язання емітента в електронному вигляді,

які знаходяться на електронному пристрої користувача [1]. Таким пристроєм може бути пластикова картка, комп'ютер користувача тощо.

Розглядаючи специфіку електронних грошей, необхідно звернути увагу на те, що у порівнянні з традиційними видами грошей, їм властива обмеженість щодо виконання ними функцій засобу платежу і засобу обігу. Як засіб платежу електронні гроші мають певні технічні обмеження: можливість їх приймання залежить від технічної оснащеності торговців (електронних гаманців тощо). Виконання електронними грошима функції збереження вартості характеризується також певною обмеженістю, оскільки проценти за електронними грошима не нараховуються. Електронним грошам властиве внутрішнє протиріччя – з одного боку, вони є засобом платежу, з іншого – зобов'язанням, яке підлягає виконанню у звичайних не електронних грошах [1].

Незважаючи на певну обмеженість, електронні гроші мають суттєві переваги використання: анонімність платежів, швидкість і зручність платежів, можливість переказувати малі суми.

Сьогодні використання електронних грошей в Україні не характеризується популярністю серед населення, широкому застосуванню електронних платіжних засобів в Україні перешкоджають певні труднощі: по-перше, емісія електронних грошей гарантується винятково емітентом, держава не дає ніяких гарантій збереження їхньої платоспроможності; по-друге, електронні гроші існують тільки в рамках тієї системи, у рамках якої вони емітовані [2], по-третє, рух коштів в "електронному гаманці" користувачів фактично залишається поза увагою податкових та інших правоохоронних та контролюючих органів; по-четверте, для певної частки людей платежі через Інтернет вважаються вкрай ризиковими і вони віддають перевагу готівковому розрахунку.

Отже, для подальшого успішного розвитку електронних грошей в Україні важливим є застосування виваженої правової регламентації, яка має бути спрямована, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого — на

запобігання їх використання з метою ухилення від сплати податків та на підвищення довіри населення до такого способу розрахунків.

Список використаних джерел

1. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690>

2. Постанова Правління Національного банку України від 05 листопада 2014 р. №705 «Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=11879692>

Стадник О.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ РЕФІНАНСУВАННЯ БАНКІВ КРЕДИТОРОМ ОСТАННЬОЇ ІНСТАНЦІЇ

Нестабільна економічна та політична ситуація всередині та ззовні України викликає необхідність у постійній підтримці центральним банком ліквідності банківських установ. Адже, втрата ними ліквідності може стати не лише економічною, а й суспільною проблемою всієї країни та вести за собою послідовність банкрутств різних суб'єктів економіки.

В роки становлення Національного банку України (1992 – 2000 рр.) підтримання ліквідності банків здійснювалося шляхом укладання кредитних угод про надання грошових коштів з метою кредитування конкретних підприємств, галузей економіки та Міністерства фінансів України. До того ж НБУ на договірних засадах надавав банкам кредити під цільові програми виробничого характеру за рахунок Фонду довгострокового кредитування.

Починаючи з травня 1994 року НБУ розпочав проведення закритих кредитних аукціонів. З 1997 року рефінансування комерційних банків активно здійснювалося за допомогою операцій прямого РЕПО [1].

В період економічного зростання (2001 - 2007 рр.) загальні обсяги підтримки банків НБУ знаходилися на відносно незначному рівні, а ставки мали тенденцію до спадання, окрім 2004 року, коли відбулося погіршенням кон'юктури на світових товарних і грошових ринках, а також мали місце негативні очікування населення у зв'язку з проведенням виборів Президента України.

Період кризи (2008 – 2009 рр.) характеризується значним зростанням обсягів підтримки та підвищенням процентних ставок за всіма інструментами рефінансування, а також розширенням доступу банків до кредитних коштів з метою подолання негативних факторів краху ринку іпотечних позик.

Протягом періоду стабілізації (2010 – 2012 рр.) зменшилися обсяги та ставки за кредитами рефінансування, чому сприяв високий внутрішній споживчий та інвестиційний попит й стабільна ситуація ззовні країни.

Період дестабілізації (2013 рік) характеризується зниженням процентних ставок за кредитами НБУ. Проте в умовах невизначеності та на фоні політичних подій в Україні відбувається посилення нестабільності.

Друга хвиля економічної кризи (2014 рік - по 2015 рік) відзначається зростанням процентних ставок та обсягів рефінансування, що зумовлена анексією АР Криму та воєнними діями на сході країни. З 2016 р. спостерігається зменшення обсягів рефінансування та зниження процентних ставок за кредитами НБУ.

З метою вдосконалення механізму рефінансування банків НБУ як кредитором останньої інстанції визначено такі перспективи подальшого розвитку: забезпечення відкритого доступу до інформації щодо мети, умов отримання та погашення кредитів рефінансування; створення рівних умов доступу банків, що відносяться до різних груп за класифікацією НБУ до

ресурсів підтримки ліквідності; налагодження дієвого контролю за цільовим використанням банками кредитів рефінансування.

Список використаних джерел

1. Гребеник Наталія. Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні. Стаття третя. Шляхи вдосконалення політики рефінансування Національним банком України // Вісник Національного банку України. 2010. – № 10. – С. 3–11.

2. Офіційний сайт Національного банку України . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Тішкова Ю.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Сьогодні банки у розвинених країнах практично вичерпали можливості зростання за рахунок звичних внутрішніх джерел та злиттів і поглинань. Тому, для забезпечення самозбереження та розвитку у банківських інститутах об'єктивно виходить потреба у формуванні нового, інноваційного мислення [1].

Термін «технологія» був введений в широкий науковий обіг у 1772 р. І. Бекманом. Поняття технологічної інновації у банківській діяльності визначає нововведення, яке характеризується більш високим технологічним рівнем та новими споживчими властивостями. Використання сучасних технологій у обслуговуванні клієнтів дозволяє банкам раціоналізувати використання власних ресурсів, мінімізувати витрати, підвищити якість обслуговування і, тим самим, покращити власну конкурентну позицію на ринку.

Часто банківські послуги є ноу-хау, але при цьому не патентуються, тому продуцент банківської послуги може втратити монополію на неї, навіть не продавши її на ринку. Натомість, працівники банків можуть розробити послугу, спираючись на якісь її елементи, «запозичені» або вкрадені у інших банків.

Сучасні провідні банки світу розуміють, що наявність інновацій є ключовою ознакою, що відрізняє їх від конкурентів. Відповідно до дослідження, що проводиться компанією Infosys «Інновації в роздрібному банкінгу», за останні роки інтерес роздрібних банків до інновацій значно виріс, так у 2013 р. 60% банків дотримуються інноваційної стратегії, в 2009 р. тільки 37%. Стратегічний пріоритет інновацій призводить до збільшення бюджету - 77% банків збільшують бюджет на інновації і лише 5% зменшують його. [2]

На сьогодні вітчизняним лідером з впровадження інновацій є Приватбанк. Його інноваційна політика орієнтована на впровадження на українському ринку принципово нових банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості управління своїми фінансами. Приватбанк першим в Україні запропонував своїм клієнтам послуги Інтернет-банкінгу «Приват24» та GSM-банкінгу. Сьогодні у системі «Приват24» можливі також такі операції: оплата ваучерів Skype, перекази SWIFT, Privat Money, Western Union, Money Gram, купівля та бронювання залізничних та авіаквитків, а також квитків у театр, купівля палива і замовлення паливних скретч-карт тощо. Серед інших банків, що активно впроваджують фінансові інновації можна виділити «ОТП Банк», «Укрсоцбанк», «Райфайзен Банк Аваль», «Промінвестбанк» та інші.

Якщо говорити про інноваційні напрямки діяльності банків закордоном, то максимальною популярністю користуються технології проведення мобільних P2P-платежів (від користувача до користувача), мобільні гаманці та платежі за розпізнаванням відбитка пальця чи голосу.

Платежі P2P є однією з найбільш інноваційних розробок останнього десятиліття і є простим способом переказу невеликих сум грошей. Системи P2P платежів clearXchange, CashEdge і PayPal пропонують своїм клієнтам

здійснювати P2P-платежі безпосередньо зі своїх банківських рахунків. Для того, щоб передати гроші, достатньо знати номер мобільного або електронну адресу одержувача. [3] Таким чином, система P2P платежів є дуже вигідною для банків завдяки зменшенню витрат на обробку паперових платежів, отриманню нових клієнтів, а також підвищенню рівня лояльності клієнтів. Крім цього, у Єврозоні планується запуск мережі мобільних P2P-платежів, про це в інтерв'ю голландському виданню RTL Nieuws розповів член правління ЄЦБ Ів Мерш. За його словами, система зв'яже адреси електронних скриньок та номери мобільних телефонів з індивідуальним міжнародним номером банківського рахунку (IBAN). Система доповнить національні схеми мобільних переказів шляхом надання інструментарію для транскордонних переказів. [3]

Таким чином, в умовах відновлення банківської системи першочергове завдання, що стоїть перед банками – це подальший розвиток та просування інноваційних технологій як основної передумови покращення конкурентного становища на ринку та відновлення довіри до банківських установ в цілому. Важливу роль у впровадженні інноваційних розробок у банках відіграє технологія дистанційного обслуговування. Послуги, які пропонуються клієнтам через систему технології дистанційного обслуговування, за своїм змістом не відрізняються від послуг наданих в офісних приміщеннях банку. Дані послуги спрямовані на вдосконалення та реалізацію банківських операцій шляхом використання електронних мереж та інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Д'яконова І.І. Роль інноваційних технологій у розвитку сучасного банківського сектору/ Д'яконова І.І., Мірошніченко Г.О. – К., 2011 – 8 с.
2. BAI. (2013). P2P Payments: The Bank Imperative. Retrieved April 15, 2014, from : <http://www.bai.org/bankingstrategies/payments/remote-payments/p2p-payments-the-bank-imperative>

3. У Єврозоні планується запуск мережі мобільних P2P-платежів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/368673/u-yevrozoni-planuyetsya-zapusk-merezhi-mobilnyh-p2p-platezhiv>

Холод Г.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Посилення інтеграційних процесів, здійснення якісних перетворень у всіх сферах суспільного життя обумовлюють необхідність трансформацій вітчизняної фінансової системи [1, с. 5], що базуються на застосуванні інноваційних фінансових інструментів. Це стосується й функціонування ринку кредитних послуг. Сучасний ринок кредитних послуг характеризується високим ступенем насиченості продуктами, що є основним стимулом для розвитку інноваційної діяльності фінансових посередників.

В умовах загальних тенденцій інноваційного розвитку економіки фінансові установи змушені також дотримуватися принципів інноваційного розвитку. Фінансові інновації на ринку кредитних послуг реалізуються у відповідності з основними принципами: інноваційність; клієнтоорієнтованість; фінансова забезпеченість; послідовність бізнес-процесів [2].

Серед основних особливостей інноваційної діяльності вітчизняних фінансових установ, що надають кредитні послуги фізичним особам, слід виділити порівняно низький загальної рівень інноваційної активності, обумовлений, в тому числі низьким стимулюванням генерації ідей інноваційних розробок. Переважають організаційно-технологічні інновації, що призводить до сприйняття кредитних організацій фізичними особами як досить консервативних. Домінують прості внутрішньоорганізаційні форми

інноваційного процесу, що визначаються самою специфікою господарської діяльності кредитних організацій і передбачають конфіденційність здійснюваних операцій. Переважає орієнтація на короткострокові кредитні операції.

Інноваційним видом кредитних послуг фізичним особам є p2p-кредитування, що походить від англійського «people-to-people» або «peer-to-peer» та перекладається як «від людини до людини». Отримати p2p-кредит можливо лише на спеціальних інтернет-біржах. При цьому інтернет-портал виступає в якості посередника за певну винагороду між сторонами, що укладають кредитні договори, визначаючи платоспроможність потенційних позичальників. Перевагами мультисипативного кредитування через онлайн-платформи є низька вартість позики для позичальника та водночас можливість отримання більшого доходу інвестора порівняно з традиційними видами інвестування; висока швидкість укладання угод. Першою на ринку була британська компанія Zone of Possible Agreement (Zopa), що існує з 2005 р. Роком пізніше у США на ринку p2p з'явилися Prosper та Lending Club. До типів p2p-кредитування належать споживче кредитування, кредитування малого та середнього бізнесу, кредитування нерухомості. У споживчому p2p-кредитуванні фізичним особам надаються незабезпечені позички, що є невеликими за розміром для здійснення ремонту; придбання житла; проведення весіль; оплати навчання; консолідації боргів.

Таким чином, на ринку кредитних послуг істотного значення набуває онлайн-кредитування як інноваційний фінансовий інструмент.

Список використаних джерел

1. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи / А. Мазаракі, С. Волосович / Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016. - №1. – С. 5-23.
2. Пантелеева Н.Н. Качественная оценка эффективности финансовых инноваций / Н.Н. Пантелеева // Журнал научных публикаций аспирантов и

докторантов. – 2013. - №12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jurnal.org/articles/2013/ekon131.html>

Черниш Н.С.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФАКТОРИНГ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Разом з пришвидшенням темпів розвитку фінансових відносин підприємств, усе частіше виникає необхідність застосування різноманітних розрахунково-платіжних інструментів. Одним з таких інструментів є факторинг.

Актуальність впровадження факторингу у розрахунках підприємства пов'язане з потребою в оборотних коштах, які необхідні для фінансування поточної діяльності і потребують залучення додаткового капіталу.

Факторинг – банківська операція, суть якої полягає в придбанні банком (фактором) у постачальника (продавця) права вимоги у грошовій формі на дебіторську заборгованість покупців за відвантажені їм товари (виконані роботи, надані послуги), з прийняттям ризику виконання такої вимоги, а також приймання платежів.

Відповідно до звітності висвітленої Національною комісією що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, станом на 30.09.2015 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 378 фінансові компанії, які мають право надавати послуги факторингу[3]. Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерела їх фінансування:

Таблиця 1

Джерела фінансування укладених факторингових операцій, млн.грн.

Джерела фінансування	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2015	Темпи приросту (9 місяців 2015/ 9 місяців 2014)	
				Абсолютний	%
Власні кошти	2294,6	8139,7	9491,3	1351,6	6,6
Позичкові кошти юридичних осіб (крім банківських кредитів)	228,6	518,7	999,8	481,1	2,8
Банківські кредити	2194,1	4561,1	733,9	-3827,2	83,9
Інші джерела	90,4	1068,9	336,3	-732,6	68,5
Всього	4807,7	14288,9	11561,3	-2727,6	19,1

* Джерело:[5]

Як бачимо ситуація, протягом 2013-2015 рр. дещо змінилась, частка власних коштів протягом трьох років збільшилась, зокрема 2015 р. в порівнянні з 2013 р. сума власних коштів зросла на 7196,7 млн.грн. Сума позикових коштів юридичних осіб також зросла із 228,6 млн.грн. у 2013 р. до 999,8 млн. грн. у 2015 р. Проте, відбулося зменшення фінансування факторингових операцій за рахунок банківських кредитів на 83,9%.

Таким чином, послуги факторингу сприяють економічному зростанню підприємств. Факторинг забезпечує високий рівень платоспроможності фірми і збільшення обсягів продажу за рахунок можливості відстрочення платежу, дає змогу підприємству не лише уникнути кризових явищ, а й сприяє подальшому його розвитку, отриманню прибутків та збільшенню ринкової вартості організації.

Список використаних джерел

1. Бучко І.Є. Розвиток факторингових послуг у банківському секторі України / І.Є. Бучко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23(15). – С. 190 – 195.
2. Момот Л. В. Розвиток факторингу в Україні / Л.В. Момот // Наукові праці НУХТ. – 2015. – № 2. – С. 100 – 107.

3. Національна комісія що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>

4. Тригуб О.В. Специфіка діяльності вітчизняних банків на ринку факторингових послуг / О.В. Тригуб // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 284 – 291.

5. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України–[Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.nfp.gov.ua>

Чурикова А.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Електронні гроші — грошові зобов'язання чи одиниці вартості, що зберігаються на електронному пристрої. Законодавство не визначає їх як справжні гроші чи засіб платежу.

Електронні гроші є грошовим зобов'язанням організації, яка їх випустила, а в Україні випускати їх мають право виключно банки. Проте зараз Національний банк України розглядає питання про надання права небанківським фінансовим установам здійснювати випуск електронних грошей.

Перевагами використання електронних грошей є: анонімність платежів; захист від податкових органів; швидкість і зручність платежів; можливість переказувати малі суми тощо. Недоліками електронних грошей є: зберігання грошей власників гаманців на рахунках юридичних осіб; відсутність процента, який нараховується при зберіганні грошей; ризики шахрайства; зняти готівку без комісії не можна тощо.

Згідно з Положенням про електронні гроші в Україні, особа, що бажає створити систему електронних грошей в Україні і здійснювати їх випуск, зобов'язана погодити правила цієї системи з НБУ[1]. НБУ зареєстрував 20 операторів, які мають право випускати електронні гроші, але більша їх частина прив'язана під наявні платіжні системи: Visa, MasterCard або НСМЕП.[2]

В Україні легалізовано всього три системи електронних грошей: «MoneXu», «GlobalMoney» й «Максі». Та крім легалізованими НБУ системами електронних грошей в Україні широко використовують і інші системи платежів, а саме: «Яндекс. Гроші», WebMoney, QIWI тощо [3]. Утім, відсутність узгодження платіжної системи з НБУ не обов'язково означає її незаконність. Приміром, Положення № 481 не поширюється на діяльність WebMoney в Україні, оскільки як засіб платежу в системі використовують не електронні гроші як такі, а права вимоги, які потім обмінюються на товари або послуги.

Серед основних причин, які стримують розвиток електронних грошей в Україні, зазначимо такі: недовіра споживачів і звичка розраховуватися готівкою; несформоване законодавче поле; недостатній розвиток електронної комерції в країні; низький рівень інформаційної грамотності населення України тощо. Для подальшого успішного розвитку електронних грошей в Україні важливим є: застосування виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого — на запобігання їх використання з метою ухилення від оподаткування та контролю; здатність вітчизняного законодавства гарантувати рівні умови функціонування для провайдерів різних видів електронних грошей тощо.

Головними перевагами електронних грошей для користувача можна назвати анонімність, швидкість розрахунків та обміну на різні валюти, зручність, додаткові можливості. Проте існують обмеження, які стримують користувачів застосовувати електронні платіжні системи. Але все ж подальший

розвиток електронних грошей в Україні дасть змогу банківській системі вийти на новий рівень розвитку та заощадити на емісії готівки.

Список використаних джерел

1. Положення про електронні гроші в Україні: Постанова НБУ від 4 листопада 2010 р.- №481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>
2. Перелік банків, які мають право здійснювати випуск електронних грошей згідно з законодавством України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66296&cat_id=66292
3. Сайт Forbs .Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua>

Шинкарьов Ю.В.

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ РЕЖИМУ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Однією з головних умов сталого розвитку економіки будь-якої країни є стабільність її грошової одиниці. Стабільності курсу перешкоджають різні кризові явища, зокрема інфляційні процеси. І в міжнародній практиці одним із найефективніших методів боротьби з інфляцією є інфляційне таргетування. Інфляційне таргетування (від англ. target — мета) – це монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції протягом визначеного періоду часу.

Сьогодні у світі декілька десятків країн застосовують режим таргетування інфляції. Ще більше розглядають можливість введення такого режиму в найближчому майбутньому. Слід також зазначити, що визнав інфляційне таргетування і Європейський банк, який наразі застосовує його у країнах ЄС. Така популярність цього підходу спричинена тим, що центральні банки, вичерпавши можливості інших монетарних режимів стабілізації грошей, починають звертати свою увагу на режим інфляційного таргетування, що найбільш чітко спрямований на вирішення цього завдання. Відтак і НБУ у 2001 році оголосив про намір перейти до режиму таргетування інфляції. Після цього заяви про такий намір неодноразово повторювалися в програмних документах Національного банку України, проте вже не викликали особливих сподівань щодо їх реального здійснення.

Але що стримувало Україну від введення режиму таргетування інфляції? Тут необхідно відзначити, що за круглим столом, який був організований НБУ 28 травня 2003 року, ряд вітчизняних економістів висловили свою думку щодо відсутності негайної потреби введення режиму інфляційного таргетування в Україні, оскільки Центральний банк і так досягав деяких успіхів у регулюванні рівня інфляції [1]. Крім вітчизняних експертів, до недавнього часу й МВФ стверджував, що Україні задля переходу до режиму таргетування інфляції необхідно виконати низку умов, таких як забезпечення інституціональної незалежності Центробанку і наявності надійної статистичної бази задля достовірного прогнозування рівня інфляції.

Наразі ж ситуація змінилася, додалися нові кризові чинники, через що в Україні сильно зросли інфляційні очікування. За такої ситуації практика НБУ щодо фіксації курсу гривні до курсу долара виявилася недієздатною. Таргетування інфляції ж дає монетарній політиці чіткий цільовий орієнтир на довгострокову перспективу. Це дозволяє суттєво знизити інфляційні очікування економічних суб'єктів, довівши їх до рівня інфляційної цілі, і внаслідок цього зменшити як саму інфляцію, так і її мінливість. Тому 11 березня 2015 р.

Україна визнала зобов'язання щодо переходу до інфляційного таргетування відповідно до програми співпраці з МВФ у рамках механізму розширеного фінансування. І треба зазначити, що за останній рік Національний банк досяг значного прогресу в організації процедур прийняття рішень, поглибленні аналітичного інструментарію та побудові операційної структури відповідно до стандартів, притаманних режиму інфляційного таргетування.

Але залишилися ще важливі елементи, пов'язані з проголошенням зобов'язання щодо їх досягнення, які він має вирішити найближчим часом, щоб цілком перейти до режиму інфляційного таргетування.

Список використаних джерел

1. Таргетирование инфляции: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://o-kreditah1.ru/knigi/272-targetirovanie-inflyacii.html>

Школьна Є. О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

В останні роки в умовах гострої економічної та політичної ситуації в Україні, девальвації валюти, високих темпів інфляції обсяги валового внутрішнього продукту значно зменшилися, що є негативним показником для економіки країни. Для покращення ситуації та розширення підприємницької діяльності необхідне залучення великої кількості іноземних інвестицій. Саме тому питання щодо роботи інститутів спільного інвестування та компаній з управління активами зараз набуває актуальності.

Сьогодні в Україні зареєстровано 311 компаній з управління активами (КУА) та 1167 інститутів спільного інвестування (ІСІ), що управляли 232842 млн грн. активів. В структурі інвесторів відкритих ІСІ основне місце займають фізичні особи резиденти (75%). Обсяги коштів, які громадяни довіряють ІСІ залежать від багатьох факторів, але основними для нашої країни являються обсяги заощаджень населення; рівень довіри до банківської системи та фінансових компаній; доходності та рівня ризику інструменту; захищеності інвестора [1].

Проблематика. З 2013 року кількість активів визнаних ІСІ в управлінні значно знизилась, що можна пояснити гострою політичною та економічною ситуацією в країні. У 2015 році середня річна доходність інвестиційних фондів значно знизилась. У інвестиційних фондах, що інвестували в інструменти з фіксованою доходністю, рівень доходності значно підвищився за 2012-2014рр. та впав до рівня відсоткової ставки депозитів. В той же час показник доходності фондів, що вкладали у акції у 2015 році впав до мінусового значення. Це можна пояснити тим, що акції нестабільні, фонд, який владає у них має більші ризики, ніж фонд, що владає у державні облігації та банківські депозити [3-5].

Не зважаючи на підвищення індексу української біржі у 2014 р., як результат очікувань інвесторів від політичних змін в державі, з початком бойових дій на сході України індекс почав стрімко падати [2]. Також ще гірше позначилися на ньому падіння китайського фондового ринку влітку 2015 р. Тож за такої негативної динаміки ІСІ, активи яких вкладені в українські акції просто не могли б бути доходними. Відсутність розвитку фондового ринку України дає підстави стверджувати про певні загрози щодо неможливості використання потенціалу ІСІ.

Перспективи розвитку та пропозиції щодо зростання ефективності функціонування інститутів спільного інвестування в Україні:

- лобіювання нормативно-правових актів щодо розвитку фондового ринку та захисту прав інвесторів;

- вдосконалення механізму саморегулювання фондового ринку та його основних суб'єктів, як інструмент саморозвитку ринку;
- впровадження ефективної політики щодо розвитку фондового ринку за прикладом розвинутих країн;
- запровадження правил щодо підвищення прозорості суб'єктів фондового ринку та емітентів цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Української Асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/>
2. Офіційний сайт Української біржі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ux.ua/>
3. Інформаційний портал про особисті інвестиції а фінанси [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://investfunds.ua/>
4. Сайт інвестиційної групи «УНІВЕР» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://univer.ua/ru/>
5. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Ярошенко А.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФАКТОРИНГ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД КРЕДИТУВАННЯ

У сучасних ринкових умовах більшість підприємств, зокрема торговельні компанії, стикаються в своїй фінансово-господарській діяльності з низкою труднощів. Тому одним з актуальних питань залишається проблематика управління дебіторською заборгованістю підприємств. В умовах фінансової кризи банки посилили умови видачі кредитів, тому підприємства змушені

шукати альтернативні джерела фінансування. У компаній, котрі терміново потребують коштів, все більшої популярності набуває такий вид послуг, як факторинг.

Факторинг – це фінансова операція, при якій клієнт переуступає дебіторську заборгованість факторинговій компанії з метою миттєвого отримання більшої частини платежу, гарантії повного погашення заборгованості та зниження витрат по веденню розрахунків.

Сума фінансових коштів, яку може отримати підприємство, залежить від величини дебіторської заборгованості і якості його клієнтів (дебіторів). Повернення фінансування також забезпечують клієнти підприємства. На відміну від інших форм фінансування, заснованих на оцінці активів, в разі застосування факторингу компанія-фактор викупує права вимоги до дебіторів підприємства, в той час як в інших випадках активи служать, швидше, забезпеченням виданого фінансування. Таким чином, при факторингу право власності та право вимоги дебіторської заборгованості переходять до фактору. Факторинг, як правило, не обмежується фінансуванням і включає додаткові послуги: захист від ризиків несплати або несвоєчасної плати, управління дебіторською заборгованістю та її збір.

Така сукупність ресурсів і є одним з основних переваг факторингу в порівнянні з кредитуванням, особливо для підприємств середнього і малого бізнесу, які не мають якісної кредитної експертизи та достатнього людського ресурсу, щоб керувати своєю дебіторською заборгованістю.

Мета цього напрямку забезпечити високий рівень сервісу та унікальні можливості для компаній працювати з відстрочкою платежу.

Факторинг також виключно підходить для забезпечення фінансуванням високо ризикованих, інформаційно закритих підприємств, тому що процес прийняття рішення про надання фінансування базується не на оцінці ризику позичальника, а на оцінці ризику його дебіторів. Таким чином, факторинг дуже хороший в тому випадку, якщо дебіторами виступають великі або іноземні

компанії, що володіють кращою кредитною потенціалом, ніж клієнт факторингової компанії. Також, необхідно відзначити, що факторинг відіграє дуже важливу роль як фінансовий інструмент в умовах слабкого, що не захищає комерційні інтереси фінансових інститутів законодавства і непрозорою економіки.

На Заході факторинг є нормою життя, його практикує більшість компаній. В Україні ж, це відносно «молода» послуга, достатньою інформацією про яку мають у своєму розпорядженні далеко не всі. Однак, в постійно мінливих ринкових умовах, факторинг – один з найбільш ефективних методів розвитку і ведення конкурентної боротьби, що дозволяє перевести бізнес на якісно новий рівень.

Список використаних джерел

1. Пальчук О.І. Факторинг як фінансова послуга. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7839/2/28.pdf>
2. Шевченко В.В. Факторинг: нові можливості фінансування. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/371/2007_3_p066-072.pdf?sequence=1
3. Кропельницька С.О., Процак Л.В. Сутність та роль факторингу в сучасних умовах. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/36622.doc.htm

СЕКЦІЯ 4. ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Артеменко А.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЯК ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Захист прав споживачів фінансових послуг – це системна діяльність, до якої належить нагляд за дотриманням фінансовими установами положень законодавства про захист прав споживачів, моніторинг дотримання добровільних Кодексів поведінки учасників фінансових ринків, обізнаність споживачів щодо споживчих властивостей фінансових послуг, вирішення спорів між надавачами та споживачами фінансових послуг.[1]

Одним із найкращих прикладів успішно функціонуючої системи захисту прав споживачів фінансових послуг, що володіє ознаками системності притаманна для США, представлена Бюро захисту прав споживачів фінансових послуг (англ. Consumer Financial Protection Bureau - CFPB). Бюро було створене 21 липня 2010 року у відповідності до розділу X Закону про реформування Волл-Стріт та захисту споживачів Додда-Франка № 111-203(Закону Додда-Франка), що покладає на CFPB повноваження, щодо основних аспектів захисту прав споживачів фінансових послуг США:

- споживачі забезпечуються своєчасною та зрозумілою інформацією, достатньою, щоб приймати відповідальні та раціональні рішення щодо здійснюваних фінансових операцій;
- споживачі захищені від недобросовісних, оманливих чи навіть образливих дій з боку надавачів фінансових послуг, та особливо від дискримінації. [2]

Операції СFRB фінансуються головним чином за рахунок трансфертів, обсяги яких затверджуються Радою керуючих Федеральної резервної системи з джерел загальних надходжень цієї системи, в межах лімітів, встановлених Законом Додда-Франка.

На сьогодні в Україні захист прав споживачів фінансових послуг не має чітких ознак системності, притаманних для США. Окремими його питаннями займаються лише державні установи: захист прав споживачів фінансових послуг у банківській системі нормує Національний банк України, у парабанківській системі – Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг (тимчасово), послуг з цінними паперами – Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Саме тому, в рамках реформування системи фінансово-кредитних установ України, актуальним та пріоритетним завданням є створення відповідного регуляторного органу, незалежного від НБУ, першочерговим завданням котрого стало б забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. З урахуванням зарубіжного досвіду, а саме: впровадження Бюро захисту прав споживачів фінансових послуг в США, та основних пріоритетних напрямків його діяльності, можна виділити наступні цілі розвитку системи захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні:

Ціль №1: Забезпечення якісної та прозорої діяльності фінансових установ, тим самим створюючи для споживачів даних послуг необхідні умови для отримання економічних вигід та убезпечення від можливих збитків в ході споживання.

Ціль № 2: Розширення прав та можливостей споживачів фінансових послуг, даючи їм можливість використовувати повний спектр наявних фінансових послуг, без ризику грошових втрат.

Ціль № 3: Інформування громадськості, державних владних органів з допомогою аналітичного матеріалу, підтвердженого достовірними та

найактуальнішими статистичними даними щодо споживчого сектору фінансового ринку та власне споживчої поведінки.

Ціль №4: Покращити ефективність діяльності регуляторних органів за рахунок максимізації продуктивності ресурсної бази та посилення заходів впливу на надавачів фінансових послуг, перш за все – недобросовісних.

Васильчук В. О.

Торговельно-економічний коледж КНТЕУ

СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ ТА МЕТОДИ ЇХ ПОКРАЩЕННЯ

Дослідження рівня життя населення є завжди актуальною темою, оскільки стосується безпосередньо основних пріоритетів суспільного розвитку людської цивілізації. Існування розвинутої системи соціальних стандартів, гарантій та нормативів є ознакою соціально спрямованої держави.

Особливо актуальним це питання є в Україні, адже кожен з нас хоче жити красиво та бути добре забезпеченим. Але, мабуть, знайдуться одиниці людей в нашій країні, яких влаштовує розмір мінімальної заробітної плати. Соціальні стандарти в нашій країні є занадто заниженими і потребують негайного удосконалення.

Метою дослідження в дослідно-пошуковій роботі є висвітлення змін споживчого кошика українця за останні роки, аналіз особливостей споживчого кошика в Україні, порівняння українського споживчого кошика з кошиками інших країн, а також визначення основних напрямків та перспектив покращення споживчого кошика для українців.

Об'єктом дослідження в дослідно-пошуковій роботі виступає соціально-економічна складова суспільного розвитку.

Формування споживчого кошика в теорії значно відрізняється від потреб людей на практиці. На сучасному етапі причиною поглиблення такої невідповідності стала економічна криза, яка вплинула на матеріальний стан суспільства.

Шляхи розв'язання проблеми:

- перегляд споживчого кошика відповідно до його вартості в існуючих цінах;
- ухвалення закону, яким встановити методика його розрахунку;
- визначити структуру місячного (річного) споживання людини або сім'ї;
- врегулювати розрахункові та реальні рівні споживання.

Гербич В.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Проблема захисту прав споживачів фінансових послуг, в тому числі кредитних, в Україні гостро проявилася в період світової фінансової кризи і набула нового витку в останні роки. Причиною цього є низький рівень фінансової грамотності населення, недосконала законодавча база, слабка зацікавленість держави щодо цих питань. Поки що їх вирішенням займаються в основному громадські організації за сприяння зарубіжних партнерів. І лише в останні декілька років НБУ почав проводити заходи щодо підвищення грамотності споживачів. Крім того, він працює зі зверненнями громадян відносно банків. Однак для підтримки стабільності функціонування банківської системи в Україні мають бути нормативно-правові акти, що регламентують права та обов'язки суб'єктів під час укладання кредитних договорів та

створюють умови для їх виконання, закріплюють заходи захисту від порушень інтересів сторін і притягнення винних осіб до відповідальності, що дасть змогу учасникам кредитних правовідносин уникнути несприятливих наслідків.

Метою формування системи захисту прав споживачів кредитних послуг є забезпечення балансу прав і обов'язків фінансових установ і споживачів кредитних послуг, належного рівня надання таких послуг, а також забезпечення гарантії недоторканності прав споживачів фінансових послуг.

Серед діючих норм, які захищають права споживачів кредитних послуг, можна виділити такі:

1. Положення, що особі, яку виселяють із житла, надається постійне житлове приміщення, зазначене в рішенні суду або постанові прокурора.

2. Введення мораторію (заборони) на примусове відчуження рухомого та нерухомого майна позичальників (боржників) за споживчими кредитами в іноземній валюті.

3. Законодавча заборона отримувати споживчі кредити в іноземній валюті.

4. Встановлення того, що споживач не зобов'язаний сплачувати кредиторю додаткові комісії, що не були зазначені в договорі.

5. Обов'язкове зазначення в угоді споживчого кредиту: детального розпису сукупної вартості кредиту з урахуванням відсоткової ставки та вартості всіх послуг (реєстратора, нотаріуса, страховика, оцінювача), пов'язаних з одержанням, обслуговуванням, погашенням кредиту; умов дострокового розірвання договору.

6. Уточнення норми щодо права споживача на дострокове повернення споживчого кредиту: споживач при його достроковому поверненні сплачує відсотки за користування кредитом та вартість всіх послуг, пов'язаних з обслуговуванням та погашенням кредиту за період фактичного користування кредитом; кредитор не має права відмовити споживачу в прийнятті платежу

при достроковому поверненні кредиту та не може встановлювати додаткову плату при цьому.

7. Вимога, що кредитор зобов'язаний повідомити споживача про передачу третій стороні своїх прав за договором про надання споживчого кредиту [1].

Проте ряд проблем залишаються невирішеними. Зокрема, вже декілька років обговорюється проблема валютних позичальників, але відповідного закону, який би врегулював питання реструктуризації кредитів в іноземній валюті так і не прийнято. Неприйнятим залишається Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг», який передбачає внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про захист прав споживачів», «Про рекламу», «Про банки і банківську діяльність», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про страхування», які б врегулювали захист прав споживачів фінансових послуг.

Основними напрямками підвищення рівня захисту прав споживачів кредитних послуг є: врегулювання цього питання на законодавчому рівні; підвищення рівня фінансової грамотності та обізнаності споживачів цих послуг; розробка прозорого механізму захисту споживачів від ризиків, пов'язаних з отриманням кредитних послуг; розробка стандартів надання цих послуг.

Список використаних джерел

1. Пандурська А. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації // Журнал Верховної Ради України «Віче». – 2013. - №16.

Київський національний торговельно-економічний університет

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ ФІНАНСОВОГО ОМБУДСМЕНА

Питання захисту прав споживачів – це один з наріжних каменів у європейському праві. У реалізації фундаментальних принципів важливу роль відіграє інститут омбудсмена.

Омбудсмен (від древньоскандинавського *umboð* «повноваження», «доручення») – цивільна або в деяких державах посадова особа, на яку покладаються функції контролю за суворим дотриманням законів, справедливості і інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади, компаній та посадових осіб.

Інститут омбудсмена історично виник у Швеції. Активно зараз в цій країні функціонують інститути парламентського омбудсмена (з 1809 року), з антимонопольної діяльності (з 1954 року), з преси (з 1969 року), з питань гендерної рівності (з 1980 року), з питань етнічної дискримінації (з 1986 року) [1]. Особливе місце займає омбудсмен із захисту прав споживачів, інститут якого було запроваджено у 1971 р. Його завданням є забезпечення дотримання двох законів, що захищають права споживачів, а саме:

- Закону про торговельну діяльність, яким регулюються інструменти маркетингу фірм, зайнятих продажем товарів та наданням послуг, але не стосується оголошень, що виражають різні думки або містять політичну пропаганду. Будь-яка форма маркетингу в комерційній діяльності може бути заборонена чи визнана неправомірною. Мета – захистити споживачів від оманливої реклами;

- Закону про несправедливі договірні умови, який захищає споживачів від застосовуваних продавцем необґрунтованих умов договорів купівлі - продажу.

Справи, що стосуються окремих методів торгової практики, як збут небезпечних споживчих товарів, несправедливі договірні умови, омбудсмен має право передавати на розгляд до Комерційного суду. Омбудсмен насамперед покликаний врегулювати питання досудового розгляду справи шляхом переговорів.

У багатьох країнах світу питаннями захисту прав споживачів на фінансових ринках займається фінансовий або страховий омбудсмен, а не державні органи нагляду [2]. Вперше інститут фінансового омбудсмена виник у Великобританії у 1981 році й захищає інтереси клієнтів, які користувалися страховими послугами, іпотекою, кредитними картками, позиками і кредитами, послугами недержавних пенсійних фондів та ломбардів, грошовими переказами, вклали кошти в акції, облігації, пайові інвестиційні фонди [3]. В цій країні служба фінансового омбудсмена є державним органом, створеним парламентом й здійснює статутні функції на некомерційній основі.

Створюватися інститут страхового омбудсмена може й за приватною ініціативою. У багатьох країнах світу інститут омбудсмена виникав як продукт саморегулювання на страховому ринку й фінансується страховими компаніями. В Польщі [4], Швейцарії, Фінляндії, Канаді на відміну від Німеччини, Ірландії, Сінгапуру, рішення омбудсмена є обов'язковими до виконання [5].

Страховий омбудсмен сьогодні – це незалежна у своїй діяльності особа, яка здійснює досудове врегулювання взаємовідносин між страховиками та споживачами страхових послуг. Зважаючи на цей факт, інститут страхового омбудсмена повинен стати важливим доповненням, а не заміником судової системи.

Інститут страхового омбудсмена покликаний допомогти врегулювати проблемні суперечки в умовах відсутності єдиних і зрозумілих для споживачів

стандартів врегулювання страхових випадків та доступу споживачів послуг до якісної юридичної допомоги; надати практичну допомогу в подоланні розбіжностей і непорозуміння між учасниками страхового ринку; спростити та прискорити економічні процедури розгляду питань, що виникли під час врегулювання взаємовідносин; зберегти і зміцнити ділові, партнерських відносини.

Важко не погодитись з думкою експертів німецької консультативної групи з питань економічних реформ, що ефективно функціонуючий механізм інституту омбудсмена на страховому ринку України буде вигідним усім учасникам, адже права споживачів страхових послуг будуть захищені, а страхові компанії пропонуватимуть вищі стандарти обслуговування.

Список використаних джерел

1. Швеція. Шведские омбудсмены [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://do.gendocs.ru/docs/index-138258.html?page=3>.

2. Черняховский В. Международный опыт защиты страхователей путем создания общих гарантийных фондов, службы финансового омбудсмена и украинские перспективы [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://insconf.com/archiv-2013/reports/>.

3. Financial ombudsman service [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.financial-ombudsman.org.uk/about/index.html> – англ. 16.10.2013 р.

4. Rzecznik Ubezpieczonych [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rzu.gov.pl/o-urzedzie/statut>.

5. Удосконалення процедури вирішення суперечок у страховому секторі [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2004/t31_ur.pdf.

ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ СПОЖИВАЧІВ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Довіра споживачів ринку фінансових послуг є підґрунтям розвитку банківського сектору економічного середовища, а відтак і запорукою сталої підтримки економіки будь-якої країни.

Одним із факторів, що суттєво підвищує рівень довіри споживачів фінансових послуг України є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (надалі – Фонд). Фонд є державною, спеціалізованою установою, яка виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб. Однією з головних цілей Фонду є захист вкладників від ризиків, які вони нездатні оцінювати і враховувати у своїх економічних рішеннях. Аналізуючи сучасний фінансовий ринок світу, Фонд намагається «крокувати в ногу з часом», та вдосконалюватись, особливо в напрямі залучення нових споживачів та підвищення їх довіри до депозитних послуг.

Міжнародна фінансова компанія «Edelman Financial Services Trust Barometer» у 2016 році констатує на глобальному рівні ступінь довіри споживачів до послуг фінансового сектору на рівні 51%. Згідно з даними опитування Фонду громадян України, лише 18% опитаних довіряють банкам зберігати половину або більшу частину своїх заощаджень. При цьому у презентації опитування наголошується, що рівень обізнаності громадян про систему гарантування вкладів у країні, зокрема, про суму гарантованого відшкодування за вкладом, у 2015 році підвищився до 40% з 7% у 2010 році.

Адміністративною радою Фонду 30.05. 2013 р. була затверджена Стратегія розвитку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на 2013-2017 роки (далі – Стратегія).

Стратегія визначає основні пріоритети розвитку Фонду зокрема та системи гарантування вкладів фізичних осіб в цілому з метою захисту прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків.

Основним завданням Стратегії є наближення не пізніше ніж до кінця 2017 року діяльності Фонду до положень Основних принципів ефективних систем страхування депозитів, погоджених Базельським комітетом з банківського нагляду разом з Міжнародною асоціацією страховиків депозитів у червні 2009 року.

Окрім зазначеної стратегії, 18.06.2015р. була затверджена Правлінням Національного банку України «Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року».

Згідно із зазначеною програмою, НБУ планує удосконалити ФГВФО в питаннях захисту прав споживачів та кредиторів, а саме:

- Дієздатна система гарантування вкладів населення забезпечує отримання гарантованої суми в термін до двох місяців;
- Зменшено фактор морального ризику для більш відповідального вибору вкладниками банків.

Отже, на Фонд гарантування вкладів покладено велику кількість життєво-необхідних завдань : забезпечити підняття рівня фінансової забезпеченості та довіри вкладників; підвищити контроль та відповідальність за фінансових посередників та забезпечити становлення фінансового ринку України на рівні провідних країн світу.

Список використаних джерел

1. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. - Постанова Правління Національного банку України від 18.06.2015 року

№ 391. – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>;

2. Стратегія розвитку фонду гарантування вкладів фізичних осіб на 2013-2017 роки. – Адміністративна рада Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 30.05.2013 року . – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/10-about/9-strategy>;

3. «Третина українців не довіряє банкам» – дослідження. – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1132839-tretina-ukrajintsiv-ne-doviryayut-bankam-doslidjennya.html>;

4. Edelman Trust Barometer 2016: A Mixed Bag for Financial Services Sector. - [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://blogs.cfainstitute.org/marketintegrity/2016/02/05/edelman-trust-barometer-2016-a-mixed-bag-for-financial-services-sector/>.

Конотопець Ф.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Захист прав споживачів фінансових послуг – це системна діяльність, до якої належить нагляд за дотриманням фінансовими установами положень законодавства про захист прав споживачів, моніторинг дотримання добровільних Кодексів поведінки учасників фінансових ринків, обізнаність споживачів щодо споживчих властивостей фінансових послуг, вирішення спорів між надавачами та споживачами фінансових послуг[1, с. 56]. Так, існуюча в Україні система захисту прав споживачів фінансових послуг може

бути представлена у дворівневій формі, де чітко окреслені державний та приватний рівні.

З боку держави захист прав споживачів мають забезпечувати наступні державні органи: Національний банк України – для ринку банківських послуг, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – у сфері послуг на ринках капіталу та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – для більшості інших фінансових послуг. Державне регулювання на ринках фінансових послуг спрямовано на забезпечення контролю за дотриманням фінансовими установами встановлених норм та правил, в тому числі щодо реєстрації та ліцензування, наявності необхідних фінансових ресурсів, кваліфікації персоналу, обмеження ризиків в діяльності, розкриття інформації тощо. Крім того існує Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів, що покликана забезпечувати захист прав споживачів всіх видів продуктів та послуг, в тому числі фінансових. Однак, даний орган не має належних для цього фінансових, інституційних та операційних ресурсів, зокрема інфраструктури та належним чином підготовлених співробітників. Негативним чинником також є те, що контроль Держспоживчінспекції поширюється тільки на ті послуги, які передбачені Законом «Про захист прав споживачів», а це наразі лише споживче кредитування [2, с. 89].

Приватний рівень представлений громадськими організаціями та об'єднаннями, що розглядають конкретні випадки порушення прав споживачів, вирішують спори між суб'єктами фінансових послуг. Так, наприклад, в Україні діє Всеукраїнська громадська організація "Захисту прав споживачів фінансових послуг", що надає безкоштовну юридичну допомогу та правову підтримку вкладникам банків та кредитних союзів, клієнтам страхових компаній та інших фінансових закладів. Вона консультує вкладників: банків, кредитних спілок, інвестиційних фондів, страхових компаній, фондів фінансування будівництва [3]. Також діють Всеукраїнська громадська організація «Фінансова грамота

України», Громадська організація "Центр захисту споживачів фінансових послуг «Фінінфо» та інші. Такого роду організації вносять неоціненний внесок у посилення контролю за порушенням прав споживачів фінансових послуг і допомагають користувачам відстоювати свої інтереси і в разі порушення фінансовими установами їх законних прав [2, с. 90].

На сьогодні в Україні захист прав споживачів фінансових послуг не має ознак системності. Можна запропонувати такі напрями формування системи захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні: удосконалення законодавства щодо обсягу та порядку обов'язкового оприлюднення інформації надавачами фінансових послуг; координація дій установ державного регулювання надання фінансових послуг; створення асоціацій захисту прав споживачів фінансових послуг; запровадження мережі фінансових омбудсменів; запровадження системи компенсаційного механізму надання фінансових послуг; запровадження освітніх програм для споживачів [1, с. 63].

Отже, захист прав споживачів фінансових послуг потребує системної урегульованості, оскільки при її відсутності виникає недовіра до фінансового сектору і, як наслідок, – стримування його розвитку.[1, с. 57]

Список використаних джерел

1. Аванесова І. А. Постулати захисту прав споживачів фінансових послуг / І. Аванесова // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту . — 2012. — № 1. — С. 56-65.
2. Проскура К. П. Окремі аспекти проблеми захисту прав споживачів фінансових послуг / К. П. Проскура // ScienceRise. — 2015. — №3(3). — С. 88-94
3. Офіційний сайт Всеукраїнської громадської організації "Захисту прав споживачів фінансових послуг" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vgo.com.ua/about>

ІНСТИТУТ ФІНАНСОВОГО ОМБУДСМЕНА ЯК ОДИН ІЗ ВАРІАНТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Фінансовий омбудсмен - незалежна особа, що вирішує в позасудовому порядку спори між фінансовими установами й їх клієнтами. Впроваджувалася система фінансового омбудсмена за участі Світового банку.

Є 2 моделі системи фінансового омбудсмена: німецька модель та англійська модель.

Німецька модель системи фінансового омбудсмена передбачає: омбудсмен призначається правлінням спілки німецьких банків за поданням керівництва спілки строком на 3 роки; розглядаються лише скарги фізичних осіб; рішення омбудсмена обов'язкове для банку в тих випадках, коли вартість предмету скарги не перевищує 5000 євро; згода за рішенням має бути направлена у письмовій формі в центр обробки скарг протягом 6 тижнів з моменту здобуття рішення сторонами.

Англійська модель системи фінансового омбудсмена передбачає: скарги вирішуються шляхом примирення сторін, тільки кожна десята справа передається на розгляд омбудсмену для винесення остаточного рішення;. подати скаргу може не тільки приватна особа, але й організація чи благодійний фонд з річним обігом менше 1 млн. фунтів стерлінгів; незважаючи на те, що служба фінансового омбудсмена заснована як незалежний державний орган, вона фінансується за рахунок приватних організацій – кожна справа, що розглядається оплачується в сумі 500 фунтів стерлінгів; підлягають сплаті також річні внески, їх розмір залежить від юрисдикції, сфери діяльності та виду діяльності організації.

Для України, на нашу думку, найбільш придатною є англійська система, тому що: по-перше, це б зацікавило фінансові установи дотримуватися Закону «Про захист прав споживачів» (оскільки за кожну розглянуту справу фінансова установа має заплатити); по-друге, дає можливість охопити увесь спектр фінансових послуг, що на даний момент присутні на ринку; по-третє, можливість захисту прав приватних підприємців та громадських організацій, які не мають можливості оплатити послуги адвокатів.

Але для того, щоб система працювала необхідно на законодавчому рівні вирішити наступні завдання. Яким чином здійснюватиметься досудовий розгляд справи? Хто може стати фінансовим омбудсменом? Чи буде інститут фінансового омбудсмена підпорядковуватись комусь чи він буде повністю незалежним? Яким чином заохотити фінансові установи співпрацювати з інститутом фінансового омбудсмена? Підвищення фінансової грамотності населення, шляхом інформування їх про свої права та роз'яснення принципів дії фінансових установ (хто має цим займатися)?

Список використаних джерел

1. Про захист прав споживачів: Закон України № 1023-XII від 12.05.1991 р. [Електронний ресурс]// Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/page>
2. International Journal of Economics and Society, April 2015: "FINANCIAL OMBUDSMAN'S ACTIVITY IN UKRAINE BY EXPERIENCE OF WESTERN EUROPE" by Tetyana Stechyshyn, Ph.D (Economics) Department of Banking Ternopil National Economic University Ukraine [<http://oaji.net/articles/2015/2097-1443363580.pdf>]
3. Financial Dispute Resolution Network [http://ec.europa.eu/finance/fin-net/members_en.htm]
4. Federal Financial Supervisory Authority [http://www.bafin.de/EN/Consumers_alt/ComplaintsContacts/ComplaintsToOmbudspersons/complaintstoombudspersons_artikel.html]

5. The INFO network [<http://www.networkfso.org/about-ombudsmen.html>]

6. Financial ombudsman service Australia
[<https://www.fos.org.au/publications/annual-review.jsp>]

7. Financial Ombudsman Service [<http://www.financial-ombudsman.org.uk/publications/complaints-data.html>].

Якубова А.Р.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ РИЗИКУ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Під ризиком споживача фінансових послуг розуміють ризик, який виникає у фізичних осіб і відображає невизначеність та імовірність настання негативних наслідків у зв'язку з придбанням фінансової послуги та порівняння витрат з сукупністю користі і вигод, яку отримує фізична особа після надання послуги.

З боку держави причинами виникнення ризику є:

- 1) Недосконала законодавча база;
- 2) Слабка зацікавленість;
- 3) Повільне проведення адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг.

З боку фінансових установ:

- 1) Неналежна транспарентність діяльності фінансової установи;
- 2) Недосконала система обслуговування;
- 3) Користування некомпетентністю та фінансовою безграмотністю клієнта.

З боку споживачів:

- 1) Фінансова безграмотність клієнта;
- 2) Безвідповідальне ставлення до процесу обслуговування.

Важливу і основну роль в регулюванні правовідносин між банками та їх клієнтами відіграє держава, яка за допомогою законів захищає права споживачів фінансових послуг. Українське законодавство значно відстає від європейського, зокрема деякі норми взагалі не прописані, інші застаріли, певні категорії споживачів залишаються поза правовим полем, поширена безвідповідальність кредиторів і позичальників. Немає позасудових умов зміни договорів між споживачем і фінансовою установою, які існують у країнах Євросоюзу. Мало враховуються директиви ЄС щодо подолання наслідків фінансової кризи, а також повільно проводиться адаптація вітчизняного законодавства до європейського у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг. Також держава не вважає за потрібне закріплення на законодавчому рівні підходів, напрацьованих судовою практикою під час розгляду справ за участю вкладників та банків.

Значна недовіра населення до фінансових установ викликана недостатньою поінформованістю фінансовими установами споживачів щодо процедур обслуговування. Банки та інші структури користуються тим, що більшість їх клієнтів фінансово неосвічена, не орієнтується в розмаїтті послуг та кредитних умовах, тож таких вкладників легше заманити різними обіцянками.

Недостатня фінансова грамотність викликана недостатньою урегульованістю освітніх програм в країні. Освічений клієнт стимулює впровадження нових продуктів. Крім того, такі споживачі фінансових послуг створюють накопичення, що є основною ресурсною базою для банків України. До того ж підготовлений клієнт потребує менше часу на обслуговування, що підвищує продуктивність праці спеціалістів банку, а отже, і їхню заробітну плату. Банк здійснює більший обсяг продажів, що дає змогу переводити працівників на інші сектори роботи і забезпечувати їм кращі можливості кар'єрного зростання та професійного розвитку. Більше того, економічні знання є передумовою загального інтелектуального розвитку населення.